Zpravodaj KVZ

ZPRAVODAJ KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO ZASTUPOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA

2026

číslo 3 | říjen| ročník 14

Judikáty Soudu za první čtvrtletí roku 2026

Participace dětí

M. A. proti Francii

Zohlednění názoru dítěte v návratovém řízení

Sexuální násilí

Z. A. proti Islandu

Požadavek jednoznačného vyjádření souhlasu v intimních vztazích

Medicínské právo

Medmoune proti Francii

Ukončení život udržující léčby v rozporu s dříve vysloveným přáním pacienta

Občanské právo

Participace dětí 7

M. A. proti Francii

Zohlednění názoru dítěte v návratovém řízení.

Svoboda projevu 8

SIC - Sociedade Independente de Comunicação, S.A proti Portugalsku (č. 2)

Komerční využití nahrávky soukromých osob během veřejné show bez jejich souhlasu.

Rodinné právo 10

Münster proti České republice

Povinnost státu přijmout opatření k zajištění styku rodiče s dítětem.

Tůma proti České republice

Svěření dítěte po úmrtí matky do péče babičky místo otce.

Ochrana majetku 14

P-Holding, s.r.o. proti České republice

Uplatnění tzv. blokačního ustanovení zákona o půdě.

Trestní právo

Sexuální násilí 15

Z proti Islandu

Požadavek jednoznačného vyjádření souhlasu v intimních vztazích.

X proti Gruzii

Účinné vyšetřování tvrzení o sexuálním zneužívání nezletilé ze strany nevlastního otce.

Domácí násilí 19

J. S. proti Slovensku

Potřeba kontextuálního posouzení oznámení o domácím násilí.

Policie 20

Magherini a ostatní proti Itálii

Povinnost školit příslušníky bezpečnostních sborů ohledně život ohrožujících znehybňujících technik, včetně polohy na břiše.

Koffi proti Bulharsku

Vyšetřování útoku skupiny fotbalových fanoušků na náhodného kolemjdoucího odlišné barvy pleti.

Blažová a ostatní proti České republice

Policejní sledování vozidel příbuzných osob podezřelých z trestné činnosti.

Spravedlivé řízení 27

Pávek proti České republice

Odsouzení na základě výpovědi svědka z doslechu.

Správní právo

Medicínské právo 29

Medmoune proti Francii

Ukončení život udržující léčby v rozporu s dříve vysloveným přáním pacienta.

Cizinecké právo 32

D. M. proti Švédsku

Nutnost kumulativního posouzení rizika špatného zacházení v případě vyhoštění.

Státní zaměstnanci 34

Biliński proti Polsku

Absence možnosti soudního přezkumu rozhodnutí o přeložení soudce na jiné oddělení téhož soudu.

Szelényi a ostatní proti Maďarsku

Provádění zkoušek spolehlivosti u veřejných zaměstnanců za využití různých prostředků utajeného sledování.

Právo sociálního zabezpečení 38

D. A. a R. A. proti Spojenému království

Neuplatnění výjimky ze stropu sociálních dávek ve prospěch rodičů samoživitelů pečujících o děti mladší dvou let.

Daně 41

Ferrieri a Bonassisa proti Itálii

Pravomoc daňových orgánů vyžádat si bankovní údaje poplatníků.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Trestní řízení 43

Správní právo 44

Práva osob se zdravotním postižením 45

Sociální zabezpečení 45

Velký senát Soudu

Odsouzení za terorismus 47

Rodinné právo 47

Podmínky psychiatrické péče 47

Zabavení majetku 48

Tajné sledování 48

Výkon rozsudků Soudu

Úspěšně uzavřený případ 49

Probíhající případy 49

Anotace rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva obsažené ve Zpravodaji nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Zpravodaj jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.

Přehled použitých piktogramů

Jednotlivé články Úmluvy a protokolů

článek 2: Právo na život

článek 3: Zákaz mučení

článek 4: Zákaz otroctví a nucených prací

článek 5: Právo na svobodu a osobní bezpečnost

článek 6: Právo na spravedlivé řízení

článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

článek 9: Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

článek 10: Svoboda projevu

článek 11: Svoboda shromažďování a sdružování

článek 14: Zákaz diskriminace

článek 1 Protokolu č. 1: Ochrana majetku

článek 2 Protokolu č. 1: Právo na vzdělání

článek 3 Protokolu č. 1: Právo na svobodné volby

článek 2 Protokolu č. 4: Svoboda pohybu

Ostatní piktogramy

Rozhodnutí proti ostatním státům Rady Evropy

Rozhodnutí proti České republice

Rozhodnutí velkého senátu Soudu

Mezistátní stížnost

Občanské právo

Správní právo

Trestní právo

Užitečné odkazy

Slovo úvodem

Milé čtenářky, milí čtenáři,

čas letí ohromně rychle a v polovině října to bude již 20 let, co pracuji v kanceláři vládního zmocněnce. Nastupoval jsem s tím, že zůstanu rok či dva. Jenže z původního plánu, že to bude jen přestupní stanice na cestě za mezinárodní kariérou, se stal vztah na dvě desetiletí. Práce je to totiž úžasná. Nudit se v ní nemůžete – případy jsou stále jiné, ze všech oblastí práva, jsou komplikované, ani po rozhodnutí všech našich soudů nenabízejí jednoznačné řešení, pomáhají dotvářet náš právní řád a ochranu lidských práv. A navíc přitahuje skvělé lidi s ohromnou motivací, rozhledem, vzděláním i pracovitostí.

Problémy, které Česká republika ve Štrasburku řešila, se hodně proměnily. V roce 2006 dominovaly stížnosti na délky soudních řízení a stížnosti majitelů domů na regulaci nájemného. V té době jsme se ještě objevovali ve statistikách na předních místech mezi státy, které Soud zásobují stížnostmi nejvíce. Tato doba strukturálních problémů, které generovaly stovky či tisíce stížností, je již naštěstí za námi.

Nebyly to ale jen délky řízení. V mých úvodních letech se lidé hodně do Štrasburku obraceli kvůli vazbám, ať již jejich délkám nebo neúčinnému soudnímu přezkumu. Proběhla též vlna stížností otců poukazujících na to, že soudy svěřují děti do péče jen matkám a nejsou schopny otcům zajistit ani přiznaný styk s dítětem. I tyto věci se podařilo vyřešit. V neposlední řadě hned z počátku mého působení přišel asi dodnes nejvýznamnější rozsudek – *D. H. a ostatní* týkající se diskriminace romských dětí ve vzdělávání. Měl jsem možnost na tomto případě pracovat, a ještě ve zkušební době se účastnit i ústního jednání před velkým senátem.

Později se skladba případů začala měnit. Nebylo tolik stížností na jedno téma, ale případy začaly být složitější a komplexnější. Také přišla první odsouzení za porušení těch nejzákladnějších práv – práva na život a zákazu mučení a špatného zacházení. Povětšinou šlo naštěstí hlavně o procesní aspekt těchto práv, účinné vyšetřování. Tyto stížnosti jsou před Soudem i dnes. Proměnil se ale jejich kontext. Zatímco v počátcích se týkaly převážně nezávislosti a nestrannosti vyšetřování použití síly ze strany policistů, dnes většina těchto stížností míří na účinnost vyšetřování sexuálního či domácího násilí.

Pak přišla doba velkých případů před velkým senátem. Od zmíněného rozsudku *D. H. a ostatní* Česká republika vždy své řešení u této nejvyšší evropské lidskoprávní instance obhájila, ať již šlo o domácí porody, povinné očkování či rozhodování na základě utajovaných informací.

V posledních letech státy více využívají mezistátních stížností. I Česká republika od roku 2020 jedné takové stížnosti, kterou proti nám podalo Lichtenštejnsko, čelí. Zapojili jsme se též na podporu Ukrajiny do řízení proti Rusku, které se týkalo ruské invaze a masivního porušování lidských práv na území Ukrajiny od února 2022.

Za posledních 20 let se hodně změnil i výkon rozsudků Soudu. Úspěchem státu není jen, když ve Štrasburku vyhraje. Skutečným přínosem Soudu a úspěchem státu je, když se podaří odsuzující rozsudek vykonat a napravit širší problém, který byl příčinou odsouzení. V mých začátcích jsme stáli jen na počátku a věc předali věcnému gestorovi. Ukázalo se ale, že to mnohdy nestačí. Že je třeba k věci přistoupit systematicky a dát výkonu motor, který by proces neúnavně udržoval v běhu, a odpovědnému orgánu poskytl podporu. V roce 2015 jsme tak ustavili Kolegium expertů, které je dnes podle studie Rady Evropy vzorem pro mnoho evropských států. Podařilo se tak vyřešit řadu věcí, podmínky nedobrovolných pobytů v zařízeních sociálních služeb, používání omezovacích prostředků ve zdravotnictví, nepřijatelnost tělesného trestání dětí, konec kojeneckých ústavů, posílení procesních práv dětí, důstojnější zacházení s lidmi v policejních celách a mnoho dalších.

Proměnily se i používání a dostupnost judikatury Soudu. Zatímco v roce 2006 ještě Ústavní soud musel obecným soudům připomínat, že musí zohledňovat judikaturu Soudu, dnes je již rozšířenou součástí argumentace jak účastníků řízení, tak soudů. Naše práce je nejen hájit náš stát ve Štrasburku, ale být i určitým ambasadorem Soudu u českých soudů a úřadů. I zde se naše práce hodně změnila. Od roku 2012 spolupracujeme s Ústavním soudem, Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem a Kanceláří ombudsmana na anotování klíčové judikatury Soudu. Hlavní ovoce této spolupráce, náš Zpravodaj, máte právě před sebou. A vše ostatní, včetně unikátní databáze judikatury najdete již více než dva roky na našem webu Mezisoudy.

Jak vidíte, práce je to krásná a má konkrétní dopady. I po 20 letech z ní mám stále radost a dává mi smysl v ní pokračovat. Svět se ale mění a zvlášť v posledních letech stále rychleji a výrazněji. Stojíme před obrovskými výzvami, které naše životy a společnost mohou proměnit ještě více. Ať již je to pokračující ruská agrese, jejíž cíle sahají daleko dál, než „jen“ na Ukrajinu. Nebo změny klimatu, které začínáme čím dál více pociťovat i u nás. Nebo nepředvídatelný vývoj umělé inteligence, který vyvolává nejen obavy z neznámého, ale i jasná bezpečnostní rizika. Mají lidská práva a štrasburský Soud v tomto kontextu stále ještě význam a důležitost?

Jsem přesvědčen, že ano. Evropská úmluva o lidských právech nevznikla v době blahobytu jako jakási nadstavba do času klidu, prosperity a bezstarostnosti. Vznikla jako reakce na 2. světovou válku jako pojistka, že se podobný kolaps lidství nebude opakovat. Každá velká krize vyvolává tendence sahat po jednoduchých řešeních, která s sebou nesou omezení práv všech či některých skupin jednotlivců. Úmluva ale staví základ, který lidem umožňuje rozvíjet své schopnosti a potenciál a jejíž naplňování činí společnost soudržnější a odolnější. Úmluva, ať již aplikovaná českými úřady a soudy nebo štrasburským soudem, zlepšila životy mnoha lidí a pomohla vyřešit řadu strukturálních problémů. Není to jen abstraktní prohlášení společných hodnot, ale praktický nástroj s konkrétními dopady. Je tak stále důležité základním právům a rozsudkům Soudu věnovat velkou pozornost. Pomohou nám zvládnout výzvy, které nás čekají.

Klidnou mysl, odvahu a sílu nejen při četbě Zpravodaje přeje

Petr Konůpka,
vládní zmocněnec

Participace dětí

Rozsudek ze dne 19. března 2026 ve věci č. 34324/24 – *M. A. proti Francii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní soudy v řízení podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí dostatečně neposoudily tvrzení o vážném nebezpečí pro dítě a odmítly přiznat význam jeho opakovaně vyjádřenému nesouhlasu s návratem s pouhým odkazem na konflikt loajality. Vnitrostátní soudy proto nenastolily spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy a došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka, státní příslušnice Francie a Tuniska, je matkou nezletilé dcery narozené v roce 2012 ve Francii, kterou tuniský soud po rozchodu rodičů svěřil do její péče. Koncem roku 2023 upozornila dětská psychiatrička orgány ochrany dítěte na obavy dcery ze styku s otcem a na její psychické obtíže. V únoru 2024 se stěžovatelka s dcerou přestěhovala do Francie, načež otec inicioval u francouzských soudů řízení o navrácení dcery do Tuniska dle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.

Francouzský soud prvního stupně v červnu 2024 nařídil návrat dítěte do Tuniska, když neshledal existenci vážného nebezpečí pro dítě ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy. V odvolání stěžovatelka poukazovala zejména na vážné psychické nebezpečí pro dceru a na její jednoznačný nesouhlas s návratem. Ta při opětovném slyšení setrvala na svém odmítavém postoji a státní zastupitelství se v obou stupních řízení vyslovilo proti návratu s ohledem na její výpověď a odborné podklady. Odvolací soud přesto v říjnu 2024 rozhodnutí o návratu potvrdil. Připustil, že dítě návrat odmítá, avšak s odkazem na konflikt loajality dospěl k závěru, že jeho názor sám o sobě neodůvodňuje odmítnutí návratu.

Při následném pokusu o výkon rozhodnutí dítě návrat do Tuniska opět odmítlo a vnitrostátní orgány od nuceného předání upustily. Soud následně Francii předběžným opatřením podle článku 39 jednacího řádu uložil výkon rozhodnutí pozastavit po dobu řízení o stížnosti.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že francouzské soudy účinně nepřezkoumaly skutečnosti, které mohly odůvodnit výjimku z pravidla návratu podle Haagské úmluvy.

Soud posuzoval, zda francouzské soudy při rozhodování o návratu dítěte do Tuniska dostatečně zohlednily jeho nejlepší zájem, ačkoliv stížnost byla podána pouze jménem matky. Nejprve připomněl, že při rozhodování o návratu dítěte podle Haagské úmluvy musí vnitrostátní orgány nastolit spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy, přičemž hlavním hlediskem je nejlepší zájem dítěte (srov. např. X proti Lotyšsku, č. 27853/09, rozsudek velkého senátu ze dne 26. listopadu 2013, § 92–108). Jsou proto povinny účinně přezkoumat hájitelná tvrzení o existenci vážného nebezpečí pro dítě ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy a náležitě zohlednit názor dítěte, které je vzhledem ke svému věku a vyspělosti schopno jej formulovat (srov. např. M. K. proti Řecku, č. 51312/16, rozsudek ze dne 1. února 2018, § 74 a 91). Současně zdůraznil, že požadavek rychlosti návratového řízení nemůže vnitrostátní soudy zprostit povinnosti provést dostatečný přezkum předložených námitek a své závěry řádně odůvodnit.

V projednávané věci nebylo sporné, že nařízení návratu dítěte představovalo zákonný zásah sledující legitimní cíl ochrany práv a svobod dítěte. Soud tak posuzoval, zda byl tento zásah nezbytný v demokratické společnosti.

Nejprve konstatoval, že francouzské soudy jednaly relativně rychle, neboť řízení proběhlo v období kratším než jeden rok od přemístění dítěte. Pokud jde o námitku existence vážného nebezpečí podle čl. 13 odst. 1 písm. b) Haagské úmluvy, Soud shledal, že odvolací soud své závěry založil převážně na hodnocení chování stěžovatelky, aniž by náležitě posoudil argumenty svědčící o existenci nebezpečí pro dítě, vyplývající z konzistentních výpovědích dítěte ve věku okolo 12 let, odborných podkladů i opakovaně odmítavých stanovisek státního zastupitelství. Podle Soudu předložené podklady zakládaly hájitelné tvrzení o existenci

takového nebezpečí, které však francouzské soudy nepodrobily dostatečně důkladnému přezkumu (srov. např. B. proti Belgii, č. 4320/11, rozsudek ze dne 10. července 2012, § 70–72). Soud proto dospěl k závěru, že nebylo provedeno vyvážené hodnocení důkazů ve světle článku 8 Úmluvy a posouzení existence a závažnosti tvrzeného nebezpečí nebylo dostatečné.

Dále samostatně posuzoval, jak francouzské soudy zohlednily názor dítěte, které návrat do Tuniska při opakovaných slyšeních systematicky odmítalo. Vnitrostátní soudy nezpochybnily, že vzhledem k věku a vyspělosti dítěte bylo třeba jeho stanovisko vážně posoudit. S odkazem na konflikt loajality ale nepřiznaly jeho vůli rozhodující význam. Pouhý odkaz na konflikt loajality však podle Soudu nepostačoval. Za situace, kdy dítě opakovaně uvádělo konkrétní důvody svého odmítavého postoje, které zároveň souvisely s tvrzeným vážným nebezpečím, měly vnitrostátní soudy vysvětlit, proč by tento konflikt měl bránit dítěti ve vyjádření informovaného názoru na návrat do Tuniska.

Soud proto uzavřel, že francouzské soudy nenastolily spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy a návrat dítěte do Tuniska nebylo možné považovat za nezbytný v demokratické společnosti. Došlo tedy k porušení článku 8 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudkyně Elósegui ve svém souhlasném stanovisku zdůraznila, že dítě již bylo ve věku, kdy mohlo být jeho stanovisko považováno za relevantní, a že jeho odmítavý postoj byl opakovaný, konkrétně formulovaný a podpořený odbornými posudky. V tomto ohledu poukázala na rozdíl mezi pouhým „slyšením" dítěte a skutečným „naslouchání", tedy věcným vyhodnocením a zohledněním jeho vysloveného názoru.

Svoboda projevu

Rozsudek ze dne 13. ledna 2026 ve věci č. 2746/21 – *SIC - Sociedade Independente de Comunicação, S.A proti Portugalsku (č. 2)*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o neporušení článku 10 Úmluvy ve věci komerčního zveřejnění tváří a hlasů soukromých osob, které se během natáčeného stand-up vystoupení dostaly do konfliktu s vystupujícím komikem. Přestože byly tyto osoby předem informovány o pořizování záznamu a mohly si být vědomy natáčení, neznamená to, že daly souhlas k následnému použití svých záběrů a hlasů v dokumentárním pořadu a jeho propagačních materiálech. Povinnost všechny dostupné videozáznamy stáhnout, uložená stěžovatelce spolu s povinností nahradit vzniklou škodu, podle Soudu nepřekročila prostor pro uvážení státu.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka je právnickou osobou vlastnící několik televizních stanic, včetně SIC Radical, stanice známé vysíláním pořadů zaměřených na mladší diváky, v nichž se často objevuje obsah s nekonvenčním tónem, komediální pořady a talk show. Dne 18. ledna 2012 se stand-up vystoupení známého komika J. C. v lisabonském divadle zúčastnili jako diváci i M. G. a M. C. Před vstupem do sálu i na začátku představení byli upozorněni, že je pořad nahráván. Tři přítomné kamery po celou dobu zabíraly pódium i publikum. Během vystoupení J. C. pronesl výroky, které M. G. a M. C. považovali za rasistické a urážlivé. Konkrétně J. C. sarkasticky oslavoval Josefa Fritzla, který doma ve sklepě roky zadržoval a znásilňoval svou dceru, a rovněž narážel na černou barvu pleti jedné z přítomných divaček. M. G. a M. C. se proto zvedli k odchodu; při opouštění sálu následně vstoupili s komikem do emotivní slovní výměny, během níž označili jeho vystoupení za hloupé, nezábavné a xenofobní.

Záběry M. G. a M. C. z této hádky stěžovatelka následně využila ve dvou epizodách šestidílné dokumentární série o kariéře J. C., která byla opakovaně vysílána a později zpřístupněna rovněž na internetu a na platformě YouTube. Jejich záběry byly použity také v propagační upoutávce na tento pořad, která byla vysílána několikrát denně po dobu nejméně 45 dnů. Záběry zachycující tváře i hlasy byly sestříhány a prezentovány mimo původní kontext celé události; M. G. přitom vystupoval i v detailních záběrech. Poté, co v roce 2013 neúspěšně žádali stěžovatelku o odstranění záběrů, se obrátili na civilní soud. Soud prvního stupně i odvolací soud žalobu zamítly s tím, že za daných okolností lze dovodit jejich konkludentní souhlas s pořízením a užitím záznamu. Nejvyšší soud však dospěl k opačnému závěru. Podle něj se případný konkludentní souhlas mohl vztahovat pouze k běžnému zachycení průběhu představení, nikoli k pozdějšímu sestříhání a komerčnímu využití záběrů mimo jejich původní kontext, zejména v propagačních materiálech. Dle Nejvyššího soudu M. G. a M. C. nedali souhlas k užití jejich podoby způsobem, který by je zesměšňoval. Stěžovatelce proto uložil povinnost zaplatit M. G. a M. C. náhradu nemajetkové újmy

a odstranit z veřejně dostupných médií všechny záznamy obsahující jejich podobu nebo hlas.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že rozsudkem Nejvyššího soudu došlo k porušení jejího práva na svobodu projevu, které zahrnuje i satiru, parodii a volbu obsahu vysílání.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 10 nechrání výlučně určité druhy informací, myšlenek nebo forem projevu, zahrnuje také umělecké projevy a sdělení komerční povahy (Casado Coca proti Španělsku, č. 15450/89, rozsudek ze dne 24. února 1994, § 35–37). Článek 10 se proto vztahuje i na situace, kdy neexistuje záměr sdělit jakékoli poselství, názor nebo myšlenku, ani se účastnit jakékoli debaty o záležitosti veřejného zájmu. V takových případech však Soud přiznává smluvním státům široký prostor pro uvážení při posuzování nezbytnosti zásahu [C8 (Canal 8) proti Francii, č. 58951/18 a 1308/19, rozsudek ze dne 9. února 2023, § 47]. Jakýkoli zásah do svobody projevu musí být stanoven zákonem, sledovat legitimní cíl dle druhého odstavce článku 10 a být v demokratické společnosti nezbytný k dosažení deklarovaného cíle (Perinçek proti Švýcarsku, č. 27510/08, rozsudek velkého senátu ze dne 15. října 2015, § 124).

Pokud jde o hodnocení nezbytnosti zásahu, Soud připomněl relevantní kritéria pro hledání spravedlivé rovnováhy mezi právy chráněnými články 8 a 10 Úmluvy: a) zda zveřejnění přispělo k debatě ve veřejném zájmu, b) o jak známou osobu se jedná a co bylo předmětem záběrů, c) jaké bylo předchozí jednání dané osoby, d) jak byly záběry získány, e) jaký je jejich obsah, forma a následky zveřejněn, f) přísnost uložené sankce (Axel Springer AG proti Německu, č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 78–95). Pokud by posouzení v souladu s těmito kritérii již provedly vnitrostátní soudy, byly by zapotřebí velmi silné důvody, aby Soud jejich závěry nahrazoval svými (Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 92–93). Úkolem Soudu je posoudit, zda se přijatá rozhodnutí pohybují v mezích prostoru pro uvážení, kterého vnitrostátní orgány požívají při hodnocení nezbytnosti omezení svobody projevu. Rozsah prostoru pro uvážení státu se liší v závislosti na řadě faktorů, přičemž zvláštní význam má druh dotčeného projevu. Zatímco existuje jen malý prostor pro omezování politických projevů, státy disponují širokým prostorem pro uvážení při regulaci projevů komerční povahy.

Pokud jde o audiovizuální média, šíření informací s sebou nutně přináší „povinnosti a odpovědnost“. Média jsou povinna před zveřejněním šetřit dopad zveřejněných informací, fotografií či videozáznamů na dotčené osoby. V této souvislosti Soud uznal, že audiovizuální média mají bezprostřednější a silnější účinek než média tištěná. Audiovizuální média totiž disponují prostředky, jak prostřednictvím obrazu sdělit významy, které tištěná média zprostředkovat nedokážou (NIT S.R.L. proti Moldavsku, č. 28470/12, rozsudek ze dne 5. dubna 2022, § 182). To platí tím spíše pro publikace na internetu, neboť schopnost internetu uchovávat a šířit informace – a riziko vzniku újmy na právech osob – je nepochybně vyšší než riziko spojené s tiskem (Bild GmbH & Co. KG proti Německu, č. 9602/18, rozsudek ze dne 31. října 2023, § 28). Soud rovněž připomněl, že je třeba rozlišovat mezi soukromými osobami a osobami vystupujícími ve veřejném prostoru jako politici či veřejně známé osobnosti. Hranice přípustnosti kritických vyjádření na adresu veřejně známých osob jsou širší, neboť tyto osoby jsou nevyhnutelně a vědomě vystaveny veřejné kontrole, a musí proto prokazovat obzvláště vysokou míru tolerance (Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii, cit. výše, § 121).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Mezi stranami nebylo sporu, že rozsudkem Nejvyššího soudu došlo k zásahu do práva stěžovatelky chráněného článkem 10 Úmluvy. Soud neměl pochyb ani o zákonnosti zásahu. Nejvyšší soud uložil stěžovatelce povinnost k náhradě škody na základě příslušného ustanovení občanského zákoníku, což nebylo zjevně nerozumné ani svévolné. Za těchto okolností Soudu nepřísluší, aby výklad a uplatňování vnitrostátního práva přehodnocoval.

Zásah také sledoval legitimní cíl v podobě ochrany práv a svobod jiných, konkrétně ochrany pověsti a soukromí M. G. a M. C.

Pokud jde o nezbytnost zásahu, Soud posuzoval, zda vnitrostátní orgány při poměřování práva stěžovatelky na svobodu projevu a práva M. G. a M. C. na respektování soukromého života zachovaly spravedlivou rovnováhu odpovídající kritériím vyplývajícím z jeho judikatury. Zdůraznil přitom, že předmětem projednávané věci nebylo právo komika na satiru či umělecký projev, nýbrž právo stěžovatelky vysílat a propagovat

dokumentární pořad s využitím záběrů a hlasů dvou soukromých osob zachycených při emotivní slovní výměně s komikem. Zveřejněné záběry nijak nepřispívaly k debatě ve veřejném zájmu. Současně zdůraznil, že M. G. a M. C. nebyli veřejně známými osobami a nic nenasvědčovalo tomu, že by se dobrovolně vystavili veřejné pozornosti nebo usilovali o publicitu. Jejich účast na stand-up vystoupení sama o sobě neznamenala vstup do veřejné sféry. Pokud jde o otázku souhlasu, Soud přisvědčil závěru portugalského Nejvyššího soudu, že existence konkludentního souhlasu byla přinejmenším pochybná. I za předpokladu, že si M. G. a M. C. byli vědomi pořizování záznamu představení, nebylo zřejmé, že souhlasili s následným použitím svých obrazových záznamů a hlasů v dokumentární sérii o kariéře komika a zejména v jejích propagačních materiálech. Vnitrostátní soudy proto mohly legitimně dospět k závěru, že takové využití přesahovalo rámec toho, co mohli rozumně očekávat. Významné přitom bylo i to, že po odvysílání pořadů výslovně požadovali odstranění dotčených záznamů. S přihlédnutím k rozsahu vysílání a následné dostupnosti záznamů na internetu Soud dále shledal relevantními závěry vnitrostátních soudů, že zveřejnění mohlo být pro M. G. a M. C. zahanbující a mohlo poškodit jejich pověst nebo jim způsobit újmu s možnými důsledky pro jejich osobní i profesní život. Za důležité považoval rovněž to, že stěžovatelka nepřijala opatření způsobilá tyto dopady zmírnit. Za těchto okolností Soud uzavřel, že portugalské soudy nepřekročily široký prostor pro uvážení, který jim v této oblasti přísluší. Přiznaná náhrada újmy nebyla vzhledem k okolnostem případu nepřiměřená a ani povinnost odstranit záznamy obsahující podobu či hlas M. G. a M. C. nepředstavovala nepřiměřený zásah do svobody projevu stěžovatelky. Napadený zásah proto mohl být považován za nezbytný v demokratické společnosti a k porušení článku 10 Úmluvy nedošlo.

Rodinné právo

Rozhodnutí ze dne 18. března 2026 ve věci č. 17290/23 – *Münster proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost otce, který namítal porušení práva na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy z důvodu neúčinného výkonu jeho práva na styk s nezletilým synem a zamítnutí návrhu na střídavou péči, jakož i porušení práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy. Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány přijaly za obzvláště obtížných okolností všechna opatření, která od nich bylo možné rozumně očekávat, a že jejich postup odpovídal nejlepšímu zájmu dítěte.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je otcem syna narozeného v roce 2011. Po rozvodu manželství v roce 2013 byl nezletilý svěřen do péče matky a stěžovateli bylo přiznáno právo na styk s dítětem. V roce 2017 soudy rozsah styku rozšířily.

V září 2019 podal stěžovatel návrh na změnu úpravy poměrů spočívající ve střídavé péči. Nezletilý následně začal odmítat kontakt se stěžovatelem a od října 2020 již ke styku nedocházelo. Dítě opakovaně před opatrovníkem i soudy vyjadřovalo nesouhlas se střídavou péčí a přání samo rozhodovat o četnosti kontaktů s otcem.

Znalec z oboru psychologie v roce 2021 uvedl, že mezi dítětem a stěžovatelem existuje citová vazba, avšak nezletilý odmítá střídavou péči a negativně vnímá tlak ze strany otce na výkon jeho práv. Další odborné zprávy upozorňovaly na zhoršující se psychický stav dítěte v důsledku dlouhodobého konfliktu rodičů a opakovaných soudních řízení a vyšetření.

Okresní soud v lednu 2022 návrh na střídavou péči zamítl s tím, že takové opatření není v nejlepším zájmu dítěte. Krajský soud toto rozhodnutí potvrdil a Ústavní soud ústavní stížnost odmítl.

Současně stěžovatel od roku 2020 opakovaně podával návrhy na výkon rozhodnutí o právu na styk s dítětem. Soud nejprve matku vyzval k plnění povinností a následně dvakrát nařídil tzv. navykací režim ve specializovaném zařízení. Pokusy o asistovaný kontakt však selhaly pro odmítavý postoj nezletilého. Okresní soud matce uložil dvě pokuty za neplnění povinnosti předávat dítě ke styku, odvolací soud je však zrušil s odůvodněním, že realizace styku nebyla závislá pouze na vůli matky. Další návrhy stěžovatele na výkon rozhodnutí byly projednány souhrnně v lednu 2024, kdy soud matce uložil pokutu 50 000 Kč za nezajištění účasti dítěte v navykacím režimu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A) K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že vnitrostátní orgány nepřijaly dostatečně účinná opatření k zajištění výkonu jeho práva na styk s dítětem a že zamítnutím návrhu na střídavou

péči porušily jeho právo na respektování rodinného života.

Soud úvodem připomněl, že povinnost státu přijmout opatření usnadňující styk rodiče s dítětem není absolutní a že vnitrostátní orgány musí zachovat spravedlivou rovnováhu mezi zájmy rodičů a nejlepším zájmem dítěte. Rozhodující je, zda orgány přijaly všechna opatření, která od nich bylo možné za daných okolností rozumně očekávat. Soud odkázal zejména na věci: Ball proti Andoře, č. 40628/10, rozsudek ze dne 11. prosince 2012, § 45–51; Ribić proti Chorvatsku, č. 27148/12, rozsudek ze dne 2. dubna 2015, § 92–96; Zavridou proti Kypru, č. 14680/22, rozsudek ze dne 8. října 2024, § 77–80.

a) Výkon práva stěžovatele na styk s dítětem

Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány využily téměř všechny dostupné právní nástroje předvídané českým právem. Po neúspěšném pokusu o asistované předání dítěte soud matku vyzval k plnění povinností, nařídil dva navykací režimy za účasti odborníků a uložil matce pokuty. Současně byly rodičům doporučovány mediace a psychoterapie.

Za klíčové Soud považoval, že realizaci styku nebránilo pouze jednání matky, ale především dlouhodobý a intenzivní odpor dítěte, podložený jeho psychickým stavem. Vnitrostátní soudy proto podle Soudu nepochybily, když za obzvláště obtížných okolností nepřistoupily k přísnějším opatřením, jako nucené předání dítěte nebo jeho umístění do tzv. neutrálního prostředí. Takový postup by byl podle znaleckých posudků v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a mohl by mít kontraproduktivní účinky (Pedovič proti České republice, č. 27145/03, rozsudek ze dne 18. července 2006, § 113).

Soud připustil, že vnitrostátní soudy ponechaly bez bezprostřední reakce některé návrhy stěžovatele podané během druhého navykacího režimu a rozhodly o nich souhrnně až v lednu 2024. Soudy tak ponechaly stěžovatele v nejistotě ohledně dalšího postupu. Současně však Soud zdůraznil, že stěžovatel nevyužil preventivní prostředek k urychlení řízení podle § 174a zákona o soudech a soudcích (Drenk proti České republice, č. 1071/12, rozsudek ze dne 4. září 2014, § 106).

Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány zohlednily nejen opakovaně vyjadřovaný názor dítěte, ale i jeho vztah ke stěžovateli a jeho zjištěný křehký duševní stav. To jim umožnilo posoudit nejlepší zájem dítěte. Připomněl, že děti schopné formulovat vlastní názor musí mít možnost být slyšeny v řízeních, která se jich týkají (M. a M. proti Chorvatsku, č. 10161/13, rozsudek ze dne 3. září 2015, § 181). Současně však upozornil, že nezletilý byl v projednávané věci vyslýchán a vyšetřován opakovaně a v krátkých intervalech, což pravděpodobně přispělo k jeho stresu a následnému odmítání dalších vyšetření. Vnitrostátní orgány proto musí postupovat koordinovaně, umírněně a přiměřeně, zejména pokud probíhá souběžně více řízení, která se dítěte týkají. Musí usilovat o to, aby dítě nebylo nadměrně vystavováno situacím, které může vnímat jako stresující či traumatizující.

Soud připustil, že spory rodičů týkající se styku s dětmi jsou pro všechny zúčastněné strany mimořádně citlivé a že pro vnitrostátní orgány není snadné zajistit výkon rozhodnutí, pokud chování rodičů není konstruktivní (Krasicki proti Polsku, č. 17254/11, rozsudek ze dne 15. dubna 2014, § 90). Soud připomněl, že pozitivní povinnosti státu zde nespočívají v povinnosti dosáhnout výsledku, ale pouze v povinnosti vynaložit k tomu prostředky. To platí zejména, když se soudy dostávají do střetu s rodiči, kteří nejsou schopni překonat svou nevraživost a nedbají zájmů vlastního dítěte (Pedovič proti České republice, cit. výše, § 115). V projednávané věci Soud podotkl, že situaci zhoršilo problematické chování stěžovatele, který zjevně nebral ohled na přání dítěte, a neochota rodičů účastnit se mediace nebo terapie. Zhodnotil, že vnitrostátní soudy, podporované sociálními službami, se zejména řídily stanovisky odborníků, rodinnou situací a přáním nezletilého.

Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány, které byly v přímém kontaktu se stranami, byly v lepší pozici než on k nalezení spravedlivé rovnováhy. Podle Soudu přijaly k zajištění výkonu práva na styk stěžovatele s nezletilým veškerá opatření, která od nich lze rozumně očekávat. I když opatření nevedla k uspokojivému výsledku, Soud konstatoval, že to nelze přičítat liknavosti orgánů (Gobec proti Slovinsku, č. 7233/04, rozsudek ze dne 3. října 2013, § 152).

b) Řízení o změně úpravy péče

Ve vztahu k řízení o změně péče Soud připomněl, že článek 8 Úmluvy nepřiznává žádnému z rodičů přednostní právo na výchovu dítěte a že vnitrostátní orgány disponují v této oblasti značnou volností (Reslová proti České republice, č. 7550/04, rozsudek ze dne 18. července 2006, § 63).

Soud konstatoval, že stěžovatelův návrh na střídavou péči byl zamítnut zejména kvůli negativní reakci dítěte a odborným závěrům o jeho psychickém stavu. Soudy dospěly k závěru, že změna péče by nebyla v jeho zájmu, jelikož dítě špatně snášelo konflikt rodičů a potřebovalo zklidnění situace. Soud neshledal, že by rozhodnutí vnitrostátních soudů byla svévolná nebo nepřiměřená. Konstatoval, že se opírala o znalecký posudek psychologa, stanoviska dalších odborníků i zprávy opatrovníka. Znalecký posudek nepotvrdil tvrzení stěžovatele o manipulaci dítěte matkou.

Soud konstatoval, že napadená rozhodnutí neignorovala skutečnost, že v době jejich přijetí nebylo právo na styk s dítětem realizováno již více než jeden rok. Soudy v této souvislosti poukázaly na probíhající navykací režim zavedený s cílem obnovit kontakt stěžovatele se synem. Nezpochybnily přitom roli stěžovatele jako otce ani jeho právo na styk.

Soud zdůraznil, že rodič nemůže požadovat opatření ohrožující zdraví a vývoj dítěte (T. P. a K. M. proti Spojenému království, č. 28945/95, rozsudek velkého senátu ze dne 10. května 2001, § 71). Zamítnutím návrhu na změnu péče soudy oprávněně upřednostnily nejlepší zájem dítěte v souladu s článkem 8 Úmluvy. Soud uzavřel, že námitky stěžovatele jsou nepřijatelné podle čl. 35 odst. 3 písm. a), a odmítl je tak jako zjevně neopodstatněné.

B) K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal, že neměl k dispozici účinný prostředek nápravy proti nečinnosti soudů při výkonu jeho práva na styk s dítětem.

Soud připomněl, že článek 13 Úmluvy se použije pouze tehdy, pokud stěžovatel předloží hájitelné tvrzení o porušení některého z práv zaručených Úmluvou (Isaka proti České republice, č. 36919/10, rozhodnutí ze dne 6. září 2011). Jelikož v projednávané věci neshledal hájitelné tvrzení o porušení článku 8 Úmluvy, dospěl k závěru, že i tato námitka je zjevně neopodstatněná.

Rozhodnutí ze dne 29. ledna 2026 ve věci č. 1422/24 – *Tůma proti České republice*

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl stížnost otce, který na poli článku 8 Úmluvy brojil proti svěření dcery do péče babičky. Soud zdůraznil, že ačkoli právům stěžovatele jako otce náleží značná váha, vnitrostátní soudy rozhodovaly v citlivém období krátce po úmrtí matky a vycházely z jasně a dlouhodobě vyjadřovaného postoje nezletilé, způsobilé si vytvořit vlastní názor a chápat důsledky jeho vyhovění, podpořeného dalšími konkrétními okolnostmi. Zohlednil také, že rodičovské kompetence stěžovatele nebyly zpochybněny a že rozhodnutí respektující přání nezletilé a ponechávající ji v bezpečném prostředí, spolu s citlivým přístupem stěžovatele přispěly k postupnému rozšiřování jejich kontaktu a upevňování vzájemného vztahu. Vzhledem k prostoru pro uvážení, který mají vnitrostátní orgány v otázkách péče o dítě a jejich výhodě přímého kontaktu s účastníky řízení, Soud uzavřel, že oprávněné zájmy stěžovatele nebyly opomenuty, a stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je otcem nezletilé narozené v roce 2009. Po rozvodu manželství byla dcera na základě dohody rodičů svěřena do péče matky, přičemž stěžovateli byl zachován pravidelný styk. Po úmrtí matky v září 2021 se k nezletilé nastěhovala babička z matčiny strany, která následně podala návrh na vydání předběžného opatření, jímž by byla vnučka svěřena do její péče. Nezletilá při rozhovoru s opatrovníkem uvedla, že si přeje zůstat bydlet s babičkou. Opatrovník návrh nepodpořil s poukazem na rodičovskou odpovědnost stěžovatele a jeho zájem o dceru pečovat. Okresní soud proto předběžné opatření nevydal.

Babička následně podala návrh na svěření nezletilé do své péče. Okresní soud mezitím na návrh stěžovatele nařídil předběžné opatření, jímž uložil babičce povinnost předat nezletilou otci, které však nebylo vykonáno. Při jednání okresního soudu v březnu 2022 nezletilá zopakovala své přání zůstat s babičkou, poukazovala na slabší vztah se stěžovatelem a na skutečnost, že u babičky může mít i nadále svého psa. Zároveň však potvrdila, že se se stěžovatelem pravidelně vídá. Okresní soud žalobu babičky zamítl s odkazem na § 953 občanského zákoníku a zdůraznil, že nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by bránily stěžovateli v péči o dceru. Přání nezletilé podle soudu nebylo možné ztotožnit s jejím nejlepším zájmem, jímž bylo zachování a posilování jejího vztahu s otcem.

Krajský soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a nezletilou svěřil do péče babičky. Přestože neshledal žádné subjektivní ani objektivní překážky, které by stěžovateli bránily v péči o dceru, přikládal zásadní význam jasně a konzistentně vyjadřovanému přání třináctileté dívky. Toto přání nezletilá opakovaně potvrdila, včetně případové konference a slyšení před odvolacím

soudem. Odvolací soud vzal v úvahu rovněž vyjádření účastníků řízení, zprávy opatrovníka i znalecký posudek předložený babičkou. Znalec uvedl, že nezletilá byla s babičkou silně citově svázána, a že byla dostatečně vyspělá k vyjádření vlastního názoru. Zdůraznil rovněž význam zmírnění rodinného napětí. Současně uznal pozitivní vztah mezi nezletilou a stěžovatelem a doporučil jeho další rozvoj prostřednictvím společných aktivit.

Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatele odmítl s tím, že odvolací soud dostatečně odůvodnil odchylku od pravidla obsaženého v § 953 občanského zákoníku. Poukázal přitom na nejnovější zprávu opatrovníka, podle níž spolu stěžovatel s babičkou dobře vychází. Stěžovatel se aktivně podílel na výchově nezletilé a prohluboval jejich vzájemný vztah. Za této situace Ústavní soud dovodil, že zrušení rozhodnutí krajského soudu a pokračování řízení by mohlo mít negativní dopad na nezletilou. Zároveň poukázal na možnost řešení situace dohodou a nevyloučil možnost, že by nezletilá mohla být v budoucnu v péči stěžovatele i bez zásahu soudů.

Jeden ze soudců Ústavního soudu k usnesení připojil své odlišné stanovisko, ve kterém dovodil, že podmínky pro zásah do rodičovských práv stěžovatele splněny nebyly.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že ke svěření dcery do péče babičky z matčiny strany došlo v rozporu s vnitrostátním právem, podle něhož lze dítě svěřit mimo péči rodiče pouze tehdy, není-li žádný z rodičů schopen či ochoten o dítě pečovat, a že nejlepší zájem dítěte nelze ztotožnit pouze s jeho přáním.

Soud nejprve připomněl, že obecné zásady vyplývající z jeho judikatury k otázkám svěření dítěte do péče jsou shrnuty např. ve věci C. proti Finsku (č. 18249/02, rozsudek ze dne 9. května 2006, § 52–54). V řízeních dotýkajících se práv rodičů a dětí podle článku 8 Úmluvy musí být zájmy dítěte předním hlediskem a při vyvažování proti sobě stojících zájmů rodiče a dítěte musí mít zájem dítěte přednost (T.P. a K.M. proti Spojenému království, č. 28945/95, rozsudek velkého senátu ze dne 10. května 2001, § 72).

Dále konstatoval, že napadené rozhodnutí představovalo zásah do práva stěžovatele na respektování rodinného života, který byl založen na § 953 občanského zákoníku a sledoval legitimní cíl ochrany nejlepšího zájmu dítěte. Dále se proto zabýval otázkou, zda bylo odmítnutí svěření nezletilé do péče stěžovatele nezbytné v demokratické společnosti a zda vnitrostátní soudy uvedly relevantní a dostatečné důvody, přičemž

zdůraznil, že vnitrostátní orgány mají výhodu přímého kontaktu se všemi dotčenými osobami (R. a H. proti Spojenému království, č. 35348/06, rozsudek ze dne 31. května 2011, § 81).

Soud poukázal na to, že v projednávané věci bylo třeba vyvážit práva stěžovatele jako otce s konkrétními okolnostmi případu, zejména s tím, že řízení probíhalo krátce po úmrtí matky a že babička se na výchově nezletilé dlouhodobě a intenzivně podílela. Vnitrostátní soudy proto řešily otázku, zda je v nejlepším zájmu dítěte setrvat v péči babičky, s níž žilo, nebo být svěřeno do péče otce.

Za rozhodující Soud považoval skutečnost, že krajský soud založil své závěry na jasně, konzistentně a dlouhodobě vyjadřovaném názoru nezletilé, která byla s ohledem na svůj věk a vyspělost schopna vytvořit si vlastní názor a porozumět důsledkům rozhodnutí. Soud přitom již v minulosti uvedl, že s rostoucí vyspělostí dítěte je zapotřebí přikládat jeho názorům a pocitům náležitou váhu (Gobec proti Slovinsku, č. 7233/04, rozsudek ze dne 3. října 2013, § 133; Khusnutdinov a X proti Rusku, č. 76598/12, rozsudek ze dne 18. prosince 2018, § 86). Její postoj navíc zůstal neměnný po celou dobu řízení a byl podpořen dalšími konkrétními okolnostmi, zejména silnou citovou vazbou k babičce a tehdy spíše vzdálenějším vztahem se stěžovatelem (srov. Hokkanen proti Finsku, č. 19823/92, rozsudek ze dne 23. září 1994, § 64; Yousef proti Nizozemsku, č. 33711/96, rozsudek ze dne 5. listopadu 2002, § 72). Vnitrostátní soudy přitom vycházely z komplexního skutkového podkladu, zahrnujícího vyjádření účastníků řízení, zprávy opatrovníka i znalecký posudek, a měly přímý kontakt se všemi zúčastněnými osobami.

Pokud jde o procesní stránku věci, Soud shledal, že rozhodovací proces jako celek poskytl stěžovateli dostatečné záruky ochrany jeho zájmů. Řízení bylo kontradiktorní, stěžovatel byl zastoupen advokátem, byl opakovaně slyšen a měl možnost seznámit se se všemi podklady, o něž se soudy opíraly.

Soud rovněž zdůraznil, že vnitrostátní soudy stěžovatele nepovažovaly za nezpůsobilého k výkonu rodičovské odpovědnosti a zohlednily, že stěžovatel a jeho

dcera byli v pravidelném kontaktu, jejich vztah byl pro dítě přínosný a nezletilá si přála v kontaktu s otcem pokračovat. Rozhodnutí krajského soudu respektující přání nezletilé a ponechávající ji v bezpečném prostředí, spolu s citlivým přístupem stěžovatele, přispěly k postupnému rozšiřování jejich kontaktu a upevňování vzájemného vztahu. Za těchto okolností proto Soud dospěl k závěru, že oprávněné zájmy stěžovatele nebyly opomenuty.

Soud, s ohledem na široký prostor pro uvážení, který mají vnitrostátní orgány v otázkách péče o dítě (viz např. Elsholz proti Německu, č. 25735/94, rozsudek velkého senátu ze dne 13. července 2000, § 49), uzavřel, že bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi protichůdnými zájmy a že zásah do práv stěžovatele podle článku 8 Úmluvy byl nezbytný v demokratické společnosti.

Stížnost proto odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Ochrana majetku

Rozhodnutí ze dne 29. ledna 2026 ve věci č. 212/24 – *P-Holding, s.r.o. proti České republice*

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že určením, že pozemky, které byly po pravomocném soudním rozhodnutí více než 10 let ve vlastnictví stěžovatelky, jsou ve vlastnictví státu, nedošlo k porušení čl. 1 Protokolu č. 1 ani čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Vnitrostátní soudy v původním řízení totiž nesprávně neaplikovaly tzv. blokační ustanovení, které zamezovalo převodům původně církevního majetku do soukromých rukou.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2010 koupila stěžovatelka pozemek, který byl předmětem sporu, od pana H., který jej získal rozsudkem vnitrostátního soudu jako náhradní pozemek podle tehdejšího zákona o půdě. V roce 2015 vznesl Rytířský řád křižovníků s červenou hvězdou („Řád“) určovací žalobu, jíž se domáhal určení, že pozemek je stále ve vlastnictví státu, neboť v původním řízení nebylo respektováno tzv. blokační ustanovení zákona o půdě, které zamezovalo převodům původně církevního majetku do soukromých rukou do doby přijetí zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi. Vnitrostátní soudy této žalobě vyhověly a původní rozhodnutí označily za od počátku neplatné. Podle odůvodnění stěžovatelka nebyla při nabývání pozemků v dobré víře, neboť si měla být vědoma možného vznesení církevních restitučních nároků v místě, kde všechny okolní pozemky byly ve vlastnictví Řádu, uzavřela kupní smlouvu s H. ještě před skončením řízení, v němž pozemky nabyl on sám, a jeho soudní spory financovala.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1

Stěžovatelka namítala, že zásah do jejích vlastnických práv, která nabyla v dobré víře, nebyl ve veřejném zájmu a byl nepřiměřený.

Soud se odkázal na své rozhodnutí v obdobné skutkové věci (Rybářství Třeboň a.s. a Rybářství Třeboň Hld. a.s. proti České republice, č. 18037/19, rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2024), když připomněl, že blokační ustanovení sledovalo důležitý společenský zájem obnovení spravedlnosti a zachování právní jistoty. K přiměřenosti zásahu Soud podotkl, že v této situaci se sice jedná o zásah do ochrany vlastnictví, avšak nikoliv formou vyvlastnění, nýbrž zneplatněním původního nabytí majetku z důvodu, že při něm stěžovatelka nebyla v dobré víře. Tento závěr vnitrostátní soudy řádně odůvodnily a vypořádaly se se všemi argumenty stěžovatelky. Zásah tedy byl přiměřený.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelka dále namítala porušení principu právní jistoty, neboť byla zbavena pozemků, o jejichž vlastnictví bylo pravomocně rozhodnuto před více než 10 lety.

Soud připomněl, že překážka věci rozhodnuté (*res iudicata*) má svá omezení, přičemž jedním z nich jsou limity *ad personam* (viz např. Kehaya a ostatní proti Bulharsku, č. 47797/99 a 68698/01, rozsudek ze dne 12. ledna 2006, § 66).

To byl i případ projednávané věci. Církevní Řád nebyl účastníkem původního řízení, a proto nemohl být tímto rozhodnutím vázán. Soud proto konstatoval, že překážka věci rozhodnuté se na tento případ nevztahovala.

Z těchto důvodů Soud označil stížnost jako celek za zjevně neopodstatněnou.

Sexuální násilí

Rozsudek ze dne 13. ledna 2026 ve věci č. 3538/21 – *Z proti Islandu*

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že při vyšetřování tvrzeného sexuálního zneužití stěžovatelky došlo k porušení jejích procesních práv podle článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní orgány nedostály pozitivním závazkům, když při vyšetřování neposoudily, zda měl podezřelý důvod předpokládat souhlas spící stěžovatelky s intimními dotyky. Soud dále neshledal porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy, jelikož stěžovatelka k tvrzené systematické diskriminaci žen v případech sexuálního násilí nepředložila *prima facie* důkazy, které by přenesly důkazní břemeno na stát.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Šestnáctiletá stěžovatelka se účastnila hudebního festivalu. Nad ránem se přesunula do stanu. Kamarádkám poslala video, že jí není dobře, a na kterém byla zřetelná hlava třiadvacetiletého muže O., kterého nikdy předtím nepotkala. Tvrdila, že ji osahával na prsou a genitáliích přes oblečení i pod ním. Z opilosti pak upadla do polospánku. Po probuzení zhruba za hodinu a půl byla jen ve spodním prádle, se staženými kalhotami a svetrem vyhrnutým až k prsům. Podezřelý byl vedle ní, bez svetru a s rozepnutým opaskem. Snažila se ho odstrčit, ale nepřestal, dokud se jí nepodařilo opustit stan.

Druhý den navštívila pohotovostní příjmovou jednotku pro oběti sexuálního zneužívání. Ve stejný den policie vyslechla podezřelého. Uvedl, že stěžovatelku potkal při stavění stanu a mezi ostatními se setkali i v průběhu večera. Ve stanu ji našel „v polospánku či spící". Podle něj jí byla zima, proto se k ní přitulil. Přiznal, že se dotýkal jejích prsou pod mikinou, ale pouze přes podprsenku. Přestal, když zjistil, že je jí to nepříjemné. Potvrdil, že stěžovatelka se ho nedotýkala ani se ho nepokusila políbit. Celá situace dle něj neměla trvat déle než 5 sekund. Popřel, že by se dotýkal jejích genitálií, nebo že by ji svlékal.

Nepřímá svědectví se shodovala, že stěžovatelka se probudila vedle muže, který ji osahával. Přitom měla svlečené kalhoty a nadzvednutý svetr. Během noci poslala svým přátelům několik fotek, na kterých plakala a měla na hrudníku položenou mužskou hlavu. Zaslala je přes aplikaci Snapchat, kde se po zobrazení automaticky smazaly. Policie proto zajistila alespoň snímek konverzace mezi svědky, kde o fotkách mluvili. Ráno byla dle svědků stěžovatelka v šoku a plakala. S podezřelým se později setkala na jiném festivalu, což vyústilo v panickou ataku a nutný zásah záchranné služby.

Státní zástupce vyšetřování odložil pro důkazní nouzi. Většina svědků byli přátelé stěžovatelky a obecně pouze potvrdili její tvrzení. Video sexuální útok nepotvrdilo, fotky z aplikace Snapchat se nezachovaly a ani zpráva z pohotovostního příjmu situaci neobjasnila. Pro odsouzení by bylo nezbytné prokázat úmysl podezřelého k sexuálnímu obtěžování. Nadřízený státní zástupce rozhodnutí potvrdil. Uvedl, že podezřelý přestal ihned po zjištění nesouhlasu, proto přetrvávají pochybnosti o jeho úmyslu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala na poli článků 2 a 8, že jí vnitrostátní orgány neposkytly účinnou ochranu její sexuální autonomie. Soud stranám položil otázky na poli článků 3 a 8. Následně konstatoval, že s ohledem na povahu a podstatu tvrzení stěžovatelky bude věc posuzovat výhradně podle článku 8 (A. proti Chorvatsku, č. 55164/08, 14. října 2010, § 57).

a) Obecné zásady

Ochrana soukromého života zahrnuje jak fyzickou, tak psychickou integritu (A. a B. proti Chorvatsku, č. 7144/15, rozsudek ze dne 20. června 2019, § 106). Vnitrostátní orgány mají pozitivní závazek poskytnout ochranu proti zásahům do těchto práv ze strany soukromých osob (C. proti Rumunsku, č. 47358/20, rozsudek ze dne 30. srpna 2022, § 62–63). Tento závazek zahrnuje dvě složky: jednak povinnost kriminalizovat všechny nekonsenzuální sexuální činy včetně vytvoření právního a institucionálního rámce (M. C. proti Bulharsku, č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 150–153) a jednak povinnost tato ustanovení vymáhat rychlým a důkladným vyšetřováním (Z. proti Bulharsku, č. 39257/17, rozsudek ze dne 28. května 2020, § 67).

Státy mají prostor pro uvážení, jak právní rámec nastavit. Současný standard nicméně vyžaduje uznání absence souhlasu jako klíčového prvku daných trestných činů namísto fyzické síly. Právní rámec tedy musí zajistit potrestání a účinné stíhání nekonsenzuálních sexuálních činů i tehdy, pokud oběť neodporovala činu fyzicky (M. C. proti Bulharsku, cit. výše, § 150, 154 a 157–66).

Státní orgány musí účinně prověřit věrohodná obvinění ze sexuálních činů. Vyšetřování musí být schopné vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob, musí být důkladné, nestranné a včasné. Orgány také musí chránit oběti před sekundární viktimizací či moralizujícími komentáři (J. L. proti Itálii, č. 5671/16, rozsudek ze dne 27. května 2021, § 137–141). Přestože přímý důkaz o chybějícím souhlasu nemusí být k dispozici, vyšetřování se musí zabývat otázkou udělení platného souhlasu (M. C. proti Bulharsku, cit. výše, § 181). U dětí a dospívajících se nadto musí soustředit na jejich zvláštní zranitelnost a potřeby (L. a ostatní proti Francii, č. 46949/21 a další, rozsudek ze dne 24. dubna 2025, § 201).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Islandský trestní zákoník postihoval celou škálu sexuálních činů včetně hlazení, osahávání či doteků na intimních partiích. Sexuální autonomie jednotlivce a chybějící souhlas jsou od novelizace trestního práva v letech 2007 a 2018 ústředními prvky regulace. Důvodové zprávy uvádí, že souhlas musí být jednoznačný, přičemž naprostou nečinnost nelze považovat za souhlas. Samotné požadavky jednotlivých ustanovení však zůstaly roztříštěné. U znásilnění zákon výslovně pracoval se situacemi, kdy oběť nemůže projevit vůli, avšak u sexuálního obtěžování takový požadavek chyběl.

Dle Soudu to v projednávané věci vedlo vnitrostátní orgány k příliš úzkému výkladu, při kterém se zaměřily pouze na zkoumání subjektivního úmyslu podezřelého. Podle nich existovala důvodná pochybnost, že podezřelý potřebný úmysl měl. Soud naproti tomu podotkl, že se jednalo o dospělého, který vešel do cizího stanu a začal se „tulit " ke stěžovatelce ve spánku či polospánku a dotýkat se jejích prsou bez jakékoliv předcházející komunikace naznačující souhlas. Úkolem orgánů proto bylo v přísném přezkumu posoudit, zda měl jakýkoliv důvod předpokládat, že stěžovatelka souhlasila, aby se jí dotýkal na intimních partiích, a to s důrazem na princip sexuální autonomie a požadavek plynoucí z článku 8 Úmluvy, dle nějž souhlas v této oblasti musí být vždy vyjádřen jednoznačně. Klíčovým prvkem pro vyšetřování totiž nemělo být, zda podezřelý přestal, když pocítil nesouhlas, ale skutečnost, že vůbec inicioval sexuální kontakt bez jakéhokoliv náznaku předchozího souhlasu nezletilé. Této pozitivní povinnosti státu nedostály, čímž porušily procesní část článku 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8

Stěžovatelka dále namítala i porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8 z důvodu, že se jako žena měla stát obětí diskriminace při výkonu svých práv chráněných Úmluvou.

Soud posuzoval, zda předložila dostatečné důkazy o strukturální diskriminaci, které by přesunuly důkazní břemeno na stát. Skutečnost, že sexuální násilí na Islandu postihuje převážně ženy, sama o sobě neznamená diskriminační politiku nebo chování ze strany vnitrostátních orgánů (M. A. proti Islandu, č. 59813/19, rozsudek ze dne 26. srpna 2025, § 90–91). Soud uvedl, že nižší míru stíhání lze vysvětlit objektivními okolnostmi spojenými s důkazními obtížemi u případů sexuálního násilí spíše než systémovým selháním nebo stereotypním chováním orgánů. Statistiky navíc neprokazují, že by s případy, v nichž byli muži obětmi, bylo zacházeno jinak. Soud rovněž zohlednil, že Island přijal řadu legislativních a politických opatření v boji proti sexuálnímu násilí. Konstatoval, že stěžovatelka neprokázala případ *prima facie* strukturální zaujatosti nebo nepřiměřeného dopadu, který by vedl k přesunu důkazního břemene na stát. K porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy proto nedošlo.

Rozsudek ze dne 31. března 2026 ve věci č. 35640/22 – *X proti Gruzii*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal, že tvrzení nezletilé stěžovatelky o sexuálním zneužívání ze strany jejího nevlastního otce nebyla podrobena účinnému vyšetřování, když po zahájení trestního řízení a provedení úvodních vyšetřovacích úkonů došlo k dlouhodobé a neodůvodněné nečinnosti vnitrostátních orgánů bez jasného výsledku, stěžovatelce nebylo přiznáno postavení poškozené a v průběhu vyšetřování byla podrobena sekundární viktimizaci. Došlo proto k porušení článků 3 a 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka, narozená v roce 2005, tvrdila, že byla ve svých třinácti letech opakovaně sexuálně

zneužívána svým nevlastním otcem, a to zejména v období od května do července 2019. O údajném zneužívání se svěřila své příbuzné v květnu 2021, načež bylo dne 7. května 2021 podáno trestní oznámení a zahájeno vyšetřování.

V počáteční fázi vyšetřování orgány činné v trestním řízení provedly řadu úkonů. Stěžovatelka byla vyslechnuta za přítomnosti psychologa, vyslechnuty byly rovněž další osoby včetně její matky a nevlastního otce, provedena byla psychologická a gynekologická vyšetření a zajištěny byly další důkazy, mimo jiné elektronická komunikace, v níž stěžovatelka o údajném zneužívání hovořila.

Dne 28. května 2021 státní zastupitelství zamítlo žádost stěžovatelky o přiznání procesního postavení poškozené s odůvodněním, že vyšetřování se nachází v rané fázi. Toto rozhodnutí bylo v červnu 2021 potvrzeno nadřízeným státním zastupitelstvím. V srpnu 2021 právní zástupce stěžovatelky požádal o její opětovný výslech s poukazem na další skutečnosti nasvědčující spáchání závažnějších trestných činů. V únoru 2022 stěžovatelka znovu napadla rozhodnutí o nepřiznání postavení poškozené, avšak soud její opravný prostředek v březnu 2022 zamítl s tím, že dosud shromážděné důkazy neumožňovaly s dostatečnou jistotou uzavřít, že byl vůči stěžovatelce spáchán trestný čin nebo že jí vznikla újma.

Trestní řízení zůstalo nadále otevřené. Podle stěžovatelky však vyšetřování od července 2021 fakticky nepokračovalo a po několik následujících let nebyly provedeny žádné další vyšetřovací úkony. Po celou dobu jí navíc nebylo přiznáno procesní postavení poškozené, což významně omezovalo její možnost účastnit se řízení a ovlivňovat jeho průběh.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 3 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka před Soudem namítala, že stát nesplnil svůj pozitivní závazek na poli článků 3 a 8 Úmluvy zajistit jí účinnou právní ochranu před sexuálním zneužíváním. Uvedla zejména, že právní rámec určený k potírání sexuálního násilí páchaného na dětech není dostatečný, že vyšetřování jejích tvrzení o sexuálním zneužívání nebylo vedeno účinně a že neodborný postup vyšetřujících orgánů ji vystavil sekundární viktimizaci.

a) Přijatelnost

K otázce, zda mohla stěžovatelka jako nezletilá podat stížnost sama, Soud připomněl, že podle článku 34 Úmluvy může stížnost podat každá osoba, která se považuje za oběť porušení práv zaručených Úmluvou, přičemž v počáteční fázi řízení není obecně vyžadováno právní zastoupení ani u osob s omezenou právní způsobilostí (Zehentner proti Rakousku, č. 20082/02, rozsudek ze dne 16. července 2009, § 39). Nezletilé osoby i osoby s omezenou svéprávností mohou vést řízení před Soudem vlastním jménem, a to i proti vůli svého opatrovníka (tamtéž, § 39-40). V projednávané věci Soud poukázal na konfliktní vztah stěžovatelky s matkou a nevlastním otcem, který byl údajným pachatelem, nezájem biologického otce o její případ a skutečnost, že vnitrostátní právo jí umožňovalo vystupovat samostatně v trestním řízení (srov. L. R. proti Severní Makedonii, č. 38067/15, rozsudek ze dne 23. ledna 2020, § 50). Vzhledem k tomu, že stěžovatelka své námitky před Soudem dostatečně odůvodnila, opakovaně potvrdila zájem na pokračování řízení a řádně zmocnila zvolené právní zástupce, Soud uznal její aktivní legitimaci a odmítl námitku vlády v tomto směru (srov. Post proti Nizozemsku, č. 21727/08, rozhodnutí ze dne 20. ledna 2009).

Soud rovněž zamítl námitku vlády o nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Připomněl, že ve věcech závažných zásahů do fyzické a psychické integrity, včetně sexuálního zneužívání dětí, představuje účinné trestní vyšetřování primární a dostatečný prostředek ochrany, zatímco civilní prostředky samy o sobě nepostačují (Identoba a ostatní proti Gruzii, č. 73235/12, rozsudek ze dne 12. května 2015, § 86). Zároveň uvedl, že tvrzená sekundární viktimizace v průběhu trestního řízení je zpravidla posuzována v rámci hodnocení celkové přiměřenosti vyšetřování, aniž by bylo nutné zahajovat samostatná občanskoprávní, trestní či kárná řízení (A a B proti Chorvatsku, č. 7144/15, rozsudek ze dne 20. června 2019, § 121). Otázku údajné předčasnosti stížnosti Soud spojil s posouzením ve věci samé.

b) Odůvodněnost

Soud konstatoval, že v projednávané věci není pochyb o tom, že tvrzené sexuální zneužívání nezletilé stěžovatelky spadá do působnosti ustanovení článků 3 a 8 Úmluvy. Ta státům ukládají nejen povinnost přijmout ustanovení trestního práva účinně postihující sexuální zneužívání dětí, ale také zajistit jejich uplatňování v praxi skrze účinné vyšetřování a stíhání vedené s ohledem na nejlepší zájem a práva dětských obětí a zohledňující jejich zranitelnost (X a ostatní proti Bulharsku, č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 180 a 192).

1. Legislativní rámec

Soud shledal, že gruzínský právní řád poskytuje dostatečný trestněprávní rámec pro ochranu dětí před sexuálním zneužíváním ve smyslu pozitivních závazků státu podle článků 3 a 8 Úmluvy. Zdůraznil, že sexuální trestné činy spáchané na dětech jsou postihovány přísněji než obdobné činy vůči dospělým osobám (A a B proti Chorvatsku, cit. výše, § 117), přičemž právní úprava nezakládá trestní odpovědnost pouze na použití fyzického násilí či odporu oběti, ale zohledňuje i hrozby a různé formy psychického nátlaku. Nadto gruzínské právo kriminalizuje určité sexuální aktivity mezi dospělou osobou a dítětem mladším šestnácti let bez ohledu na zdánlivý souhlas dítěte, v souladu s čl. 18 odst. 1 písm. a) Lanzarotské úmluvy. Soud proto uzavřel, že žalovaný stát disponoval adekvátním legislativním a regulačním rámcem způsobilým postihnout jednání namítané stěžovatelkou.

2. Účinnost vyšetřování

Soud připomněl, že pozitivní závazky státu podle článků 3 a 8 Úmluvy vyžadují nejen zahájení, ale i vedení účinného, důkladného a bezodkladného vyšetřování tvrzení o sexuálním zneužívání dítěte. Přestože gruzínské orgány zpočátku postupovaly pohotově, vyšetřování následně na několik let prakticky ustalo, aniž by byly činěny další podstatné úkony. Stěžovatelka navíc ani po opakovaných žádostech nezískala procesní postavení poškozené, což jí znemožnilo smysluplně se podílet na řízení. Takový postup je podle Soudu neslučitelný s požadavky Úmluvy (Machalikashvili a ostatní proti Gruzii, č. 32245/19, rozsudek ze dne 19. ledna 2023, § 59 a 95). S ohledem na povahu tvrzeného činu, tedy sexuální zneužívání dítěte, a nejlepší zájem oběti měl být případ vyšetřen se zvláštní naléhavostí (N. D. proti Slovinsku, č. 16605/09, rozsudek ze dne 15. ledna 2015, § 60–61).

Soud vyjádřil zvláštní znepokojení nad rozhodnutím vnitrostátních orgánů, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatelky o přiznání postavení poškozené v trestním řízení. Navzdory dostupným důkazům, zahrnujícím podrobnou výpověď stěžovatelky, výpovědi nezávislých svědků, listinné důkazy, psychologický posudek vylučující sklony stěžovatelky ke zkreslování či zveličování událostí a lékařský posudek diagnostikující úzkostnou poruchu související se sexuálním zneužíváním, vnitrostátní orgány neuznaly existenci *prima facie* důkazů nasvědčujících spáchání trestného činu vůči stěžovatelce. Jejich závěr, že stěžovatelka navzdory uvedeným důkazům neutrpěla žádnou újmu, bylo podle Soudu možné vykládat pouze jako projev neochoty vést smysluplné vyšetřování jejích závažných tvrzení (Women's Initiatives Supporting Group a ostatní proti Gruzii, č. 73204/13 a 74959/13, rozsudek ze dne 16. prosince 2021, § 65–66). Obdobně negativně Soud hodnotil odmítnutí zaznamenat dodatečné výpovědi stěžovatelky týkající se možného penetračního sexuálního násilí, což mohlo mít významný dopad na právní kvalifikaci skutku, za nějž hrozil přísnější trest (N. Ö. proti Turecku, č. 24733/15, rozsudek ze dne 14. ledna 2025, § 53 *in fine*).

Pokud jde o tvrzenou sekundární viktimizaci, Soud uznal, že gynekologické vyšetření může být v případech tvrzeného sexuálního zneužívání obvyklým důkazním prostředkem, avšak ve specifických okolnostech projednávané věci v době, kdy stěžovatelka netvrdila, že by došlo k penetračnímu sexuálnímu násilí, pro jeho provedení neshledal žádné opodstatnění (srov. Y. proti Slovinsku, č. 41107/10, rozsudek ze dne 28. května 2015, § 11–12). Toto vyšetření bylo podle Soudu nepochybně fyzicky i psychicky traumatizující pro stěžovatelku, která byla v době skutků dítětem. Za nevhodně formulovanou Soud označil rovněž otázku položenou stěžovatelce během výslechu, zda si sexuální pozornost svého nevlastního otce přála, neboť jí mohla způsobit další újmu. Soud rovněž vytkl orgánům, že výslechy stěžovatelky nebyly v plném rozsahu audiovizuálně zaznamenány, ačkoli jde o doporučený standard při výslechu dětských obětí sexuálního násilí (srov. B proti Rusku, č. 36328/20, rozsudek ze dne 7. února 2023, § 56).

Soud uzavřel, že trestní vyšetřování tvrzení stěžovatelky o sexuálním zneužívání nebylo účinné a způsobilo jí další újmu v podobě sekundární viktimizace. Zdůraznil přitom, že vzhledem k závažnosti obvinění a zvláštní zranitelnosti nezletilé oběti měly orgány postupovat se zvýšenou pečlivostí, což se nestalo (J. I. proti Chorvatsku, č. 35898/16, rozsudek ze dne 8. září 2022, § 84). Za zásadní nedostatky označil dlouhodobou nečinnost vyšetřovacích orgánů, absenci konkrétních výsledků vyšetřování, nedostatečné prověřování závažných obvinění vůči nevlastnímu otci stěžovatelky a faktické vyloučení stěžovatelky z řízení v důsledku nepřiznání postavení poškozené. Takové nedostatky shledal za neslučitelné s požadavkem, aby vyšetřování sexuálního zneužívání nezletilých bylo vedeno citlivě s ohledem na kontext případu a zároveň s náležitou důsledností. Došlo proto k porušení článků 3 a 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ S ČLÁNKY 3 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka dále namítala, že nedostatky ve vyšetřování byly důsledkem diskriminace na základě pohlaví. Danou námitku Soud označil za zjevně neopodstatněnou, přičemž konstatoval, že stěžovatelka nepředložila žádné důkazy ani statistické či jiné podklady nasvědčující tomu, že neúčinné vyšetřování případů sexuálního zneužívání postihuje nezletilé dívky častěji než nezletilé chlapce (srov. *mutatis mutandis* v kontextu domácího násilí B. A. proti Islandu, č. 17006/20, rozsudek ze dne 26. srpna 2025, § 86 a 92). Soud proto shledal stížnost ve vztahu k článku 14 Úmluvy za zjevně neopodstatněnou.

Domácí násilí

Rozsudek ze dne 22. ledna 2026 ve věci č. 35767/23 – *J. S. proti Slovensku*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní soudy nesplnily pozitivní procesní závazek podle článku 3 Úmluvy, protože v trestním řízení ve věci domácího násilí neprovedly kontextuální posouzení věci a trestní řízení bylo příliš pomalé. Námitku porušení zákazu diskriminace podle článku 14 Úmluvy ve spojení s články 3 a 8 z důvodu systémových nedostatků v ochraně před domácím násilím Soud jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka byla od roku 2001 vdaná za T. V červenci 2014 policie obvinila T. z nebezpečného vyhrožování poté, co stěžovatelku fyzicky i verbálně napadl a vyhrožoval jí smrtí. T. byl v prosinci 2014 za tento čin odsouzen k trestu odnětí svobody v délce osmi měsíců. V září 2014 zahájila policie z vlastní iniciativy další trestní řízení pro podezření z trestného činu týrání blízké a svěřené osoby, kterého se měl T. dopouštět vůči stěžovatelce v období od září 2012 do července 2014. V březnu 2015 byl T. propuštěn z vězení a byl vydán soudní příkaz, který mu zakazoval kontakt se stěžovatelkou a jejich dvěma dětmi.

V červnu 2015 byl T. obžalován z dlouhodobého fyzického a psychického týrání stěžovatelky, včetně fyzických útoků, ponižování a vyhrožování smrtí. Obžaloba se opírala o výpovědi stěžovatelky, jejích nezletilých dětí, matky a sestry, ošetřující psychiatričky, otce T. i sousedů. Znalecký posudek z oboru psychologie u stěžovatelky konstatoval posttraumatickou stresovou poruchu a syndrom týrané ženy. Znalec vyloučil souvislost mezi tímto syndromem a předchozí léčbou úzkostí stěžovatelky. Psycholog konstatoval, že děti byly svědky domácího násilí.

Okresní soud třikrát zprostil T. obžaloby (rozsudky z let 2016, 2021 a 2022). Krajský soud první dva zprošťující rozsudky zrušil a vrátil věc k novému projednání. Okresní soud zprošťující rozsudky odůvodnil tím, že žádný ze svědků nepotvrdil jednání T. tak, jak bylo popsáno v obžalobě. Zpochybnil rovněž závěry psychologického posudku s odůvodněním, že stěžovatelka se již v roce 2010 léčila na psychiatrii, což podle okresního soudu vyvracelo příčinnou souvislost mezi jejím stavem a konflikty s manželem od září 2012. Učitelé dětí si také žádných známek násilí nevšimli. Skutečnost, že T. přiznal občasné fyzické a verbální útoky vůči stěžovatelce, okresní soud zhodnotil tak, že chování mezi manžely mělo „vzájemný charakter“, čímž vyloučil trestnost jednání T. Třetí zprošťující rozsudek krajský soud potvrdil a Ústavní soud odmítl stížnost stěžovatelky.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že v důsledku předsudečného a stereotypního přístupu soudů při hodnocení důkazů nedošlo k rychlému a účinnému vyšetření domácího násilí.

Soud se nejprve zabýval tím, zda byla stěžovatelka podrobena zacházení, které odporuje článku 3 Úmluvy. Neměl přitom k dispozici žádné lékařské zprávy (stěžovatelka u okresního soudu uvedla, že ze strachu nevyhledala lékařskou pomoc). S ohledem na psychologický posudek, podle něhož byla stěžovatelka vystavena útokům manžela a trpěla syndromem týrané ženy, a na předchozí odsouzení manžela, ale Soud neměl pochybnost o tom, že stěžovatelka se manžela oprávněně bála. Soud proto považoval stěžovatelkou popsané jednání manžela, kterému byla vystavena, za zasahující do její důstojnosti a vyvolávající pocity strachu, úzkosti a nejistoty, jež dosáhly prahu závažnosti „ponižujícího zacházení“ ve smyslu článku 3 Úmluvy.

Soud dále zkoumal, zda stát dostál svým pozitivním závazkům (1) zavést vhodný právní a regulatorní rámec k ochraně, (2) rychle reagovat na oznámení domácího násilí a přijmout operativní opatření k ochraně dotčené osoby před špatným zacházením a (3) účinně prošetřit hájitelná tvrzení o špatném zacházení (X a ostatní proti Bulharsku, č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 178). Nedodržení prvních dvou

povinností stěžovatelka nenamítala. Policejní vyšetřování bylo zahájeno z úřední povinnosti a proběhlo rychle. Soud se tedy zaměřil na to, zda vnitrostátní orgány dostály procesnímu závazku důkladně posoudit případ stěžovatelky v přiměřené lhůtě.

Zde Soud poukázal na silně formalistický přístup vnitrostátních soudů, které odmítly vzít v potaz celou řadu relevantních okolností. Jejich závěr, že žádný ze svědků nepotvrdil jednání T. popsané v obžalobě, považoval Soud za rozporné s řadou důkazů, které obžalobu podporovaly a které vnitrostátní soudy bez vysvětlení nezohlednily (svědectví dětí, sousedů, příbuzných stěžovatelky a její psychiatričky). Okresní soud dále svévolně zavrhl psychologický posudek s poukazem na to, že stěžovatelka navštěvovala psychiatra již dříve, přestože znalec vysvětlil, že předchozí léčba úzkostí se syndromem týrané ženy nesouvisela. Znalecký posudek podle okresního soudu vyvracela svědectví učitelů dětí, která ale se stěžovatelkou nesouvisela.

Soud shledal, že okresní soud navzdory množství důkazů podporujících tvrzení stěžovatelky kladl důraz na svědectví několika málo osob, které o skutečnostech popsaných v obžalobě nevěděly. Okresní soud navíc nevysvětlil, proč nepřičetl T. k tíži přiznání, že stěžovatelku občas verbálně a fyzicky napadal, ale naopak na základě něj obžalobu zamítl. Okresní soud uznal, že k násilí docházelo, ale kvůli jeho údajné vzájemnosti T. zprostil obžaloby. To podle Soudu představuje nedostatek genderově citlivého přístupu. Okresní soud postupoval příliš formalisticky, bez znalosti specifik domácího násilí, případ neposoudil z pohledu genderově podmíněného násilí a neprovedl kontextuální posouzení věrohodnosti výpovědí. Tvrzení stěžovatelky neposoudil v kontextu svědeckých výpovědí, které její tvrzení podporovaly, a v kontextu znaleckého posudku a historie, vzorce a dynamiky násilí páchaného T. na stěžovatelce. V případech domácího násilí znamená opomenutí zohlednit vzájemně související incidenty, které zapadají do téhož vzorce agresivního chování, porušení povinnosti vnitrostátních soudů tyto případy důkladně posoudit.

Soud rovněž kritizoval délku soudního řízení, které trvalo více než sedm let a v jehož průběhu musela stěžovatelka opakovaně prožívat traumatické události, což jí způsobilo zbytečné utrpení a frustraci.

Vzhledem k absenci kontextuálního hodnocení případu a zdlouhavosti soudního řízení Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány nedostály svým pozitivním závazkům podle článku 3 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKY 3 A 8

Stěžovatelka rovněž namítala, že násilí na ženách a jeho nedostatečné vyšetřování představují na Slovensku systémový problém. Poukázala na nízký počet hlášených případů i odsouzení plynoucí ze zpráv Výborů OSN pro odstranění diskriminace žen a proti mučení. Ačkoli policie v jejím případě zahájila vyšetřování z vlastní iniciativy, soudy násilí, které utrpěla, zlehčovaly a hodnocení důkazů bylo zatíženo předsudky a stereotypy.

Soud konstatoval, že závěry, k nimž dospěl na poli článku 3 Úmluvy, nesvědčí o diskriminačním přístupu vnitrostátních orgánů. Nedospěl k závěru, že by policie nebo jiné vnitrostátní orgány konzistentně zlehčovaly násilí na ženách a neměly vůli se jím zabývat.

Soud poznamenal, že Slovensko dosud neratifikovalo tzv. Istanbulskou úmluvu a že výbory OSN kritizují nedostatečný právní rámec a trestání domácího násilí na Slovensku. Stěžovatelka ale kromě obecného odkazu na tyto zprávy nepředložila žádné statistické či jiné *prima facie* důkazy prokazující rozšířenou institucionální pasivitu státních orgánů ve vztahu k domácímu násilí. Rovněž neprokázala, že by vnitrostátní orgány v jejím případě jednaly s diskriminačním úmyslem. Samotná skutečnost, že soudy v jejím případě pochybily, nedokládala diskriminační postoj státních orgánů. Soud proto tuto část stížnosti odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Policie

Rozsudek ze dne 15. ledna 2026 ve věci č. 32707/19 – *Magherini a ostatní proti Itálii*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že ponechání silně agitovaného intoxikovaného muže po dobu přibližně dvaceti minut spoutaného v poloze na břiše, které přispělo k jeho úmrtí a k němuž došlo bez jasných pravidel pro užití této techniky a bez odpovídajícího proškolení zasahujících policistů, bylo v rozporu s hmotněprávní složkou článku 2 Úmluvy. K porušení procesní složky téhož ustanovení vedla skutečnost, že prvotní výslechy klíčových svědků provedli sami policisté, kteří se zásahu účastnili, čímž nebyl naplněn požadavek nezávislosti vyšetřování.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Během noci v březnu 2014 přijala tísňová linka několik oznámení o muži (R. M.), který se choval krajně neklidně a zjevně se nacházel ve stavu vážné duševní tísně. Pobíhal po ulici, zoufale volal o pomoc a křičel, že je pronásledován. Podle zjištění vnitrostátních soudů předtím chytil taxikáře pod krkem, obtěžoval kolemjdoucího, pokoušel se zastavovat projíždějící vozidla, poškodil dopravní značení, v restauraci odebral jinému člověku mobilní telefon a rozbil skleněné dveře.

Hlídka policistů k němu nejprve přistoupila se zdviženýma rukama a pokusila se ho uklidnit domluvou. Tyto pokusy zůstaly bezvýsledné, R. M. se snažil hlídce vzdálit, a když ho čtyři policisté obklíčili a chtěli spoutat, kladl fyzický odpor a udeřil jednoho z nich do hlavy. Přibližně v 1:23 hod. byl proto sveden do polohy vleže na břiše a spoután s rukama za zády. V této poloze setrval zhruba dvacet minut, přičemž několik minut se ještě snažil vyprostit. Kolem 1:29 hod. přestal mluvit a hýbat se. V 1:33 hod. dorazila sanitka s dobrovolníky Červeného kříže, kteří policisty požádali, aby R. M. přetočili na záda, aby mohli lépe zkontrolovat jeho životní funkce. Policisté to s odkazem na jeho nebezpečnost odmítli. Lékař, který přijel v 1:44 hod., zjistil zástavu srdeční činnosti a zahájil resuscitaci. Ve 3:00 hod. byl R. M. v nemocnici prohlášen za mrtvého.

Ustanovení znalci dospěli k závěru, že R. M. byl v době zásahu ve stavu akutní intoxikace kokainem, která u něj vyvolala stav označovaný jako "syndrom excitovaného deliria". Ke smrti katecholaminergním stresem přispěla kombinace tří faktorů: akutní intoxikace, znehybnění spojené s pokusy vyprostit se, a poloha na břiše, v níž byl držen. Znalci nemohli vyloučit ani stlačení krku, měli však za jisté, že asfyxie souvisela s dlouhodobým držením v poloze na břiše, které omezilo dýchací mechaniku. K udušení by podle nich se vší pravděpodobností nedošlo, kdyby byl R. M. umístěn do polohy na zádech, vsedě nebo vestoje.

Soud prvního stupně uznal tři policisty vinnými z usmrcení z nedbalosti. Shledal, že spoutání a znehybnění bylo důvodné, avšak ponechání R. M. v poloze na břiše po jeho zklidnění představovalo nedbalostní opomenutí. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Kasační soud však rozsudkem z listopadu 2018 rozhodnutí zrušil a policisty zprostil obžaloby s odůvodněním, že nebyla dána subjektivní stránka trestného činu ani konkrétní předvídatelnost následku. Poukázal přitom mimo jiné na to, že potřeba vydat v roce 2014 nový policejní pokyn pro zásahy vůči osobám ve stavu psychofyzického rozrušení vyvolaném nemocí či požitím alkoholu nebo drog svědčí o tom, že policistům do té doby chyběly poznatky pro tyto typové situace.

V době zásahu byl účinný závazný pokyn z roku 2008, který u nebezpečných či odpor kladoucích osob umožňoval spoutání na zemi v poloze na břiše, včetně přitisknutí kolena na krk osoby, aniž by zmiňoval jakákoli rizika této techniky. Pokyn z ledna 2014, který se týkal zákroků vůči osobám ve stavu psychofyzického rozrušení a upozorňoval na rizika dlouhotrvajícího znehybnění na břiše, v době zákroku ještě nenabyl účinnosti a policisté k němu nebyli školeni. Tento pokyn byl v roce 2016 nahrazen jiným a ten v roce 2019 dalším, přičemž odkazy na zdravotní rizika spojená s polohou na břiše již tyto pozdější dokumenty neobsahovaly.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY V JEHO HMOTNĚPRÁVNÍ SLOŽCE

Stěžovatelé namítali, že jejich příbuzný zemřel v důsledku nepřiměřeného použití síly ze strany policie a že stát rovněž nedostál svým pozitivním závazkům chránit jeho život.

a) Shrnutí relevantních zásad vyplývajících z judikatury Soudu

Soud úvodem připomněl, že jakékoli použití síly nesmí přesáhnout míru, která není víc než zcela nezbytná k dosažení některého z cílů uvedených v čl. 2 odst. 2 Úmluvy (Semache proti Francii, č. 36083/16, rozsudek ze dne 21. června 2018, § 66). Tvrzená porušení článku 2 podrobuje nejpřísnějšímu přezkumu, v jehož rámci hodnotí nejen jednání státních orgánů, ale i všechny okolnosti věci, včetně právního a normativního rámce a plánování a kontroly posuzovaného zákroku (Makaratzis proti Řecku, č. 50385/99, rozsudek velkého senátu ze dne 20. prosince 2004, § 57–59). Policejní operace musí být vnitrostátním právem dostatečně upraveny v rámci systému přiměřených a účinných záruk proti svévoli, zneužití síly a rovněž proti nehodám, kterým lze předejít (tamtéž, § 58). Článek 2 dále státu ukládá pozitivní závazek školit příslušníky bezpečnostních sborů tak, aby dosahovali vysoké úrovně způsobilosti a aby se předešlo zacházení odporujícímu tomuto ustanovení (V proti České republice, č. 26074/18, rozsudek ze dne 7. prosince 2023, § 87).

b) Použití síly vůči příbuznému stěžovatelů

Soud považoval za prokázané, že R. M. byl znehybněn na zemi za účelem spoutání a poté v poloze na břiše ponechán přibližně dvacet minut. Vzhledem k tomu, že strany nezpochybnily závěr vnitrostátních soudů, podle nějž ke smrti přispěla kombinace akutní intoxikace kokainem, znehybnění spolu s pokusy vyprostit se a poloha na břiše, považoval za dánu příčinnou souvislost mezi použitou silou a smrtelným následkem (srov. Kalkan proti Dánsku, č. 51781/22, rozsudek ze dne 27. května 2025, § 121).

Legitimní cíl Soud spatřoval v ochraně samotného R. M. i okolí před násilím ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. a) Úmluvy (Semache proti Francii, cit. výše, § 80). Při posuzování absolutní nezbytnosti a přiměřenosti použité síly vyšel z toho, že R. M. se nacházel ve stavu zvláštní zranitelnosti, který vyžadoval vysokou míru obezřetnosti při volbě "obvyklých" technik zákroku (T. V. proti Chorvatsku, č. 47909/19, rozsudek ze dne 11. června 2024, § 58). Soud zdůraznil, že policisté k němu nejprve přistoupili se zdviženýma rukama a snažili se situaci deeskalovat navázáním dialogu a domluvou. Tyto pokusy však byly neúspěšné, R. M. se jim snažil vyhnout a při pokusu o spoutání kladl odpor a udeřil jednoho z policistů do hlavy. Prvotní násilné znehybnění na zemi, jemuž předcházely pokusy o deeskalaci, proto Soud považoval za naprosto nezbytné.

Naproti tomu ohledně setrvání v poloze na břiše po dobu asi dvaceti minut po spoutání Soud shledal za obzvláště zarážející, že v ní byl R. M. držen i poté, co přestal mluvit, hýbat se a zjevně nereagoval, a to za přítomnosti čtyř policistů, k nimž byly navíc povolány posily. Soud neshledal žádný přesvědčivý argument ani důkaz, který by v zájmu bezpečnosti doložil naprostou nezbytnost takového prodlužování znehybnění, jež bylo zároveň jednou z přímých příčin smrti R. M.

c) Pozitivní závazek chránit život příbuzného stěžovatelů – právní rámec

Soud konstatoval, že podle italského práva podléhá použití síly zásadám nezbytnosti a přiměřenosti a je krajním prostředkem a že existovaly, byť obecné, pokyny požadující striktní přiměřenost použité síly. Jelikož však šlo o konkrétní techniku, totiž umístění do polohy na břiše, musel posoudit, zda orgány vydaly policistům k jejímu užívání odpovídající vodítka. V této souvislosti připomněl, že držení osoby v poloze na břiše může být nebezpečné a život ohrožující, neboť za určitých okolností může vést k poziční asfyxii (T. V. proti Chorvatsku, cit. výše, § 55, a V proti České republice, cit. výše, § 97). Odkázal rovněž na přehled pokynů vydaných některými státy a institucemi v této oblasti, obsažený ve věci Kalkan proti Dánsku (cit. výše, § 105–109) a na standardy Evropského výboru pro zabránění mučení (CPT), podle nichž je třeba použití síly a omezovacích prostředků

způsobilých vyvolat poziční asfyxii v maximální možné míře předcházet a v mimořádných případech je podřídit pravidlům, která rizika pro zdraví dotčené osoby snižují na minimum.

Soud výslovně odmítl argument vlády, že se projednávaná věc odlišuje od případů, v nichž byla poloha na břiše posouzena jako život ohrožující, protože na hrudní a lopatkovou oblast R. M. nebyl vyvíjen tlak. Ačkoli vyloučení stlačení hrudníku a lopatek vzal na vědomí, poukázal na to, že znalci nevyloučili stlačení krku a že podle jejich závěrů omezila poloha na břiše dýchací mechaniku a přispěla k poziční asfyxii i bez důkazů o přímém tlaku na hrudník. Rovněž argument, že poloha na břiše se ukázala jako smrtící teprve v kombinaci s dalšími okolnostmi, zejména těžkou intoxikací, tvrzení o nebezpečnosti této techniky podle Soudu nezpochybňuje. Naopak potvrzuje, že za určitých okolností, například je-li osoba pod vlivem drog, může tato poloha představovat zvláštní, potenciálně smrtelná rizika.

Soud dále poukázal na to, že podle znaleckého posudku z roku 2014 povědomí o rizicích spojených se "syndromem excitovaného deliria" postupně narůstalo, a to včetně poznatku, že tato rizika mohou být umocněna použitím síly při znehybnění. To vedlo v letech předcházejících zásahu k doporučením lékařských sdružení směřujícím ke zvýšení informovanosti bezpečnostních sborů. Oproti tomu pokyn z roku 2008, o nějž se vláda opírala, sice podrobně upravoval spoutání osoby na zemi v poloze na břiše včetně přitisknutí kolena na krk, ale neobsahoval žádnou zmínku o souvisejících rizicích ani o způsobech jejich minimalizace. Vydání pokynu z roku 2014 podle Soudu naopak svědčí o tom, že si samy policejní orgány byly zvýšeného rizika u osob ve stavu psychofyzického rozrušení vědomy. Tento pokyn však v rozhodné době nebyl účinný. Soud proto uzavřel, že pravidla platná v rozhodné době neobsahovala jasné a dostatečné pokyny pro umísťování osob do polohy na břiše tak, aby byla rizika pro jejich zdraví a život snížena na minimum. Nad rámec vlastního posouzení vyjádřil Soud znepokojení nad tím, že zmínky o zdravotních rizicích dlouhotrvajícího znehybnění na břiše byly z pokynů z let 2016 a 2019 vypuštěny.

d) Pozitivní závazek chránit život příbuzného stěžovatelů – školení příslušníků bezpečnostních sborů

Existence pravidel je podle Soudu úzce spjata s náležitým proškolením policistů. Soud poukázal na výpověď nadřízeného zasahujících policistů, podle níž rizika spojená s polohou na břiše nebyla předmětem zvláštního školení a k pokynu z roku 2014 nebylo v rozhodné době školení poskytnuto. Vláda sice odkázala na obecné výcvikové kurzy absolvované v letech 1990 až 2000, jejich obsah však nedoložila. Nebylo ani zřejmé, zda dotčení policisté absolvovali obecné školení o lidských právech zavedené v roce 2013, a čtyřdenní kurz zahrnující modul o zákrocích vůči osobám ve stavu psychofyzického rozrušení byl zaveden až v roce 2015, tedy po předmětných událostech. Soud proto nebyl přesvědčen, že stát v rozhodné době dostál svému pozitivnímu závazku školit příslušníky bezpečnostních sborů tak, aby měli potřebnou úroveň způsobilosti při používání znehybňujících technik, jako je poloha na břiše, které mohou ohrozit život.

e) Závěr

Soud tedy uzavřel, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce, přičemž zdůraznil, že tímto závěrem nemíní vyjádřit názor na trestní odpovědnost dotčených jednotlivců ani zpochybnit rozhodnutí vnitrostátních soudů v tomto ohledu. Ostatními námitkami týkajícími se sledování stavu R. M. a poskytnutí lékařské pomoci již nepovažoval za nutné se zabývat.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY V JEHO PROCESNÍ SLOŽCE

Stěžovatelé namítali, že někteří z policistů přímo zapojených do zásahu prováděli bezprostředně po událostech vyšetřovací úkony a že vyšetřování bylo následně svěřeno útvaru téhož sboru, k němuž tito policisté náleželi.

Soud odkázal na obecné zásady shrnuté ve věci Armani Da Silva proti Spojenému království (č. 5878/08, rozsudek velkého senátu ze dne 30. března 2016, § 229–239). Pokud jde o požadavek nezávislosti, osoby odpovědné za vyšetřování úmrtí, za něž nesou údajně odpovědnost státní orgány, musí být nezávislé na osobách do událostí zapojených, což znamená nejen absenci hierarchických či institucionálních vazeb, ale i nezávislost praktickou (Mustafa Tunç a Fecire Tunç proti Turecku, č. 24014/05, rozsudek velkého senátu ze dne 14. dubna 2015, § 177).

Soud konstatoval, že někteří policisté přímo zapojení do zásahu provedli prvotní vyšetřovací úkony, když ještě téže noci vyslechli svědky, zejména dobrovolnici Červeného kříže C. M., a to z vlastní iniciativy a přímo na urgentním příjmu nemocnice. Zdůraznil zvláštní význam této svědkyně, která byla po podstatnou část zákroku v bezprostřední blízkosti R. M. a policistů a mohla jejich počínání přímo pozorovat. Poukázal rovněž na to, že výpovědi členů výjezdové skupiny sehrály významnou roli v úvahách kasačního soudu vedoucích ke zproštění policistů. Soud sice nemohl spekulovat, zda by C. M. vypovídala jinak, kdyby ji nevyslýchali právě tito policisté, a vzal na vědomí zjištění vnitrostátních soudů, že na svědky nebyl vyvíjen přímý nátlak. Nemohl však odhlédnout od reálného rizika nepřímého ovlivnění či nátlaku plynoucího již ze samotné skutečnosti, že svědek události, do níž byli zapojeni policisté, musí o této události vypovídat právě před nimi. Zdůraznil rovněž zásadní roli prvotních vyšetřovacích úkonů pro další směřování vyšetřování a význam prvních výslechů očitých svědků pro zjišťování skutkového stavu.

Soud připustil, že za určitých okolností může požadavek, aby policisté na místě zůstali nečinní až do příchodu nezávislých vyšetřovatelů, vést ke ztrátě či zničení důležitých důkazů (Alikaj a ostatní proti Itálii, č. 47357/08, rozsudek ze dne 29. března 2011, § 104). Argumenty vlády opírající se o nutnost neprodleně zjistit dodavatele drog pro případ smrti z předávkování a o hrozbu postihu za nekonání však v projednávané věci, zejména ve vztahu k výslechu dobrovolnice Červeného kříže, nepovažoval za přiléhavé. Neshledal ani žádné jiné okolnosti, které by vyžadovaly, aby zúčastnění policisté sami neprodleně vyslýchali očité svědky poté, co byli tito svědci ztotožněni a místo činu zajištěno.

Soud proto uzavřel, že uvedené nedostatky svědčí o tom, že vyšetřování nesplnilo požadavek nezávislosti, a že tak došlo k porušení procesní složky článku 2 Úmluvy. Dalšími namítanými nedostatky vyšetřování se již nezabýval.

Rozsudek ze dne 17. února 2026 ve věci č. 95/24 – *Koffi proti Bulharsku*

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně shledal porušení procesní složky článku 3 Úmluvy, neboť vyšetřování napadení stěžovatele, náhodného kolemjdoucího odlišné barvy pleti, skupinou fotbalových chuligánů

po skončení utkání nebylo způsobilé objasnit skutkové okolnosti ani zjistit totožnost odpovědných osob. Naproti tomu poměrem čtyř hlasů proti třem senát neshledal porušení hmotněprávní složky článku 3. Dospěl k závěru, že relevantní právní rámec poskytoval odpovídající ochranu, bezpečnostní plán byl dostatečně podrobný a posouzení rizik přiměřené. Policie před útokem neměla informace nasvědčující bezprostřední hrozbě, a nebyla proto povinna přijmout i některá další operativní opatření.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V září 2018 se v Sofii uskutečnilo fotbalové utkání mezi dvěma největšími bulharskými kluby, CSKA Sofia a Levski Sofia. Policie jej předem vyhodnotila jako rizikovou akci a přijala rozsáhlá preventivní opatření. Do zajištění veřejného pořádku bylo nasazeno 1 867 policistů, město bylo rozděleno do operačních zón, byly stanoveny koridory pro pohyb fanoušků a vytipována místa se zvýšeným rizikem konfliktů. Mezi ně patřila i oblast, v níž později došlo k napadení stěžovatele. Bezpečnostní plán počítal mimo jiné s monitorováním velkých skupin fanoušků a s nasazením mobilních jednotek připravených zasáhnout v případě incidentu. Stěžovatel, britský občan tmavé barvy pleti, se večer po skončení utkání pohyboval se dvěma známými v centru Sofie, přibližně 600 metrů od stadionu. Okolo 19:45 hod narazili na početnou skupinou fanoušků Levski Sofia, která opouštěla stadion po předem určené trase. Podle svědeckých výpovědí skupina čítala přibližně 40 až 70 osob, zatímco policisté její počet odhadovali až na 200 osob. Několik jejích členů se náhle oddělilo a stěžovatele napadlo. Po úvodním kopu do obličeje upadl na zem, kde byl opakovaně kopán dalšími útočníky. Celý incident trval méně než dvě minuty. Policisté samotný útok neviděli; na místo dorazili až poté, co zaznamenali rozruch ve skupině fanoušků, a následně přivolali záchrannou službu. Stěžovatel utrpěl závažná poranění hlavy a obličeje, včetně zlomeniny dolní čelisti a ztráty dvou předních zubů. Musel podstoupit chirurgickou léčbu.

Vyšetřování bylo zahájeno následující den po incidentu. Stěžovatel uvedl, že během útoku slyšel zvuky připomínající opičí skřeky, které vnímal jako rasistické urážky. Jeho přátelé rovněž vypověděli, že se domnívali, že útok souvisel s barvou jeho pleti. Vyšetřování dále odhalilo rasisticky laděné reakce na sociálních sítích a v internetových diskusích po zveřejnění případu. Navzdory rozsáhlému dokazování se však pachatele nepodařilo ztotožnit.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že bulharské orgány v rozporu s článkem 3 Úmluvy jednak nepřijaly dostatečná preventivní opatření k ochraně před předvídatelným násilím ze strany fotbalových chuligánů, a jednak neprovedly účinné vyšetřování jeho napadení, včetně prověření možného rasistického motivu.

a) Obecné zásady

Pozitivní závazky státu podle článku 3 Úmluvy zahrnují tři složky: zaprvé povinnost přijmout a vymáhat právní rámec poskytující účinnou ochranu před špatným zacházením, zadruhé povinnost přijmout za určitých jasně vymezených okolností operativní opatření k ochraně jednotlivců před takovým zacházením a zatřetí povinnost provést účinné vyšetřování hájitelného tvrzení, že k takovému zacházení došlo (X a ostatní proti Bulharsku, č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 178).

Pokud jde o první z těchto povinností, stát musí skrz trestněprávní úpravu a její důsledné uplatňování v praxi zajistit jednotlivcům odpovídající ochranu jejich fyzické a psychické integrity (tamtéž, § 179).

Pozitivní povinnost přijmout operativní ochranná opatření se vztahuje nejen na situace, kdy lze předem identifikovat konkrétní osobu nebo osoby jako potenciální cíl útoku, ale také na případy, kdy oběť před spácháním činu určit nelze (Kotilainen a ostatní proti Finsku, č. 62439/12, rozsudek ze dne 17. září 2020, § 70). V takových případech nejde o ochranu předem určitelné osoby, nýbrž o zajištění obecné ochrany společnosti. To však neznamená, že by z článku 3 Úmluvy bylo možné dovodit povinnost státu zabránit jakémukoli potenciálnímu násilí (Kayak proti Turecku, č. 60444/08, rozsudek ze dne 10. července 2012, § 54). Tato povinnost musí být vykládána tak, aby orgánům veřejné moci neukládala nepřiměřené břemeno, zejména s ohledem na nepředvídatelnost lidského jednání a na nutnost přijímat operační rozhodnutí týkající se priorit a dostupných zdrojů (Burlya a ostatní proti Ukrajině, č. 3289/10, rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, § 124). Aby taková povinnost vznikla, musí být prokázáno, že orgány nepřijaly opatření spadající do jejich pravomoci, od nichž bylo možno rozumně očekávat, že odvrátí riziko spáchání závažného násilného činu, ačkoli o existenci skutečného

a bezprostředního rizika věděly nebo měly vědět (Kotilainen a ostatní proti Finsku, cit. výše, § 73).

Povinnost provést účinné úřední vyšetřování za účelem objasnění skutkového stavu a identifikace, případně potrestání odpovědných osob není omezena pouze na případy špatného zacházení ze strany státních orgánů (X a ostatní proti Bulharsku, cit. výše, § 184). Aby bylo vyšetřování účinné, musí být především adekvátní a dostatečně důkladné (Mustafa Tunç a Fecire Tunç proti Turecku, č. 24014/05, rozsudek velkého senátu ze dne 14. dubna 2015, § 172). Musí být způsobilé vést ke zjištění skutkových okolností případu a k identifikaci a případně potrestání odpovědných osob (Armani Da Silva proti Spojenému království, č. 5878/08, rozsudek velkého senátu ze dne 30. března 2016, § 233). Povinnost provést účinné vyšetřování je přitom povinností prostředků, nikoli výsledku. Orgány jsou proto povinny přijmout veškerá rozumná opatření k zajištění důkazů o incidentu, včetně svědeckých výpovědí a forenzních důkazů (Gulyan proti Arménii, č. 11244/12, rozsudek ze dne 20. září 2018, § 82). Musí rovněž vyvinout seriózní úsilí ke zjištění skutečného průběhu událostí a nesmějí vyšetřování uzavírat na základě unáhlených či nedostatečně podložených závěrů. Každý nedostatek, který oslabí schopnost vyšetřování objasnit skutkový stav nebo identifikovat odpovědné osoby, může vést k porušení procesní složky článku 3 (Bouyid proti Belgii, č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 120 a 123). Při vyšetřování násilných incidentů jsou orgány povinny učinit veškeré rozumné kroky k odhalení případného rasového motivu a zjistit, zda při událostech nehrála roli etnická nenávist či předsudky (Abdu proti Bulharsku, č. 26827/08, rozsudek ze dne 11. března 2014, § 44). Zacházet s násilím motivovaným diskriminační pohnutkou stejně jako s případy násilí bez takového motivu by totiž znamenalo přehlížet specifickou povahu jednání, které zvlášť závažným způsobem zasahuje do základních práv.

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud nejprve konstatoval, že stěžovatel se stal obětí mimořádně závažného násilného útoku, v jehož důsledku utrpěl závažná tělesná zranění, dlouhodobé bolesti i přetrvávající psychické následky. Jeho námitky proto nepochybně spadaly do působnosti článku 3 Úmluvy

1. Právní rámec

Podle Soudu právní rámec poskytoval dostatečnou ochranu před jednáním, jehož se stěžovatel stal obětí. Bulharské právo regulovalo organizaci a bezpečnost sportovních akcí, aby byla zajištěna veřejná bezpečnost, předcházení násilí a ochrana životů a zdraví osob. Násilí vůči stěžovateli bylo trestné a kvalifikované jako závažný trestný čin. Trestní zákoník rovněž stanovoval přísnější tresty v případech, kdy bylo jednání motivováno chuligánskými, rasistickými nebo xenofobními pohnutkami. Státní zástupce v projednávané věci dospěl k závěru, že útok byl veden z chuligánských pohnutek. Současně bulharské právo obsahovalo zvláštní skutkovou podstatu postihující rasově, národnostně nebo etnicky motivované násilí.

2. Povinnost přijmout operativní ochranná opatření

Policejní orgány před utkáním provedly odpovídající analýzu rizik, která správně označila akci za vysoce rizikovou, a vypracovaly podrobný operační plán zahrnující rozmístění značného počtu policistů, určení rizikových oblastí a mechanismy rychlé reakce na případné incidenty. Tento plán podle Soudu představoval dostatečný základ pro ochranu veřejnosti v souvislosti s daným utkáním. Soud připustil, že nebylo prokázáno úplné provedení všech plánovaných opatření a že policejní dohled nad skupinou fanoušků, z níž útok vzešel, nebyl optimální. Zdůraznil však, že článek 3 Úmluvy nezakládá povinnost státu zabránit každému jednotlivému aktu násilí. Rozhodující bylo, že před samotným útokem nebyly policii známy žádné konkrétní skutečnosti nasvědčující tomu, že právě tato skupina fanoušků představovala bezprostřední hrozbu. Za těchto okolností nebyla aktivována povinnost zvýšené obezřetnosti a nelze dovodit, že by orgány měly na základě tehdy dostupných informací přijmout intenzivnější preventivní opatření. Soud proto dospěl k závěru, že k porušení hmotněprávní složky článku 3 nedošlo.

3. Účinnost vyšetřování

Odlišně však Soud posoudil procesní složku článku 3, tedy otázku účinnosti vyšetřování. Přestože bylo vyšetřování zahájeno bezprostředně po incidentu, trpělo závažnými nedostatky již v jeho počáteční fázi. Policisté po příjezdu na místo nepřijali účinná opatření k zajištění forenzních důkazů, nepokusili se zajistit osoby nacházející se v davu, mezi nimiž se pravděpodobně nacházeli i pachatelé a očití svědci, ani nepodnikli kroky k uchování dalších relevantních stop. Podle Soudu tím došlo ke ztrátě důkazů, která významně oslabila schopnost pozdějšího vyšetřování objasnit skutkový stav a zjistit totožnost odpovědných osob. Dalším problémem byly

nevysvětlené průtahy při provádění jednotlivých vyšetřovacích úkonů. Osoby doprovázející stěžovatele byly vyslechnuty až deset dní po útoku, většina policistů zasahujících na místě přibližně po jednom měsíci. Přestože na základě kamerových záznamů jeden z policistů ztotožnil jednoho z možných útočníků, jeho výslech následoval až o tři měsíce později. Soud rovněž poznamenal, že použití osobních kamer policistů mohlo přispět k získání kvalitnějších obrazových záznamů a usnadnit identifikaci pachatelů. Významné bylo také to, že více než pět a půl roku od zahájení vyšetřování nebyla obviněna žádná osoba. Za zvlášť závažné pochybení Soud považoval skutečnost, že orgány nevěnovaly odpovídající pozornost možnému rasistickému motivu útoku. Přestože stěžovatel i jeho doprovod opakovaně poukazovali na rasový podtext napadení, vyšetřovací orgány neučinily konkrétní kroky směřující k objasnění možné rasové motivace. Státní zástupce sice později změnil právní kvalifikaci skutku na přísněji trestný čin, učinil tak ovšem z důvodu chuligánské, nikoli rasistické pohnutky. Soud proto uzavřel, že orgány nesplnily svou povinnost vyvinout přiměřené úsilí k odhalení případného rasového motivu útoku. Vyšetřování tedy nebylo způsobilé objasnit skutkové okolnosti případu ani vést k identifikaci a případnému potrestání odpovědných osob. Došlo proto k porušení procesní složky článku 3 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 3 ÚMLUVY

Pokud jde o námitku stěžovatele, že vnitrostátní orgány dostatečně neprošetřily možný rasistický motiv útoku, a tím porušily článek 14 Úmluvy ve spojení s článkem 3 Úmluvy, Soud odkázal na svůj dřívější závěr a konstatoval, že došlo i k porušení tohoto ustanovení.

II. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudce Pavli souhlasil se závěrem, že k porušení hmotněprávní složky článku 3 nedošlo. Zdůraznil, že stěžovatel nebyl předem identifikovatelnou obětí a policie neměla konkrétní informace, které by umožňovaly předvídat bezprostřední riziko rasově motivovaného útoku. Pozitivní závazky státu nelze podle něj vykládat tak široce, aby ze států činily garanty prevence každého projevu davového násilí, neboť jde o závazky náležitého postupu, nikoli výsledku.

Ve společném nesouhlasném stanovisku soudce Huseynov a soudkyně Kovatcheva a Ní Raifeartaigh zastávali názor, že Bulharsko porušilo i hmotněprávní složku článku 3. Podle nich bylo vzhledem k vysokému riziku násilností spojovaných s utkáním předvídatelné, že agresivní fanoušci mohou napadnout i náhodné kolemjdoucí. Ačkoli policie vypracovala podrobný operační plán, neprokázala jeho skutečnou realizaci. V místě útoku se nacházela pouze omezená policejní přítomnost a nebylo zřejmé ani účinné řízení či koordinace zásahu. Podle jejich názoru mohlo důslednější nasazení policie reálně přispět k odvrácení útoku nebo alespoň ke zmírnění jeho následků.

Rozhodnutí ze dne 29. ledna 2026 ve věci č. 1161/21, 13473/21 a 15980/21 – *Blažová a ostatní proti České republice*

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o nepřijatelnosti stěžovatelčiných stížností na porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy a práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy v souvislosti se sledováním vozidel, která užívala, ze strany policie, a to zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, zčásti pro neopodstatněnost.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka je družkou a příbuznou osob, které slovenské orgány činné v trestním řízení podezřívaly z únosu poškozeného na Slovensku, vraždy a ukrytí jeho těla v České republice. Na základě žádosti o vzájemnou pomoc Policie ČR po získání povolení státního zástupce a trestního soudu přistoupila jednak k pořizování dat o poloze vozidel, které měly využívat jak zájmové osoby, tak i stěžovatelka, prostřednictvím GPS, a posléze k pořizování zvukových záznamů zevnitř vozidel. Stěžovatelka se o sledování dozvěděla až s několikaletým odstupem a brojila proti němu podáním ústavních stížností k českému Ústavnímu soudu. Ústavní soud však její stížnosti odmítl, protože je podala po uplynutí objektivní lhůty jednoho roku ode dne, kdy došlo k zásahu do dotčených práv, resp. skončení zásahu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 A ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala porušení jednak práva na respektování jejího soukromého života kvůli protiprávnosti sledování vozidel policií v době, kdy je užívala, jednak práva na práva na účinný prostředek nápravy, protože se proti neoprávněnému sledování nemohla účinně bránit.

Soud vyšel z toho, že stěžovatelka napadla před Ústavním soudem povolení státního zástupce a trestního soudu umožňující sledování polohy vozidel, resp. pořizování záznamů. Nevyužila jiné vnitrostátní prostředky, především nepožádala nejblíže vyšší státní zastupitelství o výkon dohledu podle § 12d zákona o státním zastupitelství (B. Ü. proti České republice, č. 9264/15, rozsudek ze dne 6. října 2022, § 58 a 64). Rovněž odlišil její situaci od případu, v němž se na Ústavní soud úspěšně obrátil obviněný, u kterého policie provedla domovní prohlídku k odkrytí jeho údajné trestné činnosti, přičemž zásah byl po právní stránce dán již samotným příkazem k prohlídce. U stěžovatelky opatření vzešlo ze tří různých právních režimů: neodkladné sledování policí bez přivolení státního zástupce, sledování polohy za základě povolení státního zástupce a sledování dění uvnitř vozidel s přivolením soudu. Možné narušení soukromí stěžovatelky při užívání vozidel mohlo v její věci vejít ve známost až během realizace povolení policií. Nadto, protože osoba stěžovatelky nebyla předmětem sledování, realizace opatření měla proběhnout způsobem, který respektoval její soukromí. To znamená zajistit, že se ve spise budou uchovávat pouze informace, které se týkaly zájmové osoby a skutečností nezbytných pro zajištění účelu trestního řízení. Informace o stěžovatelce, které nesloužily jako důkazní prostředky, měly být zničeny. Jakýkoli možný zásah do práv stěžovatelky šel proto na vrub provádění opatření v praxi, nikoli samotných povolení.

Podle Soudu stěžovatelka mohla dosáhnout konstatování protiprávnosti pořizování záznamů o sledování a nařízení jejich zničení prostřednictvím postupu podle § 12 písm. d) zákona o státním zastupitelství. V případě úspěchu mohla poté požádat i o spravedlivé zadostiučinění podle zákona o odpovědnosti státu. Tedy stěžovatelka mohla účinně dosáhnout přezkumu oprávněnosti údajného zásahu do soukromí a náležité nápravy. Naopak pokud by neuspěla, mohla podat ústavní stížnost, v níž by vznesla stejné námitky, aniž by byly zamítnuty jako opožděné. Ostatně její partner takto postupoval a Ústavní soud jeho námitky věcně přezkoumal. Byť neuspěl, neznamená to automaticky, že by tento prostředek byl u stěžovatelky zjevně marný. Soud proto uzavřel, že stěžovatelka zvolila procesní strategii bez vyhlídek na úspěch a neumožnila Ústavnímu soudu přezkoumat důvodnost jejích námitek. K tvrzení stěžovatelky, že Ústavní soud její ústavní stížnosti neodmítl pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, Soud podotkl, že zmeškání lhůty u ní bylo zjevné. Ústavní soud tak nemusel zjišťovat jiné možné důvody nepřípustnosti. Proto závěr, že její ústavní stížnosti byly zjevně opožděné, neznamená, že stěžovatelka řádně vyčerpala dostupné opravné prostředky.

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že stížnosti lze prohlásit za nepřijatelné podle čl. 35 odst. 1 a odst. 4 Úmluvy, jelikož stěžovatelka měla k dispozici dostupné účinné prostředky nápravy stran namítaného porušení článku 8 Úmluvy, tyto však nečerpala, a její námitka porušení článku 13 Úmluvy je tedy zjevně neopodstatněná.

Soud proto rozhodl o nepřijatelnosti stížností.

Spravedlivé řízení

Rozhodnutí ze dne 29. ledna 2026 ve věci č. 5907/25 – *Pávek proti České republice*

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost muže odsouzeného za vraždu, který namítal, že trestní řízení nebylo spravedlivé (čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy), jelikož byl odsouzen na základě výpovědi svědka, který doznání stěžovatele zprostředkoval (důkaz z doslechu). Podle Soudu měl stěžovatel dostatečnou možnost svědka vyslechnout a zpochybnit jeho výpověď a vnitrostátní soudy tuto výpověď hodnotily s náležitou pečlivostí.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl stíhán za vraždu spáchanou v roce 2011. Trestní řízení bylo zastaveno v roce 2012 z důvodu nemožnosti identifikovat pachatele. V září 2021 navázala policie kontakt s P. H., který se pohyboval ve stejných kriminálních kruzích jako stěžovatel a začal se ho obávat kvůli jejich společné minulosti. Při výslechu P. H. vypověděl, že v roce 2011 prodal stěžovateli zbraň a stěžovatel se mu záhy nato přiznal ke spáchání vraždy. Na základě této výpovědi bylo v roce 2021 obnoveno trestní řízení a stěžovatel byl v roce 2023 za vraždu odsouzen k sedmnácti letům odnětí svobody.

Výpověď P. H., který byl krajským soudem opakovaně vyslechnut a konfrontován stěžovatelem, byla považována za klíčový a přímý důkaz stěžovatelovy viny. Krajský soud shledal, že jeho výpověď byla podložena i dalšími objektivními důkazy, a přestože P. H. nebyl zcela nezaujatým svědkem (stěžovatele se obával a oženil se s jeho bývalou partnerkou), jeho věrohodnosti věnoval zvláštní pozornost. Výpověď P. H. byla velmi obsáhlá

a detailní, jeho opakovaná svědectví byla konzistentní a při konfrontaci se stěžovatelem působil přesvědčivěji. Věrohodnost P. H. byla navíc ověřena znaleckým posudkem. Krajský soud se rovněž vypořádal s argumenty a námitkami stěžovatele.

Stěžovatel následně neuspěl s odvoláním, dovoláním ani ústavní stížností.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 A 2 ÚMLUVY

Stěžovatel na poli čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy namítal, že trestní řízení vedené proti němu nebylo spravedlivé, protože se jeho odsouzení zakládalo výhradně na základě výpovědi jednoho svědka, která měla povahu důkazu z doslechu.

Soud úvodem připomněl, že otázka přípustnosti důkazů je záležitostí vnitrostátní právní úpravy a posouzení důkazů úkolem vnitrostátních soudů. Úkolem Soudu je pak zhodnotit, zda bylo řízení jako celek, včetně způsobu, jakým byly důkazy prováděny, spravedlivé (Gäfgen proti Německu, č. 22978/05, rozsudek ze dne 30. června 2008, § 162–163). Přihlédne přitom k právům obhajoby, ale také zájmu veřejnosti a obětí na řádném stíhání trestné činnosti (tamtéž). Právo na obhajobu zpravidla vyžaduje, aby měl obviněný možnost přiměřeně a náležitě zpochybnit svědka, který proti němu vypovídá, a klást mu otázky, a to buď v okamžiku, kdy tento svědek podává výpověď, nebo v pozdější fázi řízení (Rosin proti Estonsku, č. 26540/08, rozsudek ze dne 19. prosince 2013, § 52).

Soud dále shledal, že výpověď svědka P. H. sice byla pro odsouzení rozhodujícím důkazem, avšak nejednalo se o klasické "svědectví z doslechu" vnášející do řízení prohlášení třetích osob, které by stěžovatel nemohl vyslechnout nebo dát vyslýchat, nýbrž o zprostředkování vlastního doznání stěžovatele.

Dále připomněl, že právo na obhajobu může být nepřípustně omezeno, je-li odsouzení obžalovaného založeno výlučně nebo převážně na výpovědích svědků, které obžalovaný neměl příležitost v žádné fázi řízení vyslechnout. Taková situace nicméně v projednávané věci nenastala. Krajský soud, s vědomím, že existovaly skutečnosti vrhající stín pochybností na důvěryhodnost výše zmíněného svědka, zhodnotil jeho výpověď s náležitou pečlivostí a důkladně se zabýval její spolehlivostí. Byl vyhotoven znalecký posudek a výpověď byla prověřena s ohledem na další důkazy a podložena několika nepřímými důkazy. Soud navíc opakovaně uvádí, že spoléhání vnitrostátních soudů na nepřímé důkazy není jako takové v rozporu s Úmluvou (Baduashvili proti Gruzii, č. 18720/08, rozhodnutí ze dne 6. listopadu 2018, § 74).

Vzhledem k možnosti stěžovatele vyjádřit se k výpovědi svědka a zpochybnit ji nebylo podle Soudu jeho právo na obhajobu omezeno v míře, která by byla neslučitelná se zárukami stanovenými v článku 6 Úmluvy.

Soud proto stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Medicínské právo

Rozsudek ze dne 5. února 2026 ve věci č. 55026/22 – *Medmoune proti Francii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal, že rozhodnutím lékařů ukončit léčbu, která udržovala při životě pacienta v hlubokém kómatu, nedošlo k porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy, ačkoli pacient sepsal dříve vyslovené přání, v němž žádal, aby byl uměle udržován při životě v situaci, kdy by trvale ztratil vědomí a nemohl již komunikovat se svými blízkými. Francouzská právní úprava, která lékařům umožňuje po provedení kolegiálního postupu neuplatnit dříve vyslovené přání, jež je zjevně nevhodné nebo neslučitelné se zdravotním stavem pacienta, je podle Soudu slučitelná s článkem 2 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Pan A. M., bratr prvních dvou stěžovatelek a manžel třetí z nich, byl v květnu 2022 sražen užitkovým vozem, který opravoval. Utrpěl těžké polytrauma komplikované zástavou srdce a dechu a absencí přísunu kyslíku do mozku po dobu sedmi minut. Vyšetření provedená na oddělení intenzivní péče, kam byl téhož dne přijat, prokázala absenci reflexů mozkového kmene a mozkové činnosti a závažné poškození mozku.

V červnu 2022 rozhodl lékařský tým po provedení kolegiálního postupu stanoveného vnitrostátním právem o ukončení léčby. Stěžovatelky požádaly správní soud o pozastavení výkonu tohoto rozhodnutí, jelikož lékaři nezohlednili vůli pana A. M. vyjádřenou v dříve vysloveném přání, které vlastnoručně sepsal v roce 2020 a podle něhož si přál být nadále udržován při životě (i uměle), pokud by trvale ztratil vědomí a nemohl by již komunikovat se svými blízkými. Správní soud výkon rozhodnutí o ukončení léčby pozastavil s tím, že lékaři předpokládali, že pan A. M. žádné dříve vyslovené přání nesepsal, a nesnažili se zjistit, zda svým blízkým sdělil nějaké konkrétní přání.

Kolegiální postup byl následně obnoven. Byla provedena další vyšetření a konzultace s externími odborníky s cílem posoudit zdravotní stav pana A. M. Jeho blízcí byli pravidelně informováni.

V červenci 2022 rozhodl vedoucí oddělení intenzivní péče o ukončení léčby. Lékařský tým předal rodině pana A. M. dokument podrobně popisující jeho zdravotní stav a uvádějící důvody tohoto rozhodnutí. Lékaři v něm znovu posoudili situaci s ohledem na jeho dříve vyslovené přání. Dospěli však jednomyslně k závěru, že pokračování léčby by představovalo nepřiměřenou léčbu (*obstination déraisonnable*) a dříve vyslovené přání je proto zjevně nevhodné a neslučitelné se zdravotním stavem dotyčného.

Toto rozhodnutí stěžovatelky opět napadly u správního soudu, který jejich návrh zamítl v den, na který bylo ukončení léčby stanoveno. Poukázal mimo jiné na závěry lékařů, podle nichž je stav pacienta, u něhož již nedochází k mozkové činnosti, nevratný, a pokračování invazivní léčby, bez níž pan A. M. již nemůže dále žít, představuje léčbu, jejímž jediným účinkem je umělé udržování života.

Stěžovatelky napadly toto rozhodnutí u Státní rady. Zároveň požádaly, aby Státní rada předložila Ústavní radě k posouzení otázku, zda je vnitrostátní právní úprava umožňující ukončit proti dříve vyslovenému přání dotčené osoby léčbu, která ji udržuje při životě, v rozporu s ústavním pořádkem. Ústavní rada uvedla dospěla k závěru, že nikoli. Státní rada následně opravný prostředek stěžovatelek zamítla.

Stěžovatelky posléze neúspěšně požádaly Soud o předběžné opatření podle článku 39 jednacího řádu Soudu, jímž by do rozhodnutí o jejich stížnosti bylo pozastaveno ukončení léčby. Léčba byla ukončena v prosinci 2022, kdy pan A. M. zemřel.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

Stěžovatelky namítaly porušení práva na život pana A. M. v důsledku rozhodnutí ukončit léčbu, která ho udržovala při životě, přestože v dříve vysloveném přání uvedl, že si přeje být i uměle udržován při životě.

a) Obecné zásady

Otázku ukončení léčby, která uměle udržuje pacienta při životě, je třeba posuzovat z hlediska pozitivních

povinností státu vyplývajících z článku 2 Úmluvy (Lambert a ostatní proti Francii, č. 46043/14, rozsudek velkého senátu ze dne 5. června 2015, § 124). Při posuzování, zda za takových okolností stát uvedené pozitivní povinnosti splnil, je třeba vzít v potaz (tamtéž, § 143):

- existenci právního rámce, který je v souladu s požadavky uvedeného ustanovení, ve vnitrostátním právu a praxi;
- zohlednění dříve vyjádřených přání pacienta a jeho blízkých, jakož i stanoviska dalších členů zdravotnického personálu v rámci rozhodovacího procesu;
- možnost soudního přezkumu v případě pochybností o tom, jaké rozhodnutí je v zájmu pacienta nejvhodnější.

Státy mají prostor pro uvážení nejen ohledně toho, zda povolit či nepovolit ukončení léčby uměle udržující život a způsobů jejího provedení, ale taktéž ohledně toho, jak zajistit rovnováhu mezi ochranou práva pacienta na život a ochranou jeho práva na respektování soukromého života a osobní autonomii a obecněji mezi všemi kolidujícími právy a zájmy, k nimž patří rovněž zachování důstojnosti pacienta a zmírnění jeho utrpení. Tento prostor pro uvážení však není neomezený. Soud si přitom vyhrazuje právo kontrolovat, zda stát dodržuje své povinnosti vyplývající z článku 2 (tamtéž, § 148).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Právní rámec

Soud úvodem připomněl, že již několikrát v případech týkajících se konce života osob, které nejsou schopny vyjádřit svou vůli, konstatoval, že Francie zavedla právní rámec, který zajišťuje ochranu jejich života (naposledy ve věci Sahed proti Francii, č. 9552/21, rozhodnutí ze dne 24. ledna 2023, § 82).

Stěžovatelky kritizovaly zejména vnitrostátní právní úpravu umožňující lékařům neřídit se dříve vysloveným přáním pacienta, pokud se „jeví jako zjevně nevhodné“, což podle nich lékařům ponechává příliš velký prostor pro uvážení a vytváří riziko svévole. Odlišnost projednávané věci oproti předchozím případům v judikatuře Soudu přitom spočívá právě v tom, že pan A. M. sepsal dříve vyslovené přání, které směřovalo k pokračování léčby udržující jej při životě.

Soud připomněl, že podle vnitrostátní úpravy může každá zletilá osoba sepsat dříve vyslovené přání pro případ, že by později nebyla schopna vyjádřit svou vůli. Takové přání je pro lékaře v zásadě závazné. Výjimkou je náhlé ohrožení života po dobu nezbytnou k úplnému posouzení situace a případ, kdy se přání jeví jako zjevně nevhodné nebo neslučitelné se zdravotním stavem pacienta. O jeho neuplatnění může lékař rozhodnout až po kolegiálním postupu, v jehož rámci si vyžádá stanovisko přítomných členů ošetřujícího týmu a alespoň jednoho konzultujícího lékaře, k němuž není ve vztahu nadřízenosti či podřízenosti; rozhodnutí musí odůvodnit a sdělit je důvěrníkovi, nebo, neurčil-li pacient takového důvěrníka, jeho rodině či blízkým. Z celkové koncepce těchto ustanovení Soud dovodil, že dříve vyslovená přání v nich zaujímají ústřední postavení, nejsou však bezvýhradně závazná.

Podle Soudu spadá volba francouzského zákonodárce do prostoru pro uvážení, kterým v této oblasti smluvní státy disponují, aby rozhodly nejen o kritériích, která je třeba zohlednit, ale také o způsobu jejich vyvážení s cílem zajistit spravedlivou rovnováhu mezi protichůdnými zájmy.

Pokud jde navíc o ukončení léčby, která uměle udržuje při životě, je třeba při posuzování případného porušení článku 2 přihlédnout k článku 8 Úmluvy (Lambert a ostatní proti Francii, cit. výše, § 142). Ačkoli však článek 8 Úmluvy zaručuje právo na osobní autonomii jako součást práva na respektování soukromého života, nezavazuje členské státy k tomu, aby dříve vyslovenému přání přiznaly závazný právní účinek (Lindholm a pozůstalost po Leifu Lindholmovi proti Dánsku, č. 25636/22, rozsudek ze dne 5. listopadu 2024, § 86), neboť tato otázka spadá do jejich prostoru pro uvážení (Pindo Mulla proti Španělsku, č. 15541/20, rozsudek velkého senátu ze dne 17. září 2024, § 153). Soud rovněž přihlédl k příručce Rady Evropy o rozhodovacím procesu týkajícím se lékařské péče v situacích na sklonku života, podle níž autonomie nezakládá právo pacienta na jakoukoli léčbu, o niž by požádal, zejména je-li taková léčba považována za nevhodnou, neboť rozhodnutí v oblasti zdravotní péče je výsledkem setkání vůle pacienta s posouzením situace odborníkem, který je vázán svými profesními povinnostmi, zejména zásadami prospěšnosti, neškodnosti a spravedlnosti (Lambert a ostatní proti Francii, cit. výše, § 143).

Soud konečně sdílel názor Ústavní rady, podle níž sporná vnitrostátní pravidla týkající se dříve vysloveného přání zjevně nevhodného nebo neslučitelného se zdravotním stavem pacienta nebyla nepřesná ani nejednoznačná. Dodal, že uvedené pojmy nabývají plného smyslu v lékařském kontextu, do něhož spadají, s ohledem na povinnost lékařů zajistit zachování důstojnosti

osob na sklonku života. Zdůraznil též, že kolegiální povaha rozhodovacího procesu a povinnost rozhodnutí o neuplatnění dříve vysloveného přání odůvodnit a informovat o něm důvěrníka, rodinu či blízké, spolu s možností těchto osob požádat o soudní přezkum v naléhavém řízení, představují záruky způsobilé zabránit riziku svévole.

Z těchto důvodů a jelikož právní rámec nebyl od rozhodnutí ve věci *Sahed proti Francii* podstatně změněn, Soud potvrdil svůj závěr, že je v souladu s požadavky článku 2 Úmluvy, a to i pokud jde o možnost neřídit se dříve vysloveným přání pacienta.

2. Rozhodovací proces

Soud uvedl, že lékařům nelze vytýkat, že původní rozhodnutí o ukončení léčby přijali bez zohlednění dříve vysloveného přání, neboť o jeho existenci nevěděli. Vnitrostátní soud nicméně následně pozastavil výkon tohoto rozhodnutí. To umožnilo situaci znovu posoudit v rámci zákonem stanoveného kolegiálního postupu, nyní již i s náležitým zohledněním dříve vysloveného přání pana A. M. Na čtyřech mezioborových a kolegiálních poradách bylo toto přání náležitě zohledněno, následně však shledáno zjevně nevhodným a neslučitelným se zdravotním stavem pacienta. Teprve poté, co všechna etická kolegiální projednání jednomyslně dospěla k závěru, že pokračování léčby by představovalo nepřiměřenou léčbu (*obstination déraisonnable*), která brání uplatnění dříve vysloveného přání, přijal lékařský tým nové rozhodnutí o ukončení léčby. Za těchto okolností se Soudu jevilo, že vůle pana A. M. vyjádřená v jeho dříve vysloveném přání byla postavena do centra rozhodovacího procesu.

Do rozhodovacího procesu byli rovněž zapojeni členové rodiny pana A. M. a jejich názor byl zohledněn. Jelikož pan A. M. neurčil žádného důvěrníka, lékařský tým rodinu pravidelně informoval o vývoji jeho stavu a projednával s ní otázku omezení a následného ukončení léčby. Konkrétně se mezi přijetím pana A. M. na oddělení intenzivní péče a přijetím rozhodnutí z července 2022 uskutečnilo osm rozhovorů s rodinou. Z tohoto rozhodnutí rovněž plyne, že lékařský tým zohlednil její nesouhlas s ukončením léčby, avšak dospěl k závěru, že ačkoli jej z lidského hlediska dokáže pochopit, z lékařského hlediska jej nemůže podpořit.

Soud dále vyzdvihl, že rozhodnutí o ukončení léčby bylo přijato v rámci zákonem stanoveného kolegiálního postupu. Dokument týkající se tohoto rozhodnutí podepsalo deset lékařů, z nichž dva nepatřili k týmu oddělení intenzivní péče, dvě zdravotní sestry a dvě vedoucí sestry. Rozhodnutí bylo pečlivě odůvodněno. Popisovalo klinický stav pana A. M. a jeho prognózu, vysvětlovalo lékařské důvody pro ukončení léčby a uvádělo důvody, pro které bylo jeho dříve vyslovené přání shledáno zjevně nevhodným a neslučitelným s jeho zdravotním stavem.

Soud neshledal důvod zpochybnit hodnocení vnitrostátních soudů, podle něhož byl zájem pacienta neustále v centru rozhodovacího procesu a konečné rozhodnutí neřídit se jeho dříve vysloveným přáním a ukončit léčbu, která ho udržovala při životě, bylo motivováno ochranou tohoto zájmu. Rozhodovací proces v daném případě proto splňoval požadavky článku 2 Úmluvy.

3. Soudní přezkum

Soud úvodem zdůraznil, že stěžovatelky mohly podat naléhavý návrh na ochranu základní svobody, jímž se lze domáhat pozastavení výkonu rozhodnutí o ukončení léčby a o němž správní soud rozhoduje do 48 hodin. Správní soud v tomto řízení provádí úplný přezkum zákonnosti tohoto rozhodnutí, v případě potřeby v senátním složení, resp. po zpracování znaleckého lékařského posudku a vyžádání stanovisek v rámci *amicus curiae*. Kromě námitek založených na nezákonnosti rozhodnutí musí přezkoumat i námitky založené na neslučitelnosti aplikovaných právních předpisů s Úmluvou (Lambert a ostatní proti Francii, cit. výše, § 171–172). Ve věcech *Sahed proti Francii* a *Lambert a ostatní proti Francii* Soud takový prostředek považoval za soudní prostředek nápravy souladný s požadavky článku 2 Úmluvy.

V projednávané věci správní soud pozastavil výkon původního rozhodnutí o ukončení léčby, jelikož lékaři předpokládali, že pan A. M. nesepsal dříve vyslovené přání, a nesnažili se zjistit, zda vyjádřil konkrétní přání vůči svým blízkým. Rozhodnutí z července 2022 pak bylo výjimečně přezkoumáno v senátním složení jak správním soudem, tak Státní radou. Správní soud taktéž rozhodl s rychlostí nezbytnou k zajištění účinnosti soudního přezkumu: o návrhu podaném 20. července 2022 proti rozhodnutí, podle něhož měla být léčba ukončena 22. července 2022, rozhodl právě k tomuto dni. Rozhodnutí o ukončení léčby pak bylo vykonáno až po zamítavém rozhodnutí Státní rady a poté, co Soud nevyhověl žádosti o předběžné opatření.

Vnitrostátní soudy rozhodovaly v souladu se zásadou kontradiktornosti řízení a svá rozhodnutí řádně odůvodnily, přičemž zohlednily různé aspekty věci včetně dříve vysloveného přání pana A. M. Pokud jde o Státní radu, ta zamítnutí návrhu odůvodnila čtyřmi důvody.

Zaprvé uvedla, že sporná úprava dříve vysloveného přání není v rozporu s ústavním pořádkem ani s článkem 2 Úmluvy, a to s ohledem na prostor pro uvážení, kterým smluvní státy v této oblasti disponují. Zadruhé odmítla tvrzení stěžovatelek, že rozhodnutí z července 2022 bylo přijato ukvapeně, bez dalších přehodnocení a doplňujících vyšetření a bez zvážení všech léčebných postupů. Zatřetí ověřila závěr lékařů, že pokračování léčby by představovalo nepřiměřenou léčbu, a upřesnila lékařské údaje, z nichž vycházela. A začtvrté vysvětlila, proč pan A. M. nemohl být umístěn jinam než na oddělení intenzivní péče ani léčen bez náročné invazivní péče.

Soud proto uzavřel, že stěžovatelkám byl poskytnut soudní prostředek nápravy splňující požadavky článku 2 Úmluvy a že vnitrostátní orgány dostály svým pozitivním povinnostem vyplývajícím z tohoto ustanovení. K jeho porušení proto nedošlo.

Cizinecké právo

Rozsudek ze dne 26. března 2026 ve věci č. 32694/23 – *D. M. proti Švédsku*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vyhoštěním stěžovatele do Afghánistánu by došlo k porušení článku 3 Úmluvy. Stěžovatelova hazárská etnicita, místo původu a předpokládaného návratu, desetiletý pobyt ve Švédsku a „pozápadnění" představovaly ve světle zhoršené lidskoprávní situace po převzetí moci Tálibánem skutečné nebezpečí špatného zacházení.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel, afghánský občan hazárského původu, přicestoval do Švédska v roce 2015 a požádal o azyl. Tvrdil, že mu v Afghánistánu hrozí nebezpečí mj. v souvislosti s jeho konverzí ke křesťanství. Švédské orgány sice nezpochybnily jeho křest a účast na církevních aktivitách, neshledaly však, že jeho konverze vycházela z opravdového přesvědčení, ani že by mohl být po návratu do Afghánistánu považován za křesťana či odpadlíka od islámu. Žádost stěžovatele proto zamítly a nařídily jeho vyhoštění. Po převzetí moci Tálibánem bylo rozhodování ve věcech týkajících se Afghánistánu dočasně pozastaveno a původní rozhodnutí o vyhoštění mezitím pozbylo účinnosti.

V červnu 2022 proto stěžovatel požádal o azyl znovu. Vedle dříve uvedených důvodů poukazoval na změnu poměrů v Afghánistánu, svou hazárskou etnicitu a pozápadnění v důsledku dlouhodobého pobytu ve Švédsku. Vnitrostátní orgány připustily, že se přizpůsobil západnímu způsobu života, neshledaly však, že by obecná situace v Afghánistánu, jeho etnicita, konverze či pozápadnění zakládaly nebezpečí špatného zacházení, a znovu nařídily jeho vyhoštění. V listopadu 2023 Soud vydal předběžné opatření, na jehož základě byl výkon vyhoštění pozastaven.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že by jej vyhoštění do Afghánistánu vystavilo skutečnému nebezpečí špatného zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Vyhoštění cizince může založit odpovědnost smluvního státu, jestliže existují závažné důvody domnívat se, že by v cílové zemi čelil skutečnému nebezpečí zacházení zakázaného článkem 3 Úmluvy. Posouzení existence skutečného nebezpečí se musí zaměřit na předvídatelné důsledky vyhoštění s ohledem na obecnou situaci v cílové zemi i osobní okolnosti dotčené osoby (F. G. proti Švédsku, č. 43611/11, rozsudek velkého senátu ze dne 23. března 2016, § 111 a 113–115). Obecná situace násilí sama o sobě zpravidla nezakládá porušení článku 3 Úmluvy, ledaže úroveň intenzity tohoto násilí dosahuje takové míry, že jakékoli vyhoštění do této země by nutně znamenalo porušení článku 3 Úmluvy (tamtéž, § 113–116). Tvrdí-li stěžovatel, že náleží ke skupině systematicky vystavované špatnému zacházení, ochrana podle článku 3 Úmluvy se uplatní, jestliže doloží, že existují závažné důvody domnívat se, že taková praxe existuje a že je členem dotčené skupiny (tamtéž, § 120).

Je-li tvrzené nebezpečí založeno na individuálních okolnostech, musí dotčená osoba v prakticky možné míře předložit informace umožňující vnitrostátním orgánům i Soudu tvrzené riziko posoudit. Jednotlivé faktory, ačkoli samostatně skutečné nebezpečí nezakládají, mohou požadované úrovně závažnosti dosáhnout ve svém souhrnu a ve spojení s obecnou situací v cílové zemi (J. K. a ostatní proti Švédsku, č. 59166/12, rozsudek velkého senátu ze dne 23. srpna 2016, § 92, 95 a 96).

Prvotní odpovědnost za posouzení tvrzeného nebezpečí nesou vnitrostátní orgány, které jsou zpravidla nejlépe vybaveny k hodnocení skutkových okolností a věrohodnosti žadatele o azyl. Soud však musí ověřit, zda

jejich posouzení bylo odpovídající a dostatečně podložené vnitrostátními materiály i informacemi ze spolehlivých a objektivních zdrojů (F. G. proti Švédsku, cit. výše, § 117–118).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Obecná situace v Afghánistánu

Vnitrostátní orgány dle Soudu neprovedly dostatečně důkladné posouzení situace v Afghánistánu. Ve svých rozhodnutích totiž podrobněji neanalyzovaly konkrétní informace o zemi původu stěžovatele. Soud proto provedl vlastní posouzení aktuální situace v zemi.

Přestože obecná bezpečnostní situace v Afghánistánu byla vážná a nestabilní, intenzita násilí nebyla podle Soudu natolik vysoká, aby jakékoli vyhoštění nutně porušovalo článek 3 Úmluvy. Současně se však od roku 2021 zhoršovala lidskoprávní situace. Dostupné zprávy popisovaly svévolná zatýkání, mimosoudní popravy, tělesné tresty, mučení a jiné špatné zacházení, jakož i prosazování přísných morálních pravidel. Ani tato situace však sama o sobě dle Soudu neznamená, že by každému navrátilci hrozilo špatné zacházení, musí však být náležitě zohledněna při posouzení jeho osobní situace.

2. Postavení Hazárů

Soud ani v tomto ohledu nepovažoval posouzení vnitrostátních orgánů za dostatečné a provedl proto vlastní posouzení situace.

Postavení Hazárů se po převzetí moci Tálibánem v roce 2021 zhoršilo. Přestože vedení Tálibánu veřejně slibovalo ochranu všech obyvatel, dostupné zprávy poukazovaly na rozdíl mezi jeho oficiálním postojem a zacházením ze strany místních představitelů Tálibánu. Informace o tom, zda Tálibán Hazáry vystavoval násilí nebo jinému špatnému zacházení, však nebyly jednoznačné. Hazárové se zároveň opakovaně stávali terčem smrtících útoků nestátních aktérů, zejména Islámského státu – Provincie Chorásán (ISKP), před kterými Tálibán nebyl schopen Hazáry ochránit.

Navzdory závažnosti jejich situace Soud nebyl přesvědčen, že Hazárové představují skupinu systematicky vystavovanou špatnému zacházení dosahujícímu úrovně článku 3 Úmluvy. Hazárskou etnicitu je však nutné zohlednit při posuzování individuálního nebezpečí, zejména ve spojení s dalšími osobními okolnostmi, které mohou riziko špatného zacházení dále zvyšovat (*mutatis mutandis* F. G. proti Švédsku, cit. výše, § 116).

3. Individuální okolnosti stěžovatele

Soud nejprve posoudil nebezpečí spojené s hazárskou etnicitou stěžovatele. Podle informací Agentury EU pro otázky azylu je při individuálním hodnocení nebezpečí pro Hazáry nutné zohlednit oblast jejich původu a přítomnost ISKP v daném místě. Stěžovatel pocházel z oblasti, kde již k útokům na Hazáry došlo. Jeho předpokládaná trasa návratu navíc vedla přes Kábul, který se rovněž opakovaně stal terčem takových útoků. Stěžovatel proto v důsledku své etnicity a místa původu čelil zvýšenému nebezpečí.

Soud neshledal důvod odchýlit se od závěru vnitrostátních orgánů, že stěžovatelova konverze ke křesťanství nevycházela z opravdového přesvědčení. Dle Soudu je však třeba vzít v úvahu nebezpečí související s tím, že by byl po návratu vnímán jako odpadlík od islámu nebo křesťan.

Soud rovněž nebyl přesvědčen, že vnitrostátní orgány vzaly dostatečně v potaz rizika spojená s konverzí a pozápadněním, ani že dostatečně zvážily specifické okolnosti stěžovatele. Tálibán prosazuje zvláště přísný výklad práva šaría a pravidla upravující téměř všechny oblasti každodenního života. Jejich dodržování kontrolují nejen státní orgány, ale také členové místních komunit a rodin. I méně závažné odchylky mohou vést k zatčení, tělesným trestům či jinému špatnému zacházení. Informací o nedobrovolných návratech z Evropy je sice málo, dostupné zprávy však nasvědčují tomu, že navrátilci mohou vzbudit podezření, že byli ovlivněni západním způsobem života nebo že se v zahraničí dopustili jednání odporujícího náboženským a společenským pravidlům.

Stěžovatel přicestoval do Švédska v mladém věku, strávil tam deset let, tedy podstatnou část života, a neměl žádnou nedávnou zkušenost s životem v Afghánistánu. Podle nezpochybněných tvrzení již řadu let nevykonával muslimské obřady, neznal příslušné modlitby a hovořil darí s mírným švédským přízvukem. Soud nebyl přesvědčen, že by dokázal své zkušenosti a pozápadnění dostatečně skrývat a soustavně se chovat způsobem nezbytným k odvrácení pozornosti Tálibánu a místní komunity (*mutatis mutandis* Sufi a Elmi proti Spojenému království, č. 8319/07 a 11449/07, rozsudek ze dne 28. června 2011, § 272–277). Nebezpečí dále zvyšovala také stěžovatelova příslušnost k hazárskému etniku.

Soud konečně zdůraznil, že vnitrostátní orgány jednotlivé rizikové faktory neposoudily ve vzájemné souvislosti. Kumulativní účinek stěžovatelova hazárského původu, místa původu a návratu, dlouhodobého pobytu ve Švédsku, pozápadnění a jednání vnímatelného jako

porušování náboženských a morálních pravidel přitom ve světle celkové situace v oblasti lidských práv v Afghánistánu zakládal skutečné nebezpečí špatného zacházení v případě jeho navrácení do země původu.

Soud proto jednomyslně rozhodl, že výkonem rozhodnutí o vyhoštění stěžovatele do Afghánistánu by došlo k porušení článku 3 Úmluvy.

Státní zaměstnanci

Rozsudek ze dne 15. ledna 2026 ve věci č. 13278/20 – Biliński proti Polsku

Senát první sekce Soudu shledal, že došlo k porušení práva na přístup k soudu dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož rozhodnutí o přeložení stěžovatele, soudce, mezi odděleními téhož soudu, která se zabývala odlišnými právními oblastmi, nebylo přezkoumáno soudem. Přeložení stěžovatele, který byl kritizován za svá rozhodnutí v politicky citlivých případech, nadto obsahovalo prvky svévole.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl v roce 2016 jmenován soudcem obvodního soudu a přidělen k trestnímu oddělení obvodního soudu ve Varšavě, kde se zabýval výhradně přestupky. Jeho rozhodnutí vzbudila značný zájem médií i veřejnosti a politici vládnoucí strany je veřejně kritizovali. V březnu 2019 ministr spravedlnosti zrušil oddělení obvodního soudu, k němuž byl stěžovatel přidělen, a v červnu předseda obvodního soudu informoval stěžovatele, že bude dočasně přeložen k jinému trestnímu oddělení soudu, a to do doby, než se k věci vyjádří kolegium krajského soudu ve Varšavě. V červenci 2019 předseda obvodního soudu bez uvedení právního důvodu rozhodl o přeložení stěžovatele k oddělení rodinného práva. Stěžovatel podal proti rozhodnutí o přeložení stížnost k národní soudcovské radě. Rovněž v červenci 2019 předsedkyně krajského soudu zrušila rozhodnutí o přeložení stěžovatele s tím, že tyto správní kroky byly učiněny bez získání povinného stanoviska kolegia krajského soudu, a byly tudíž nezákonné. Toto rozhodnutí bylo oznámeno předsedovi obvodního soudu. Následně národní soudcovská rada usnesením zamítla stížnost stěžovatele; toto usnesení neobsahovalo žádné důvody. Navzdory tomu, že rozhodnutí o přeložení stěžovatele bylo zrušeno krajským soudem, i nadále zůstal *de facto* přidělen k oddělení rodinného práva obvodního soudu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítá porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož v řízení týkajícím se jeho přeložení nebylo respektováno jeho právo na to, aby orgány státu dbaly na jeho individuální nezávislost a respektovaly ji, ani jeho právo na přezkum rozhodnutí o přeložení nezávislým a nestranným orgánem, a to jak v řízení před národní soudcovskou radou, tak v důsledku absence soudního přezkumu usnesení národní soudcovské rady.

1. K přijatelnosti

Soud se nejprve zabýval použitelností článku 6 Úmluvy a uvedl, že relevantní obecné zásady v kontextu sporů o jmenování, kariérní postup a odvolání soudců shrnul zejména ve věcech Baka proti Maďarsku (č. 20261/12, rozsudek velkého senátu ze dne 23. června 2016, 100–106) a Grzęda proti Polsku (č. 43572/18, rozsudek velkého senátu ze dne 15. března 2022, § 257–264). Ve světle uvedených zásad musí Soud za účelem posouzení použitelnosti článku 6 na řízení týkající se přeložení stěžovatele zkoumat (i) existenci práva, na něž se stěžovatel odvolával a o němž lze říci – alespoň na základě argumentů hodných zřetele – že je uznáváno vnitrostátním právem, a (ii) zda se v případě dotčeného práva jednalo o právo „občanské" ve smyslu uvedeného ustanovení Úmluvy.

K existenci práva Soud uvedl, že stěžovatel se domáhal ochrany své individuální nezávislosti a rovněž svého procesního práva na přístup k soudu, aby mohl napadnout jakékoli svévolné změny svého profesního postavení. Z hlediska čl. 6 odst. 1 Úmluvy se tedy věc týká práva soudce na přístup k soudu a jeho práva na spravedlivé řízení, v němž by mohl napadnout oprávněnost svého přeložení bez vlastního souhlasu mezi různými odděleními téhož soudu, což ovlivnilo podmínky jeho výkonu funkce. Při posuzování otázky, zda se stěžovatel mohl důvodně dovolávat „práva" tak, aby se uplatnil článek 6 Úmluvy, tedy nejde o to, zda polský právní řád zakotvoval právo na záruku soudní specializace, nýbrž o to, zda existuje důvodný základ pro tvrzení, že dotyčný má právo na ochranu před svévolným přeložením mezi dvěma odděleními téhož soudu, z nichž každé se zabývá jinou právní oblastí. Vzhledem k významnému postavení, které soudnictví zaujímá mezi státními orgány v demokratické společnosti, a k rostoucímu důrazu kladenému na dělbu moci a na nutnost zajistit nezávislost soudnictví (viz Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku, č. 55391/13 a dvě další, rozsudek velkého

senátu ze dne 6. listopadu 2018, § 196), musí Soud věnovat zvláštní pozornost ochraně soudců před opatřeními ovlivňujícími jejich postavení či kariéru, která by mohla ohrozit jejich soudcovskou nezávislost a autonomii.

Pokud jde o ustanovení vnitrostátního práva, Soud shledal, že článek 180 polské Ústavy zakotvuje zásadu neodvolatelnosti soudců. Zejména druhý odstavec tohoto ústavního ustanovení výslovně stanoví, že „odvolání soudce z funkce, jeho dočasné zproštění výkonu funkce nebo přeložení k jinému soudu či na jiné místo proti jeho vůli může nastat pouze na základě soudního rozhodnutí, a to pouze v případech stanovených zákonem". V dané věci tak vnitrostátní právo nedávalo předsedovi obvodního soudu zcela volnou ruku k tomu, aby stěžovatele přeložil proti jeho vůli, a to bez uvedení důvodů.

S odkazem na svou vlastní judikaturu i judikaturu Soudního dvora Evropské unie Soud dospěl k závěru, že v zájmu ochrany nezávislosti soudnictví se záruky platné pro nedobrovolné přeložení soudců mezi dvěma různými soudy vztahují rovněž na nedobrovolné přeložení mezi dvěma senáty téhož soudu, které se zabývají odlišnými právními oblastmi.

Při posuzování, zda měl stěžovatel oprávněný důvod se domnívat, že jeho přeložení provázel prvek libovůle, Soud dospěl k závěru, že tomu tak skutečně bylo. Stěžovatel mj. rozhodoval v několika věcech, které vzbudily pozornost a kritiku veřejnosti, a předseda obvodního soudu – který dříve působil jako přidělený soudce v týmu tehdejšího ministra spravedlnosti – přistoupil k přeložení stěžovatele navzdory skutečnosti, že se k žádosti o přeložení dosud nevyjádřilo kolegium varšavského krajského soudu. Soud měl za to, že vzhledem ke kombinaci výše uvedených okolností mohl mít stěžovatel v rozhodné době důvodné podezření, že jeho přeložení vykazuje prvky svévole. V projednávané věci tak existoval spor o „právo" ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

K určení, zda povaha dotčeného práva byla občanskoprávní, Soud připomněl, že tzv. test *Eskelinen* (*Vilho Eskelinen a ostatní proti Finsku*, č. 63235/00, rozsudek velkého senátu ze dne 19. dubna 2007, § 62), sloužící k určení povahy dotčeného práva, zahrnuje dvě kumulativní podmínky, které musí být splněny. Soud odmítl argument vlády, že vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o přeložení stěžovatele lze odůvodnit výkonem státní suverenity a dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že by předmět sporu souvisel s výkonem svrchované státní moci (srov. Bilgen proti Turecku, č. 1571/07, rozsudek ze dne 9. března 2021, § 80). Z toho vyplývá, že článek 6 je v projednávané věci použitelný *ratione materiae*.

2. K odůvodněnosti

a) Obecné zásady

Soud odkázal mj. na obecné zásady týkající se požadavků na „nezávislý a nestranný tribunál", jak jsou formulovány ve věci Denisov proti Ukrajině (č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018, § 60–65) a pokud jde o pojem „tribunál zřízený zákonem", ve věci Guðmundur Andri Ástráðsson proti Islandu (č. 26374/18, rozsudek velkého senátu ze dne 1. prosince 2020, § 218–234). Soud připomněl, že pokud se na řízení týkající se pracovních podmínek soudce vztahuje čl. 6 odst. 1 Úmluvy – jako je tomu v projednávané věci – vyžaduje Úmluva přinejmenším uplatnění jednoho ze dvou mechanismů: buď profesní orgány pověřené rozhodováním o těchto záležitostech samy splňují požadavky článku 6, nebo – pokud je nesplňují – podléhá řízení před nimi následnému přezkumu soudním orgánem, který disponuje plnou pravomocí a poskytuje záruky stanovené v uvedeném ustanovení. Závěrem uvedl, že již dříve shledal, že národní soudcovská rada v podobě zavedené novelizačním zákonem z roku 2017 již neposkytovala dostatečné záruky nezávislosti na zákonodárné či výkonné moci (viz Dolińska-Ficek a Ozimek proti Polsku, č. 49868/19 a 57511/19, rozsudek ze dne 8. listopadu 2021, § 290–320, a Wałęsa proti Polsku, č. 50849/21, rozsudek ze dne 23. listopadu 2023, § 169).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud se nejprve zabýval argumentem vlády, že národní soudcovská rada nebyla soudním orgánem a že v rámci systému dělby moci požívala zvláštního postavení. Soud nicméně připomněl, že článek 6 již aplikoval v řízeních před podobnými orgány v jiných státech (viz např. Oleksandr Volkov proti Ukrajině, č. 21722/11, rozsudek ze dne 9. ledna 2023, § 103–131, a Suren Antonyan proti Arménii, č. 20140/23, rozsudek ze dne 23. ledna 2025, § 101–119). V důsledku toho by přezkum přeložení stěžovatele provedený orgánem, který není soudem začleněným do běžné soudní soustavy – jako je např. národní soudcovská rada – mohl v zásadě splňovat požadavky na přezkum podle čl. 6 odst. 1.

Současně však Soud zdůraznil, že je třeba rozlišovat mezi národní soudcovskou radou (i) v podobě upravené polskou ústavou a (ii) v podobě, v jaké fungovala v rozhodné době po svém novém složení na základě novely z roku 2017. Jak již Soud konstatoval, takto nově složená národní soudcovská rada nebyla nezávislým orgánem. I kdyby tedy Soud připustil, že národní soudcovskou radu lze pro účely přezkumu přeložení stěžovatele považovat za „soudní orgán", zjištěná absence nezávislosti tohoto orgánu v jeho současné podobě postačuje k závěru, že přezkum přeložení stěžovatele provedený národní soudcovskou radou nesplňoval požadavky čl. 6 odst. 1.

Tento závěr dále podporuje skutečnost, že v řízení před ní bylo poskytnuto jen velmi málo záruk. Stěžovatel nebyl v průběhu tohoto řízení nikdy vyslechnut a nemohl se – osobně ani prostřednictvím svých zástupců – účastnit jejího zasedání. Dále se neměl možnost seznámit s důvody, které vedly k přijetí usnesení národní soudcovské rady, neboť toto usnesení neobsahovalo žádné odůvodnění. Soud konstatoval, že oba výše uvedené nedostatky řízení byly zřejmě způsobeny legislativní změnou přijatou v roce 2018, která omezila procesní záruky dostupné soudcům dotčeným rozhodnutím o přeložení.

Soud tak dospěl k závěru, že nově složenou národní soudcovskou radu nelze považovat za nezávislý „soudní orgán" ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. V projednávané věci pak vnitrostátní právo výslovně vylučovalo soudní přezkum příslušných usnesení národní soudcovské rady. Z uvedeného důvodu napadené přeložení stěžovatele nebylo přezkoumáno žádným orgánem vykonávajícím soudní funkce ani obecným soudem. Za těchto okolností Soud konstatoval, že žalovaný stát zasáhl do samotné podstaty práva stěžovatele na přístup k soudu, a v důsledku toho došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 3. února 2026 ve věci č. 15147/23 a 38303/23 – *Szelényi a ostatní proti Maďarsku*

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že právní úprava umožňující provádění zkoušek spolehlivosti u veřejných zaměstnanců za využití různých prostředků utajeného sledování ke sbírání informací nenaplňuje požadavky plynoucí z článku 8 Úmluvy, když zejména neobsahuje dostatečné záruky proti zneužití, resp. se neomezuje jen na to, co je nezbytně nutné pro ochranu demokratických institucí.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2020 maďarský parlament přijal právní úpravu, kterou rozšířil možnost provádět zkoušky spolehlivosti (tzv. testy integrity) u řady veřejných zaměstnanců a zdravotnických pracovníků, a to kvůli potírání korupce a dodržování profesních povinností. Později okruh omezil na pracovníky Ministerstva vnitra, jeho příspěvkové organizace a zařízení. Při ověřování spolehlivosti mohl příslušný úřad policie, který podléhal dohledu státního zastupitelství, využívat různé prostředky utajeného sledování ke sbírání informací, včetně pozorování a nahrávání osob a vozidel v soukromých i veřejných prostorách, a také získávat údaje nezbytné ke zjištění komunikace prostřednictvím elektronických zařízení nebo k identifikaci či lokalizaci těchto zařízení, bez přivolení soudů. Stěžovatelé – povoláním lékař, poradce ve školství, opatrovník nezletilých a poradce pro osvojení – neúspěšně brojili před Ústavním soudem proti právní úpravě rozšiřující okruh osob a sledování, neboť patřili do kategorií dotčených zaměstnanců.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení práva na respektování soukromého a rodinného života, protože mohli být na základě právní úpravy podrobeni prostředkům utajeného sledování při ověřování spolehlivosti.

a) K přijatelnosti

Soud nejprve posuzoval, zda lze stěžovatele považovat za oběti namítaného porušení článku 8 Úmluvy. Připomněl, že osoba může mít postavení oběti již kvůli samotné existenci právní úpravy, která umožňuje utajené sledování, aniž by musela prokázat, že opatření bylo ve vztahu k ní skutečně uplatněno. V úvahu je nutné vzít dvě kritéria: rozsah příslušného zákona, tj. zda se vztahuje na určité skupiny osob, nebo jím může být ovlivněna jakákoli osoba podléhající danému režimu, a dostupnost opravných prostředků na vnitrostátní úrovni (Roman Zakharov proti Rusku, č. 47143/06, rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2015, § 171). Uvedl, že stěžovatelé patřili podle právní úpravy z titulu zaměstnání do kategorií osob, které lze podrobit zkoušce, a současně se nemohli bránit u nezávislého orgánu proti získávání informací utajenými prostředky. To, že dobrovolně setrvali v zaměstnáních, nelze považovat za vzdání se práv podle Úmluvy. Podle Soudu proto stěžovatelé měli postavení oběti.

b) K odůvodněnosti

Protože stěžovatelé brojili obecně proti nastavení režimu prověřování, potažmo utajeného sledování, Soud přezkoumal právní úpravu k okamžiku svého rozhodnutí (Centrum för rättvisa proti Švédsku, č. 35252/08, rozsudek velkého senátu ze dne 25. května 2021, § 147 a 150–151). Shledal, že strany nerozporovaly existenci zásahu do práv stěžovatelů zaručených článkem 8 Úmluvy na základě právní úpravy umožňující využití prostředků utajeného sledování. Připomněl, že v těchto situacích se jeho přezkum zaměřuje na to, zda režim obsahuje účinné záruky, které osobu chrání před inherentním rizikem zneužití a které zásah udrží v rozsahu, který je v demokratické společnosti nezbytný pro ochranu demokratických institucí (Szabó a Vissy proti Maďarsko, č. 37138/14, rozsudek ze dne 12. ledna 2016, § 58). Při vědomí specifické povahy zkoušek a zásahu do výkonu práv stěžovatelů by přitom ověřování spolehlivosti a prostředky skrytého sbírání informací měly podléhat podobným zárukám jako při odposlouchávání komunikace v rámci trestního vyšetřování. Soud se s ohledem na vytýkané aspekty právní úpravy zaměřil na rozsah a proces povolování zkoušek, opatření utajeného sledování, existenci oznamovacích mechanismů a prostředky nápravy zaručené vnitrostátním právem.

Soud podotkl, že zkoušky se týkaly širokého okruhu osob, byť vnímal úsilí úřadů potírat korupci a zajistit transparentnost ve veřejné správě, zejména odstranit uplácení ve zdravotnictví. Uznal, že zkoušky zde mohou být účinným prostředkem. Přesto je nelze pojímat plošně, tj. aby sledování mohl být podroben v podstatě kdokoli z relevantní skupiny osob bez existence poznatků naznačujících, že konkrétní zaměstnanec může být zapojen do takového jednání. Právní úprava tento požadavek nenaplňovala. Ověřování se týká všech osob, jakmile patří do relevantní skupiny pracovníků. Ve výsledku ho lze provést nejen u již identifikovaných osob, ale i u osob, jejichž totožnost ještě v době povolení zkoušky není známa.

Soud postrádal i požadavek náležitého zdůvodnění, na jehož základě lze prověřování nařídit. Byť musí vedoucí úřadu uvést důvody povolení zkoušky, samo o sobě to nestačí k naplnění požadavku striktní nezbytnosti (Szabó a Vissy proti Maďarsku, cit. výše, § 71). Z právní úpravy nevyplývá úřadu povinnost doložit podpůrné podklady nebo dostatečný skutkový základ pro podrobení osoby zkoušce a souvisejícím opatřením ke skrytému shromažďování informací. To by přitom umožnilo státnímu zastupitelství ověřit, zda postup naplňuje požadavek „nezbytnosti v demokratické společnosti“ ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy, včetně přiměřenosti, a to např. ověřením, zda lze cíle dosáhnout méně

omezujícími prostředky (Roman Zakharov proti Rusku, cit. výše, § 260). Ve výsledku tak podle Soudu právní úprava postrádala odpovídající záruky proti rozšiřování možného utajeného sledování nad rámec toho, co je nezbytně nutné k ochraně demokratických institucí.

K existenci oznamovacích mechanismů a prostředků nápravy Soud připomněl, že otázka dodatečného oznámení je neoddělitelně spjata s účinností opravných prostředků (tamtéž, § 286). V dané věci právní úprava sice stanovila, že osobu podrobenou zkoušce je nutné informovat o ukončení prověřování do 15 pracovních dnů, ale osoba získá informaci jen o provedení zkoušky a jejím skončení. Nedozví se, v čem samotném prověřování spočívalo, ani zda při něm byly použity nějaké prostředky skrytého shromažďování informací. Uvedené znemožňuje osobě, aby se smysluplně domáhala nápravy. Právní úprava tedy postrádala důležitou záruku proti nezákonnému či svévolnému prověřování, resp. využití prostředků utajeného sledování (tamtéž, § 288).

Soud sice nepřehlédl, že právní úprava sankcionovala neoprávněné prověřování spolehlivosti podle trestního zákoníku, ale účinnost tohoto prostředku je sporná. Jednak informace o podrobnostech prověřování, včetně jeho schválení a toho, zda byl použit nějaký skrytý prostředek, zůstávají nepřístupné dotčené osobě. Nadto měl Soud pochybnosti o účinnosti prostředku nápravy, který sice umožňuje postihovat nerespektování pravidel stran schválení zkoušek státním zástupcem, ale neřeší, zda ověřování a opatření přijatá v jeho průběhu byla za daných okolností nezbytná a přiměřená. Účinnost prostředku je tedy oslabena uvedenými nedostatky v systému oznamování (tamtéž, § 297–298) a skutečností, že trestnost jednání je omezena na porušení pravidel upravujících schvalování zkoušek státním zástupcem. Ve výsledku tak Soud nebyl přesvědčen, že by se stěžovatelé mohli účinně bránit u nezávislého a nestranného orgánu, který by se mohl komplexně zabývat námitkami protiprávnosti prověřování spolehlivosti nebo skrytého shromažďování informací bez ohledu na oznámení, že taková opatření byla uplatněna (Klaudia Csikósová proti Maďarsku, č. 31091/16, rozsudek ze dne 28. listopadu 2024, § 61).

S ohledem na výše uvedené Soud shledal, že právní úprava zkoušek spolehlivosti za využití prostředků utajeného sledování ke sbírání informací o osobě nesplňuje požadavky článku 8 Úmluvy. Konkrétně právní rámec nesplňuje požadavek na „kvalitu zákona", protože nedokáže zajistit, aby se zásahy omezily jen na to, co je „v demokratické společnosti nezbytné".

K porušení článku 8 Úmluvy proto došlo.

Právo sociálního zabezpečení

Rozsudek ze dne 17. března 2026 ve věci č. 46692/19 – *D. A. a R. A. proti Spojenému království*

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že neuplatnění výjimky z revidovaného stropu sociálních dávek ve prospěch domácností rodičů samoživitelů pečujících o děti mladší dvou let nepředstavovalo porušení zákazu diskriminace podle článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 nebo článkem 8 Úmluvy. Ačkoli se rodiče samoživitelé dětí mladších dvou let nacházeli ve významně odlišné situaci oproti ostatním osobám podléhajícím stropu sociálních dávek, zejména proto, že neměli nárok na bezplatnou péči o dítě, a proto pro ně bylo obtížnější splnit podmínku práce v rozsahu 16 hodin týdně, rozhodnutí zákonodárce nevyjmout tuto skupinu ze stropu nebylo zjevně bez rozumného základu.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2013 schválila vláda zavedení stropu ve výši 26 000 GBP ročně na sociální dávky, které mohly pobírat dvou- a vícečlenné domácnosti. Tento strop se nevztahoval na rodiče samoživitele, pokud rodič samoživitel pobírající dávky pracoval alespoň 16 hodin týdně. V roce 2016 došlo ke snížení tohoto stropu na 23 000 GBP ročně v Londýně a na 20 000 GBP mimo Londýn („revidovaný strop sociálních dávek"). Rodiče samoživitelé, kteří pracovali alespoň 16 hodin týdně, zůstali i nadále ze stropu vyňati.

První stěžovatelka je matkou druhé stěžovatelky, která se narodila v červnu 2017. V letech 2017 až 2019 tak byla první stěžovatelka matkou samoživitelkou dítěte mladšího dvou let, a vztahoval se na ni proto revidovaný strop. V tomto období neměla nárok na žádnou bezplatnou péči o dítě, neboť vláda tehdy poskytovala bezplatnou péči pouze pro děti ve věku tří a čtyř let a některé děti ve věku dvou let, nikoli však pro děti mladší dvou let.

V lednu 2017 podalo několik osob, včetně první stěžovatelky, návrh na soudní přezkum. Tvrdily, že: (i) uplatňování revidovaného stropu sociálních dávek vůči rodičům samoživitelům dětí mladších dvou let – kteří vzhledem ke svým pečovatelským povinnostem jen obtížně mohli pracovat 16 hodin týdně potřebných k vynětí ze stropu – představovalo diskriminaci v rozporu s článkem 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8 nebo článkem 1 Protokolu č. 1; a (ii) uplatňování revidovaného stropu vůči dětem mladším dvou let žijícím s rodičem samoživitelem představovalo nezákonnou diskriminaci v rozporu s článkem 14 ve spojení s článkem 8. Přestože před soudem prvního stupně uspěly v obou bodech, rozhodnutí bylo v odvolacím řízení zrušeno. Nejvyšší soud potvrdil rozsudek odvolacího soudu a naznal, že uplatňování revidovaného stropu dávek vůči těmto domácnostem nepředstavovalo diskriminaci.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 1 PROTOKOLU Č. 1 A ČLÁNKEM 8

Stěžovatelky tvrdily, že stát tím, že z působnosti revidovaného stropu nevyňal domácnosti s dětmi mladšími dvou let, nezacházel odlišně s osobami nacházejícími se ve významně odlišné situaci. První stěžovatelka se dovolávala porušení článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 i článkem 8 Úmluvy, druhá stěžovatelka článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Článek 14 zakazuje diskriminaci založenou na osobní charakteristice či „postavení", které odlišuje určitou osobu nebo skupinu osob od ostatních. Výčet diskriminačních důvodů obsažený v článku 14 je demonstrativní; pojem „jiné postavení" je třeba vykládat široce a nemusí se vztahovat pouze na charakteristiky vrozené nebo neměnné (Carson a ostatní proti Spojenému království, č. 42184/05, rozsudek velkého senátu ze dne 16. března 2010, § 63).

Zákaz diskriminace podle článku 14 se neuplatní pouze tehdy, když stát rozdílně zachází s osobami ve srovnatelné situaci. K diskriminaci může dojít také tehdy, pokud stát bez objektivního a rozumného odůvodnění nezachází rozdílně s osobami, jejichž situace jsou významně odlišné (Thlimmenos proti Řecku, č. 34369/97, rozsudek velkého senátu ze dne 6. dubna

2000, § 44). Rozdílné zacházení nebo naopak opomenutí rozdílného zacházení je slučitelné s článkem 14 pouze tehdy, sleduje-li legitimní cíl a existuje-li přiměřený vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným cílem (Burden proti Spojenému království, č. 13378/05, rozsudek velkého senátu ze dne 29. dubna 2008, § 60).

Rozsah prostoru státu pro uvážení závisí mimo jiné na povaze znaku, na němž je rozlišování založeno. Zvlášť úzký prostor pro uvážení mají státy v případech založených na vrozených či neměnných charakteristikách, jako je pohlaví nebo rasa, případně pokud jde o historicky znevýhodněné a sociálně vyloučené skupiny. Naopak širší prostor pro uvážení mají tehdy, není-li dotčená skupina takovou zranitelnou skupinou, a stát proto nemusí prokazovat „velmi závažné důvody" pro odlišné zacházení (Savickis a ostatní proti Lotyšsku, č. 49270/11, rozsudek velkého senátu ze dne 9. června 2022, § 183).

V oblasti obecných opatření hospodářské a sociální politiky požívají státy zpravidla široký prostor pro uvážení. Vnitrostátní orgány jsou totiž v zásadě v lepší pozici než mezinárodní soud k posouzení veřejného zájmu a společenských potřeb. Současně však i obecná opatření sociální a hospodářské politiky musí respektovat zákaz diskriminace a požadavek přiměřenosti (Savickis a ostatní proti Lotyšsku, cit. výše, § 185).

Při posuzování proporcionality obecného opatření je významná kvalita jeho parlamentního a soudního přezkumu na vnitrostátní úrovni. Důkladné posouzení dopadů opatření zákonodárcem a vnitrostátními soudy představuje relevantní okolnost svědčící ve prospěch širšího prostoru státu pro uvážení (Animal Defenders International proti Spojenému království, č. 48876/08, rozsudek velkého senátu ze dne 22. dubna 2013, §§ 108–110).

b) Aplikace zásad na projednávanou věc

1. *Zda se stěžovatelky nacházely v „jiném postavení" ve smyslu článku 14*

Ačkoli se namítané zacházení netýkalo žádného z konkrétních důvodů výslovně uvedených v článku 14, Soud shledal, že stěžovatelky měly „jiné postavení" ve smyslu tohoto článku. V této souvislosti však poznamenal, že otázka „postavení" není oddělena od ostatních aspektů posuzování diskriminace. Zejména může ovlivnit šíři prostoru pro uvážení přiznaného smluvnímu státu při posuzování, zda rozdílné zacházení (nebo absence rozdílného zacházení) bylo objektivně a rozumně odůvodněno.

2. *Zda vláda opomenula zacházet rozdílně s osobami, jejichž situace byly významně odlišné*

Příjemci sociálních dávek se mohli vyhnout dopadům revidovaného stropu, pokud pracovali alespoň 16 hodin týdně. Rodiče samoživitelé dětí mladších pěti let – tedy dětí, které ještě nepodléhaly povinné celodenní školní docházce a které byly vzhledem ke svému nízkému věku zvláště závislé na svých pečovatelích – však pravděpodobně čelili větším obtížím při práci v rozsahu 16 hodin týdně než ostatní osoby podléhající stropu. Těmi byli například rodiče samoživitelé dětí navštěvujících školu na plný úvazek nebo páry s dětmi jakéhokoli věku.

Tato obtíž byla obzvláště výrazná u rodičů samoživitelů dětí mladších dvou let, protože neměli nárok na žádnou bezplatnou péči o dítě. Naproti tomu rodiče samoživitelé starších předškolních dětí měli obvykle nárok na 15 či 30 hodin bezplatné péče týdně.

V důsledku toho čelili rodiče samoživitelé dětí mladších dvou let značné dodatečné překážce, pokud chtěli pracovat 16 hodin týdně a tím se vyhnout dopadům revidovaného stropu. Právě tento faktor významně odlišoval domácnosti rodičů samoživitelů dětí mladších dvou let od všech ostatních osob podléhajících stropu.

Soud proto shledal, že skupiny, k nimž stěžovatelky náležely, se nacházely ve významně odlišné situaci ve srovnání s většinou osob podléhajících revidovanému stropu. Skutečnost, že konkrétní dopad tohoto stropu na určitou domácnost závisel na celé řadě okolností, nepostačovala k tomu, aby tento závěr zpochybnila. Navíc, přestože vláda po podání projednávané stížnosti začala postupně rozšiřovat dostupnost bezplatné péče o děti pro pracující rodiče malých dětí, nepracující rodiče dětí mladších dvou let na bezplatnou péči nadále nárok neměli.

3. *Zda opomenutí vlády vyjmout skupiny, k nimž náležely stěžovatelky, z dopadů revidovaného stropu bylo objektivně a rozumně odůvodněné*

(i) Postavení a prostor pro uvážení

Postavení každé ze stěžovatelek bylo založeno na kombinaci charakteristik, které nebyly ani vrozené, ani neměnné. Soud dále nemohl dospět k závěru, že by skupiny, k nimž stěžovatelky náležely, tvořily odlišné skupiny historicky vystavené předsudkům s následky, které vedou k sociálnímu vyloučení. Shledal tak, že se nejedná o případ, kdy by byl státu přiznán pouze zvlášť úzký prostor pro uvážení.

V tomto ohledu Soud poznamenal, že ačkoli situace první stěžovatelky mohla být spojena s určitou praktickou zranitelností, ve věci nebyla vznesena námitka nepřímé diskriminace založené na pohlaví. Vláda proto nebyla povinna předložit „velmi závažné důvody" ke zdůvodnění absence odlišného zacházení se skupinami, k nimž stěžovatelky náležely.

(ii) Obecná opatření hospodářské nebo sociální strategie a prostor pro uvážení

V případech, jako je tento, týkajících se obecného opatření sociálně-hospodářské politiky, je prostor pro uvážení přiznaný smluvním státům v zásadě široký, zejména tehdy, pokud stát není povinen předložit „velmi závažné důvody" k odůvodnění rozdílného zacházení nebo opomenutí zacházet rozdílně.

Soud zopakoval, že v souvislosti s článkem 1 Protokolu č. 1 a článkem 8 bude zpravidla respektovat politickou volbu zákonodárce v otázkách obecných opatření hospodářské nebo sociální strategie, ledaže by tato volba byla „zjevně bez rozumného základu". Ve věci Savickis a ostatní proti Lotyšsku (cit. výše) však poznamenal, že použití standardu „zjevně bez rozumného základu" v kontextu článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 je obvykle omezeno na případy, kdy namítané rozdílné zacházení vyplývalo z nápravného přechodného opatření.

Protože mezi stranami panoval spor, zda má být tento standard použit i v projednávané věci, považoval Soud za nezbytné přezkoumat svou relevantní judikaturu. Poznamenal, že rozsudky J. D. a A proti Spojenému království (č. 32949/17, rozsudek ze dne 24. října 2019) a *Savickis a ostatní*, v nichž standard „zjevně bez rozumného základu" byl použit ve vztahu k nápravným přechodným opatřením, se týkaly takových forem postavení, u nichž musel žalovaný stát k odůvodnění rozdílného zacházení předložit „velmi závažné důvody". Naproti tomu v případech, kdy nebylo třeba prokazovat „velmi závažné důvody", Soud tento standard použil i mimo rámec nápravných přechodných opatření.

Soud proto dospěl k závěru, že standard „zjevně bez rozumného základu" lze použít i mimo oblast nápravných přechodných opatření, kde žalovaný stát není povinen prokázat „velmi závažné důvody" k odůvodnění rozdílného zacházení nebo opomenutí zacházet rozdílně.

Soud dále poznamenal, že revidovaný strop sociálních dávek byl na vnitrostátní úrovni podroben rozsáhlému legislativnímu i soudnímu přezkumu. Byl přijat po projednání v obou komorách parlamentu, které vyslechly důkazy předložené zainteresovanými subjekty ohledně dopadů stropu na rodiče samoživitele malých dětí a výslovně posuzovaly návrh na vyjmutí pečujících osob o děti mladší dvou let z jeho působnosti.

Dopad revidovaného stropu sociálních dávek na práva stěžovatelek zaručená Úmluvou byl následně podrobně posouzen vrchním soudem, odvolacím soudem a nejvyšším soudem. Tyto okolnosti posilují závěr, že je namístě přiznat vládě široký prostor pro uvážení. Konečně, ačkoli řada doporučení Výboru dolní komory pro práci a důchody, která se týkala stropu sociálních dávek, nebyla přijata, vláda jeho zjištění pečlivě zvážila.

(iii) Nejlepší zájem dítěte

Soud přihlédl i k nejlepšímu zájmu dítěte. Revidovaný strop sociálních dávek představoval opatření, které se dětí dotýkalo, byť nepřímo. Konstatoval, že existuje široký konsensus, zahrnující další nástroje mezinárodního práva, že v rozhodnutích týkajících se dětí musí být jejich nejlepší zájem prvořadým hlediskem (Strand Lobben a ostatní proti Norsku, č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019, § 204). V průběhu legislativního procesu bylo zavedení revidovaného stropu sociálních dávek aktivně obhajováno právě s odkazem na nejlepší zájem dítěte.

(iv) Posouzení přiměřenosti

Soud dospěl k závěru, že rozhodnutí vlády nevyjmout skupiny, k nimž stěžovatelky náležely, z působnosti revidovaného stropu sociálních dávek nebylo „zjevně bez rozumného základu" a spadalo do širokého prostoru pro uvážení, který státu náležel.

Zaprvé nebylo zpochybněno, že vláda prokázala příčinnou souvislost – byť omezenou – mezi zavedením stropu a nástupem dotčených domácností do zaměstnání. V každém případě nebyla podpora zaměstnanosti jediným cílem vládní politiky. Strop byl zaveden zejména k dosažení spravedlnosti mezi příjemci dávek a daňovými poplatníky s ohledem na potřebu zachovat důvěru veřejnosti v sociální systém.

Ačkoli stěžovatelky a Výbor pro práci a důchody tvrdily, že cíl spravedlnosti je vadný, protože rodiny, v nichž někdo pracuje, byly již tak ekonomicky zvýhodněny a strop nezohledňoval další dávky, které mohou pracující rodiny pobírat, konkrétní úroveň, na níž byl strop stanoven, spadala do prostoru pro uvážení vlády.

Zadruhé vláda při projednávání příslušného zákona v parlamentu přihlédla k dopadu revidovaného stropu na domácnosti s malými dětmi. Návrh na vyjmutí pečujících osob (včetně rodičů samoživitelů) o děti mladší dvou let z působnosti stropu, výslovně odůvodněný skutečností, že tyto osoby čelí zvláštním překážkám při vstupu do zaměstnání, byl v dolní komoře zamítnut. Další pozměňovací návrhy ve Sněmovně lordů, jejichž cílem bylo vyjmout některé rodiče malých dětí nebo dávky určené na děti z působnosti stropu, byly rovněž zamítnuty nebo staženy.

V reakci na navrhované změny a obavy vyjádřené během legislativního procesu ohledně dopadů revidovaného stropu na rodiče malých dětí vláda uvedla, že z celkového hlediska je v nejlepším zájmu dětí, aby jejich rodiče byli zaměstnáni, a že zaměstnání zůstává nejspolehlivější cestou z chudoby. Dále zdůraznila, že omezení výdajů na sociální dávky umožní chránit výdaje na vzdělávání, péči o děti a zdravotnictví, což bude mít následně pozitivní dopad na děti a přispěje k ochraně jejich nejlepšího zájmu.

Zatřetí v době podání stížnosti existovaly i jiné formy státní podpory související s péčí o děti. Rodiče samoživitelé pracující alespoň 16 hodin týdně mohli získat úhradu až 70 % nákladů na péči o dítě. Rodiče samoživitelé pobírající dávku Universal Credit, kteří byli zaměstnáni nebo měli nabídku zaměstnání, mohli získat úhradu až 85 % nákladů bez ohledu na přesný počet odpracovaných hodin.

Vláda rovněž poskytovala finanční podporu prostřednictvím mimořádných příspěvků na bydlení určených osobám zasaženým stropem sociálních dávek, přičemž přiznání těchto příspěvků nebylo podmíněno zaměstnáním příjemce. Během parlamentních debat vláda uvedla, že tyto prostředky jsou určeny právě k řešení obtížných případů, jako jsou případy rodičů malých dětí. Navíc v době vydání rozsudku nejvyššího soudu a předložení vyjádření vlády byly domácnosti s dětmi mladšími dvou let ve vládních pokynech výslovně uváděny mezi možnými příjemci této podpory.

Konečně, po podání stížnosti a po předložení vyjádření stran vláda zavedla bezplatnou péči o děti pro pracující rodiče dětí mladších dvou let. Přestože tato možnost nebyla dostupná nepracujícím rodičům, rozšíření bezplatné péče o velmi malé děti dále zmírnilo dopady revidovaného stropu na skupiny, k nimž stěžovatelky náležely.

K porušení článku 14 ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1, resp. s článkem 8 Úmluvy, tedy nedošlo.

Daně

Rozsudek ze dne 8. ledna 2026 ve věci č. 40607/19 a 34583/20 – *Ferrieri a Bonassisa proti Itálii*

Senát první sekce Soudu poměrem pěti hlasů ku dvěma rozhodl, že právo stěžovatelů na soukromý život podle článku 8 Úmluvy bylo porušeno, protože pravomoc daňových orgánů vyžádat si bankovní údaje není upravena dostatečně jasně a neexistují náležité záruky na ochranu proti svévoli.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé obdrželi informaci od svých bank, že si daňové orgány vyžádaly informace o jejich účtech, včetně historie transakcí a dalších finančních operací, které se jich týkaly. V případě prvního stěžovatele se jednalo o informace za rok 2017, u druhé stěžovatelky za roky 2016 a 2017. Banky žádostem vyhověly.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé spatřovali porušení článku 8 Úmluvy v příliš širokém uvážení, které vnitrostátní právo dávalo daňovým orgánům, a v nedostatku procesních záruk k ochraně před zneužitím nebo svévolí.

a) Zda došlo k zásahu do práva chráněného článkem 8 Úmluvy

Soud neměl pochybnost, že napadená opatření zasáhla do práva stěžovatelů na soukromý život. Informace, které daňové orgány získají od banky, totiž představují osobní data (G. S. B. proti Švýcarsku, č. 28601/11, rozsudek ze dne 22. prosince 2015, § 93) a nahlížení do bankovního účtu zasahuje do práva na soukromý život (Sommer proti Německu, č. 73607/13, rozsudek ze dne 27. dubna 2017, § 48).

b) Zda byl zásah v souladu se zákonem

1. Obecné zásady

Aby bylo napadené opatření „v souladu se zákonem", musí (1) mít oporu ve vnitrostátním právu, (2) které je

dotčené osobě přístupné; (3) tato osoba musí být schopna s případnou právní pomocí předvídat, jaké následky pro ni z vnitrostátního práva plynou; a (4) vnitrostátní právo musí být v souladu s principem vlády práva (De Tommaso proti Itálii, č. 43395/09, rozsudek velkého senátu ze dne 23. února 2017, § 107). „Zákonem" se rozumí i předpisy nižší právní síly a Soud přihlíží i k aplikační a výkladové praxi (Italgomme Pneumatici S.r.l. a ostatní proti Itálii, č. 36617/18, rozsudek ze dne 6. února 2025, § 96).

Aby vnitrostátní právo naplnilo uvedené požadavky, musí poskytovat právní ochranu proti svévolným zásahům do práv chráněných Úmluvou ze strany státních orgánů. Uvážení orgánů moci výkonné nesmí být formulováno jako neomezená pravomoc. Rozsah a způsob výkonu pravomoci by měl být vymezen dostatečně jasně. Míra přesnosti pak závisí na konkrétním nástroji, oblasti a počtu a postavení těch, komu je pravomoc svěřena. Soud již uznal, že je legitimní, když státní orgány mají v rámci formalizovaného řízení přístup k bankovním údajům, aby tak mohly posoudit, zda daná osoba splnila daňovou povinnost. V takovém případě je nicméně třeba, aby existovaly dostatečné a přiměřené záruky proti svévoli, včetně účinného přezkumu daného opatření. Následný přezkum může být dostačující, pokud by preventivní přezkum ohrozil účel šetření nebo sledování.

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud shledal, že zákonná ustanovení sama o sobě nevymezují rozsah uvážení daňových orgánů dostatečně jasně, protože pouze odkazují na potřebu vyhodnotit splnění daňové povinnosti. To dává daňovým orgánům neomezenou pravomoc, neboť samy rozhodují o jejím použití a vymezují rozsah vyžadovaných informací. V daňové oblasti je nicméně přípustné, aby byla zákonná úprava obecnější, pokud ji dále zpřesňují právní předpisy nižší právní síly nebo judikatura. V tomto případě stanovil podrobnější podmínky vnitřní předpis daňové správy. Podle Soudu byly podmínky stanovené vnitřním předpisem jasné a podrobné a z hlediska článku 8 by byly dostatečné, pokud by byly pro daňové orgány závazné. To ale zřejmě nebyly. Z vnitrostátní judikatury totiž oproti těmto předpisům vyplývalo, že daňové orgány nemusí využití dané pravomoci odůvodňovat, a ukázat tak, že dodržují podmínky stanovené vnitřními předpisy. Soud proto uzavřel, že vnitrostátní právní úprava neupravovala dostatečně jasně rozsah uvážení daňových orgánů, a nesplňuje tak nároky na kvalitu právní úpravy.

Soud dále posuzoval, zda vnitrostátní právo obsahovalo dostatečně procesní záruky způsobilé ochránit stěžovatele proti zneužití pravomoci nebo svévoli.

Namítaný nedostatek *ex ante* přezkumu Soud za rozporný s Úmluvou neshledal. Konstatoval, že článek 8 nedává dotčeným osobám právo být o výměně daňových informací předem informovány (Othymia Investments B.V. proti Nizozemsku, č. 75292/10, rozhodnutí ze dne 16. června 2015, § 44). Chybějící preventivní přezkum navíc může ospravedlnit zájem na účinnosti daňového řízení a zachování jeho účelu.

Soud tak dále zkoumal, zda měli stěžovatelé k dispozici účinné a přiměřené procesní záruky *ex post*, zejména v podobě soudního nebo nezávislého přezkumu. Stížnost k daňovému soudu takovou zárukou není, neboť by musela směřovat proti aktu, jímž se opatření povoluje a který nemusí být odůvodněný. Vláda nedoložila, že by tato stížnost někdy byla úspěšně použita jako prostředek nápravy. Soud také nebyl přesvědčen, že by byla dostupná v přiměřené době. Podat ji totiž lze až po vydání rozhodnutí o vyměření daně, které se opírá o opatřením získané informace, a to může trvat několik let. Dostatečnou procesní zárukou podle Soudu není ani civilní žaloba (jelikož daňové orgány použití opatření nemusí odůvodnit, není jasné, na čem by soudní přezkum spočíval), a dále ani stížnost k daňovému ombudsmanovi (ten totiž vydává jen nezávazná doporučení). Soud proto dospěl k závěru, že napadená opatření nepodléhala účinnému *ex post* soudnímu nebo nezávislému přezkumu. Z toho důvodu také odmítl námitku vlády, že stížnost je nepřípustná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Italské právo tedy nesplňovalo požadavky na kvalitu právní úpravy, protože dávalo vnitrostátním orgánům pravomoc neomezenou co do podmínek použití i do rozsahu opatření a zároveň neposkytovalo dostatečné procesní záruky.

Jelikož jsou shledané nedostatky obecné povahy, dal Soud vládě podle článku 46 Úmluvy doporučení ke změně právní úpravy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Krenc a soudkyně Adamska-Gallant ve společném nesouhlasném stanovisku uvedli, že stížnosti měly být prohlášeny za nepřijatelné, protože stěžovatelé nevyčerpali vnitrostátní prostředky nápravy. Obrátili se totiž přímo na Soud, čímž připravily vnitrostátní soudy o možnost, aby napřed samy přezkoumaly soulad napadených opatření s Úmluvou. Postup většiny tak odporuje principu subsidiarity.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Druhé čtvrtletí roku přineslo čtyři nové stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva a dvě oznámení k lidskoprávním výborům OSN. Mezi nově projednávanými stížnostmi ve Štrasburku je případ *S a K,* ve kterém stěžovatelky, rodička a dula, nesouhlasí s odsouzením za usmrcení novorozence z nedbalosti v souvislosti s domácím porodem, přičemž zpochybňují skutkové i právní závěry vnitrostátních soudů. Namítají zejména nedostatečné odůvodnění rozhodnutí a nepředvídatelnost svého odsouzení, zatímco matka dítěte navíc tvrdí, že bylo zasaženo do jejího práva na svobodnou volbu způsobu a místa porodu chráněného článkem 8 Úmluvy. Stížnost *B* podala oběť dlouhodobého sexuálního zneužívání, která namítá, že české orgány nesplnily svou povinnost podle článků 3 a 8 Úmluvy účinně potrestat pachatele, když mu byl za závažnou sexuální trestnou činnost vůči nezletilé uložen pouze podmíněný trest. Ve stížnosti *Galašová* stojí v popředí otázka, zda české soudy zajistily účinnou trestněprávní ochranu oběti domácího násilí, když Nejvyšší soud zrušil odsuzující rozsudky proti jejímu bývalému partnerovi a věc posoudil pouze jako přestupek. Stěžovatelka namítá, že tím stát nesplnil svou povinnost chránit ji před domácím násilím a že přístup soudů odrážel genderové stereotypy a podceňování násilí páchaného na ženách. A konečně ve věci *Allakov* byl podán návrh na vydání předběžného opatření ve prospěch uzbeckého státního příslušníka s psychickými obtížemi, kterým mělo být zabráněno jeho navrácení do vlasti a případnému dalšímu zajištění v zařízení pro cizince. Po prověření okolností případu a vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatel v mezidobí dobrovolně vycestoval, Soud návrhu na předběžné opatření nevyhověl.

Obdrželi jsme také dvě oznámení podaná u lidskoprávních výborů OSN. Ve věci *Macháčková* oznamovatelka před Výborem pro odstranění všech forem diskriminace žen tvrdí, že česká úprava peněžité pomoci v mateřství diskriminuje ženy samostatně výdělečně činné, protože jim oproti zaměstnankyním nezajišťuje přiměřené dávky a znevýhodňuje je při stanovení nároku a výše mateřské, čímž Česká republika porušuje své závazky podle Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. Historicky poprvé bylo české vládě zasláno k vyjádření oznámení podané k Výboru pro práva osob se zdravotním postižením. Věc *Fučík* se týká nepřímé diskriminace při odmítnutí příspěvku na vozidlo a jeho úpravu osobě se závažným omezením mobility, která však nespadá do zákonného výčtu diagnóz. Oznamovatel tvrdí, že stát porušil jeho právo na osobní mobilitu a nezávislý život, zatímco české soudy považovaly zákonné omezení okruhu příjemců dávek za legitimní.

Trestní řízení

S. a K. (č. 11232/25) – odsouzení rodičky a duly za úmrtí dítěte při domácím porodu

Stěžovatelka S. porodila doma za asistence stěžovatelky K., která je dulou. Dítě v důsledku komplikací při porodu zemřelo. Obě stěžovatelky byly odsouzeny za usmrcení z nedbalosti. Stěžovatelka S. podle vnitrostátních soudů zavinila smrt dítěte tím, že se přes konkrétní rizika porodu, jichž si byla vědoma (byla prvorodičkou, bylo jí 36 let, přenášela a dítě bylo pro vaginální porod nevhodně otočené), rozhodla pro domácí porod. V průběhu porodu nekontaktovala porodnici, kde se k porodu registrovala, a záchranná služba byla volána až poté, co se dítě nepodařilo po porodu oživit. Stěžovatelka K. při porodu stěžovatelky S. překročila kompetence duly (dula není na rozdíl od porodní asistentky zdravotník) tím, že do porodu aktivně vstupovala, stěžovatelku S. vyšetřila a především při nastalé komplikaci do porodu nevhodně zasahovala, čímž ke smrti dítěte přispěla.

Stěžovatelky ve stížnosti popírají skutkové závěry vnitrostátních soudů. Namítají, že vnitrostátní soudy v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy svá rozhodnutí řádně neodůvodnily, protože neodpověděly na jejich základní argumenty. Na poli článku 7 Úmluvy stěžovatelky namítají, že jejich odsouzení nebylo předvídatelné, protože rozhodnutí vnitrostátních soudů nenavazují na předchozí judikaturu trestních soudů a protože nejsou souladná s podstatou trestného činu, za nějž byly odsouzeny. Stěžovatelka S. dále namítá, že rozhodnutí vnitrostátních soudů porušují její právo na svobodnou volbu způsobu a místa porodu, které spadá pod právo na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

B (č. 24217/25) – přiměřenost trestů za sexuální násilí

Stěžovatelka byla jako nezletilá obětí dlouhodobé sexuální trestné činnosti ze strany druha své matky. Toho prvostupňový soud shledal vinným a uložil mu nepodmíněný trest odnětí svobody v délce tří let. Odvolací soud pak tento trest změnil na podmíněný. Nejvyšší soud v řízení o stížnosti pro porušení zákona shledal, že rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon ve prospěch obviněného, jelikož uložený trest byl nepřiměřeně mírný. Následně i Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že rozsudkem odvolacího soudu bylo porušeno právo stěžovatelky na účinné vyšetřování špatného zacházení, avšak návrh na zrušení tohoto rozsudku zamítl, a to s poukazem na práva obviněného a požadavek právní jistoty.

Stěžovatelka namítá porušení pozitivního závazku státu plynoucího z článků 3 a 8 Úmluvy účinně stíhat a trestat sexuální trestné činy. Zejména tvrdí, že uložení toliko podmíněného trestu pachateli je v rozporu s těmito ustanoveními Úmluvy a že Ústavní soud měl rozsudek odvolacího soudu zrušit.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Galašová (č. 39544/25) – účinné vyšetřování domácího násilí

Podle skutkových zjištění vnitrostátních soudů byla stěžovatelka v letech 2015 až 2017 vystavena fyzickému, psychickému a ekonomickému násilí ze strany svého bývalého partnera, který v rozhodné době působil jako předseda okresního soudu. Na základě jejího trestního oznámení bylo proti bývalému partnerovi vedeno trestní řízení, v němž byl opakovaně uznán vinným nejprve trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí a následně trestnými činy vydírání a nebezpečného vyhrožování. Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že posuzované jednání nedosahovalo potřebné závažnosti a intenzity vyžadované trestním právem, zrušil odsuzující rozhodnutí a postoupil věc k projednání jako přestupek. Ústavní soud následně ústavní stížnost stěžovatelky odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Stěžovatelka namítá, že vnitrostátní soudy nesplnily svou povinnost účinně stíhat a trestat domácí násilí. Nejvyššímu soudu vytýká zejména, že jednotlivé projevy násilí neposoudil v jejich vzájemných souvislostech, bagatelizoval jejich závažnost a nezohlednil specifickou dynamiku domácího násilí ani její zranitelné postavení. S odkazem na články 3 a 8 Úmluvy namítá, že stát nedostál své pozitivní povinnosti zajistit účinné vyšetření a odpovídající trestněprávní reakci na jednání, kterému byla vystavena. Dále namítá porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s články 3 a 8, neboť podle jejího názoru přístup Nejvyššího soudu k posuzování případů domácího násilí odráží genderové stereotypy a systémové podceňování domácího násilí vůči ženám.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Správní právo

Allakov (č. 16296/26) – návrh na vydání předběžného opatření ESLP o zabránění navrácení stěžovatele do země původu

V roce 2020 stěžovatel, původem z Uzbekistánu, přicestoval na území schengenského prostoru na základě polského dlouhodobého víza. V roce 2023 mu španělské úřady přikázaly opustit území Schengenu a zakázaly vstup po dobu pěti let. V letech 2024–2026 stěžovatel třikrát neúspěšně požádal v České republice z různých důvodů o udělení mezinárodní ochrany. V únoru 2026 byl stěžovatel hospitalizován ve zdravotnickém zařízení kvůli duševním obtížím. Po propuštění stěžovatele z nemocnice policie vydala rozhodnutí o jeho zajištění a umístění do zařízení pro zajištění cizinců. Posléze rozhodnutí policie o zajištění stěžovatele zrušil správní soud. Mezitím však opět došlo k jeho hospitalizaci kvůli duševním obtížím. V dubnu 2026 stěžovatel v průběhu hospitalizace požádal Ministerstvo vnitra o asistenci při dobrovolném návratu a téhož měsíce dobrovolně vycestoval z České republiky. Třetí osoba, kterou měl údajně stěžovatel na základě generální plné moci zmocnit k zastupování, se v průběhu dubna 2026 obrátila na soud ve Štrasburku s návrhem na vydání předběžného opatření, kterým by bylo zamezeno jednak jeho navrácení do země původu, jednak jeho opětovnému přemístění do zařízení pro zajištění cizinců. Dále požadovala zajištění nepřetržitého přístupu k odpovídající psychiatrické a zdravotní péči a účinné právní pomoci.

Soud si od vlády vyžádal poskytnutí informací před tím, než přistoupí k rozhodnutí o návrhu. Konkrétně, zda vnitrostátní orgány přijaly, případně zamýšlejí přijmout nové rozhodnutí o zajištění stěžovatele. Pokud ano, jaké kroky podniknou, aby měl stěžovatel zajištěnou odpovídající psychiatrickou péči. A konečně, zda hrozí bezprostřední navrácení stěžovatele do Uzbekistánu. Vláda, potažmo KVZ, se obeznámila se situací stěžovatele a poskytla Soudu odpovědi na jím položené otázky. Zejména vyslovila pochybnosti o tom, zda stěžovatel skutečně podepsal plnou moc pro třetí osobu, zda si byl vědom podání stížnosti a návrhu na vydání předběžného opatření a zda třetí osoba jednala v souladu s přáním stěžovatele. Dále ujistila Soud, že další zajištění stěžovatele není zvažováno. Upozornila rovněž, že stěžovatel si přeje vycestovat do země původu, kde má také k dispozici zázemí a v minulosti se zde léčil. Vláda rovněž podrobně popsala průběh řízení ve věci mezinárodní ochrany a důvody, které vedly k nevyhovění žádostem stěžovatele. V návaznosti na tyto informace Soud návrhu na vydání předběžného opatření nevyhověl.

Práva osob se zdravotním postižením

Fučík (č. 126/2026) – nepřiznání příspěvku na zvláštní pomůcku

Oznamovatel trpí polyneuropatií, která omezuje pohyblivost jeho dolních končetin. V roce 2023 podal žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla a na jeho úpravu na ruční řízení, které správní orgány zamítly z důvodu nesplnění zákonných podmínek. Zdravotní postižení oznamovatele konkrétně nepředstavovalo těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí ve smyslu zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Vnitrostátní soudy rozhodnutí správních orgánů potvrdily a zdůraznily, že výčet zdravotních postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku, jenž je obsažen v příloze zákona, je taxativní a charakter zákonné úpravy nedovoluje použití analogie. S těmito závěry se ztotožnil i Ústavní soud, který shledal, že příspěvky na zvláštní pomůcku jsou poskytovány při zachování principu solidarity a respektování omezených zdrojů státního rozpočtu jen pro nejzávažnější případy zdravotního omezení.

Oznamovatel na poli článků 5, 19 a 20 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením zejména namítá, že byl vyloučen z přístupu k dávkám souvisejícím s mobilitou v důsledku rigidních podmínek nároku založených na diagnóze, a to navzdory existenci závažných a dlouhodobých funkčních omezení mobility. V tomto postupu spatřuje nepřímou diskriminaci ve srovnání s osobami se zdravotním postižením, které na dávky dosáhnou. Dále namítá, že stát nepřijal účinná opatření k usnadnění jeho osobní mobility a nezajistil jeho právo na nezávislý způsob života a začlenění do společnosti.

Sociální zabezpečení

Macháčková (č. 256/2026) – peněžitá pomoc v mateřství u žen OSVČ a jejich diskriminace vůči ženám zaměstnankyním

Oznamovatelka, advokátka působící jako osoba samostatně výdělečně činná („OSVČ“), brojí před Výborem pro odstranění všech forem diskriminace žen proti české právní úpravě peněžité pomoci v mateřství a proti rozhodnutím soudů, které zamítly její žalobu týkající se stanovení výše dávek vyplacených v souvislosti s narozením jejích dvou dětí. Před soudy namítala, že její mateřská byla neadekvátně nízká a že jako OSVČ pobírala výrazně nižší mateřskou než zaměstnankyně ve srovnatelné situaci, přestože byla účastna systému nemocenského pojištění a odváděla pojistné. Vnitrostátní orgány dospěly k závěru, že odlišné postavení zaměstnanců a OSVČ odůvodňuje rozdílnou právní úpravu a že systém nemocenského pojištění i poskytovaných dávek je racionální, nediskriminační a slučitelný s požadavky Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen („CEDAW“).

Oznamovatelka spatřuje porušení CEDAW v tom, že ženám pracujícím jako OSVČ nejsou v ČR zajištěny přiměřené dávky v mateřství a že právní úprava je vůči nim diskriminační. Za problematické považuje zejména nezohlednění její dřívější účasti na nemocenském pojištění v postavení zaměstnankyně (v době, kdy byla

advokátní koncipientkou), zvláštní podmínku minimální doby účasti na nemocenském pojištění pro OSVČ, omezení maximální výše pojistného, neexistenci tzv. řetězení mateřství pro OSVČ, které v případě zaměstnankyň zajišťuje u druhé mateřské nárok na stejný základ pro výpočet mateřské jako v případě první, a konečně zákaz výkonu samostatné výdělečné činnosti během pobírání mateřské.

Velký senát Soudu

Ve druhém čtvrtletí roku 2026 přijal velký senát jeden rozsudek; v jedné věci dále kolegium pěti soudců vyhovělo žádosti o postoupení věci velkému senátu, a ve třech věcech došlo ke vzdání se pravomoci senátu ve prospěch velkého senátu.

Odsouzení za terorismus

Yasak proti Turecku (č. 17389/20)

Stěžovatel byl v roce 2018 odsouzen za členství v ozbrojené teroristické organizaci. S poukazem na podmínky vazby a výkonu trestu namítal porušení článku 3 Úmluvy (zákaz špatného zacházení). Nadto ohledně výkladu vnitrostátního práva, který vedl k jeho odsouzení, namítal porušení článku 7 (zákaz trestu bez zákona). Senát druhé sekce Soudu v rozsudku ze dne 27. srpna 2024 jednomyslně shledal, že nedošlo k porušení ani jednoho ze zmíněných ustanovení. Odsouzení stěžovatele mělo dle Soudu právní základ, který byl v čase spáchání daného činu předvídatelný, přičemž nedošlo k extenzivnímu výkladu příslušných trestněprávních ustanovení. Podmínky v místech zbavení svobody Soud nevyhodnotil jako nelidské ani ponižující.

Věc byla velkému senátu postoupena na žádost stěžovatele v prosinci 2024. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici zde.

Dne 5. května 2026 vydal velký senát rozsudek, ve kterém devíti hlasy k osmi shledal porušení článku 3 a jedenácti hlasy k šesti porušení článku 7. Na poli článku 3 Soud poukázal zejména na přeplněnost věznice, špatné hygienické podmínky a absenci venkovních aktivit. K závěru o porušení článku 7 vedla Soud skutečnost, že vnitrostátní soudy nevysvětlily, proč ze stěžovatelova členství v dané organizaci (a to ještě předtím, než byla tato organizace tureckými orgány označena za teroristickou) automaticky vyvodily, že stěžovatel věděl o teroristických záměrech organizace a záměrně k nim chtěl přispět. Tento postup byl dle Soudu v rozporu s požadavkem provést individualizované posouzení trestní odpovědnosti.

Rodinné právo

Z a ostatní proti Finsku (č. 42758/23)

Stížnost podali otec a jeho děti, kteří původně žili v Rusku. V roce 2022 otec odvezl děti do Finska bez souhlasu matky a následně za sebe i za děti požádal o azyl. Matka zahájila řízení o navrácení dětí podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Finský nejvyšší soud v září 2023 nařídil návrat obou dětí do Ruska.

Senát druhé sekce Soudu v rozsudku ze dne 16. prosince 2025 jednomyslně dospěl k závěru o neporušení článku 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života). Uvedl, že nebylo prokázáno vážné riziko psychické újmy či neúnosné situace pro děti po návratu do Ruska, a udělení azylu ve Finsku tuto úvahu nezpochybnilo, protože děti získaly azyl odvozeně od otce. Nejvyšší soud také přihlédl k názoru staršího dítěte, ale i přes jeho nesouhlas dospěl k závěru, že návrat je v jeho nejlepším zájmu. Přestože návrat mohl ztížit kontakt s otcem, zájmy dětí převážily. Jedná se o první věc, kdy se Soud zabýval otázkou návratu dětí podle Haagské úmluvy do země, ze které jim byl udělen azyl.

Věc byla velkému senátu postoupena na žádost stěžovatelů v květnu 2026. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici zde.

Podmínky psychiatrické péče

Ahmad proti Dánsku (č. 5712/24) a Makki proti Dánsku (č. 24292/24)

Oba stěžovatelé trpí schizofrenií a v minulosti se dopustili násilí vůči jiným osobám. Proto byli umístěni na speciální jednotku psychiatrické péče s vysokým stupněm zabezpečení, kam jsou dle dánské právní úpravy zařazováni mimořádně nebezpeční pacienti. Jedná se zároveň o jediné zařízení, kde je možné

pacienty umístit na izolaci. Před Soudem stěžovatelé vznáší námitky na poli článků 3 (zákaz špatného zacházení), 5 (právo na svobodu a osobní bezpečnost) a 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého života).

V dubnu 2026 senát, kterému byla věc přidělena, rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete zde.

Zabavení majetku

Macagnino proti Itálii (č. 61799/15 a 1 další) a Cavallotti a ostatní proti Itálii (č. 29614/16 a 3 další)

Stížnosti se týkají uplatnění institutu tzv. preventivního zabavení majetku podle italského práva. Ten je možné uplatnit vůči osobám, které lze z důvodu jejich chování a životního stylu, jakož i na základě provedených důkazů, považovat za osoby alespoň zčásti žijící z výnosů trestné činnosti, případně vůči jednotlivcům podezřelým z členství v organizacích typu mafie. K tomuto opatření bylo u stěžovatelů přistoupeno i navzdory absenci jejich odsouzení v trestním řízení. Před Soudem vznášejí námitky na poli článku 6 (právo na spravedlivé řízení), 7 (zákaz trestu bez zákona), 8 (právo na respektování rodinného života a obydlí) a článku 1 Protokolu č. 1 (ochrana vlastnictví).

V květnu 2026 senát, kterému byla věc přidělena, rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete zde.

Tajné sledování

Knopp proti Maďarsku (č. 22931/18)

Stěžovatelem je maďarský podnikatel, který byl v USA vyšetřován pro organizované mezinárodní vyděračství. Tvrdí, že maďarské orgány na žádost amerických orgánů odposlouchávaly jeho telefonní hovory a monitorovaly jeho e-maily. Před Soudem namítá porušení článku 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života) z důvodu jak samotného tajného sledování, tak i absence náležitých záruk proti svévoli.

V červnu 2026 senát, kterému byla věc přidělena, rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete zde.

Výkon rozsudků Soudu

Úspěšně uzavřený případ

T. H. proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 12. června 2025 Soud rozhodl o porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy v důsledku toho, že české právo až do konce června 2025 podmiňovalo úřední změnu pohlaví chirurgickým zákrokem spojeným se sterilizací.

Rezoluce Výboru ministrů Rady Evropy: dne 16. září 2026 Výbor ministrů uzavřel dohled nad výkonem rozsudku. Shledal, že všechna potřebná opatření k výkonu rozsudku byla přijata. Podmínka sterilizace byla odstraněna nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 52/23 #1. Nová pravidla pro právní uznání změny pohlaví byla stanovena metodikami Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva vnitra, které v praxi účinně fungují. Podrobnější informace k výkonu rozsudku jsou k dispozici zde. Rezoluce Výboru ministrů je dostupná zde.

Probíhající případy

Černý a ostatní proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 18. prosince 2025 Soud shledal porušení práva stěžovatelů – advokátů na respektování soukromého života a korespondence kvůli založení jejich privilegované komunikace s klientem do spisu ze strany trestního soudu, a v této souvislosti i porušení práva na účinný prostředek nápravy.

Výkon rozsudku: dne 16. září 2026 vláda informovala Výbor ministrů, jaké kroky Česká republika plánuje k výkonu rozsudku vykonat. Samotná ochrana komunikace mezi advokátem a obžalovaným nebo podezřelým byla již zakotvena do nového § 35a trestního řádu s účinností od 1. ledna 2026. Ochranu chráněné komunikace také s účinností od 1. dubna 2025 zakotvuje § 3a zákona o advokacii. Jelikož tato ustanovení vymezují okruh osob, jejichž komunikace s advokátem je chráněna, odlišně a byla přijata ještě před rozsudkem Soudu ve věci *Černý a ostatní*, Ministerstvo spravedlnosti tuto situaci analyzuje a do konce roku začne pracovat na případných potřebných úpravách § 35a trestního řádu. Již nyní je nicméně zřejmé, že v českém právním řádu chybí právní úprava pro odstranění chráněné komunikace mezi advokátem a jeho klientem z trestního spisu. Ministerstvo spravedlnosti proto zpracovává novelu trestního řádu (nový § 35b), která by měla být předložena vládě v říjnu 2026. Je také patrné, že český právní řád neobsahuje jasná a úplná pravidla pro identifikaci a vytřídění chráněné komunikace, která je zabavena u jiné osoby, než je advokát, včetně pravidel pro rozhodnutí sporů, zda jde o chráněnou komunikaci. Jelikož jde o složitou a komplexní problematiku, nalezení řešení si vyžádá určitý čas. Nová právní úprava tak nemohla být zařazena do nejbližší novely trestního řádu. Práce na ní započnou do konce roku 2026. Úplné znění zprávy o výkonu rozsudku je k dispozici zde.

V proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 7. prosince 2023 Soud rozhodl o porušení hmotněprávní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy, a to v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace personálem nemocnice. Dále Soud rozhodl o porušení procesní složky článku 2 kvůli pochybením při vyšetřování této události.

Výkon rozsudku: dne 30. září 2026 vláda informovala Výbor ministrů, jaká opatření k výkonu rozsudku již přijala a jaká ještě zbývají dokončit. Byl nastaven nový systém sběru dat o přivolání policie do zdravotnických zařízení k pacientům s nezvládatelnou agresí. Sběr dat poprvé proběhne za rok 2026. Ministerstvo zdravotnictví data zanalyzuje a zveřejní v květnu 2027. Data budou sloužit pro zmapování situace a přípravu a přijetí vhodných opatření, pokud jejich potřebu data ukáží. Ministerstvo zdravotnictví dále zrealizovalo řadu školení zdravotníků v oblasti deeskalace a bezpečného používání omezovacích prostředků. Policie připravila školení policistů pro postup vůči osobám v excitovaném deliriu. Školící

program bude v průběhu roku 2027 doplněn i o instruktážní video. Již v roce 2024 policie metodickým doporučením a vzdělávacími programy, včetně instruktážních videí, sjednotila a usměrnila činnost policistů v používání poziční a kompresní asfyxie. Ministerstvo vnitra v roce 2024 zveřejnilo výkladové stanovisko, dle něhož se „osobou se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou", pro kterou zákon o policii zakotvuje zpřísněný režim použití taseru, rozumí i osoba se zjevnými projevy duševní poruchy a hospitalizovaná osoba. Od září 2024 mezirezortní pracovní skupina zřízená Ministerstvem zdravotnictví připravuje metodiku pro postup v situacích, kdy vůči agresivní osobě společně zasahují policisté a zdravotníci. V současné době zbývá dořešit již jen poslední aspekt vyvážení ochrany důvěrnosti informací o zdravotním stavu pacientů a ochrany policistů před nakažlivými onemocněními. V oblasti účinného vyšetřování došlo ze strany policie k zajištění důslednějšího používání kamer při zásazích, a to jak kamer umístěných na těle policistů, tak na služebních automobilech. Dále Generální inspekce bezpečnostních sborů vydala interní metodiku pro prevenci koluze mezi zasahujícími policisty při vyšetřování policejního použití síly, jenž vyústilo v úmrtí či vážné zranění; zároveň Policii ČR zaslala přehled doporučených postupů v této oblasti. Více informací k výkonu rozsudků je k dispozici zde.

Z a Y proti České republice

Rozsudky Soudu: dne 20. června 2024 a 12. prosince 2024 Soud rozhodl o porušení článků 3 a 8 Úmluvy v souvislosti s nedostatečnou reakcí státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelek římskokatolickými kněžími.

Výkon rozsudku: dne 30. září 2026 vláda informovala Výbor ministrů, jak probíhají obnovená vyšetřování v obou věcech; obecná opatření v dané věci již byla zajištěna redefinicí znásilnění a dalších sexuálních trestných činů, která nabyla účinnosti 1. září 2025. Ve věci *Z* bylo v červenci 2025 vyšetřování obnoveno nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 2/25 #3. V listopadu 2025 policie řízení zastavila s tím, že předmětné jednání nemůže být podle trestního zákoníku účinného v době, kdy k němu došlo, kvalifikováno jako trestné. V březnu 2026 nicméně státní zastupitelství dospělo k závěru, že ve věci je nutné ještě nechat vypracovat znalecký posudek z obou psychologie a psychiatrie k povaze vztahu stěžovatelky a kněze, jeho náboženskému rozměru, možné asymetrii tohoto vztahu a aspektů zvláštní zranitelnosti stěžovatelky. Posudek by měl být zpracován do konce listopadu 2026. Policie též vykonala další vyšetřovací úkony. Ve věci *Y* bylo vyšetřování obnoveno v lednu 2026 nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/25 #2. V návaznosti na něj obvodní státní zastupitelství uložilo policii, jaké vyšetřovací úkony má ve věci provést, včetně zadání znaleckého posudku z oblasti psychologie a psychiatrie, a to do října 2026. Více informací k výkonu rozsudků je k dispozici zde.

Jaklová a ostatní proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 4. prosince 2025 Soud shledal porušení procesního aspektu práva na život podle článku 2 Úmluvy v důsledku postupu civilních soudů v řízení o náhradu škody proti nemocnici: soudy neposkytly stěžovatelům náležitou odpověď na všechny jimi vznesené argumenty a řízení trvalo nepřiměřeně dlouho.

Závěry Kolegia: dne 4. září 2026 vláda Výbor ministrů informovala, že všechna potřebná opatření k výkonu rozsudku byla přijata. Stěžovatelé měli možnost podat žádost o obnovu řízení před Ústavním soudem, které však nevyužili. Jelikož se jednalo o ojedinělé pochybení soudů, které nemá širší příčiny, k výkonu rozsudku by mělo postačit náležité informování soudců o rozsudku. To proběhlo jak zveřejněním překladu a anotace v databázi Mezisoudy, tak zveřejněním anotace ve Zpravodaji KVZ, zasláním rozsudku všem soudcům a asistentům občanskoprávního úseku Nejvyššího soudu a zveřejněním analýzy rozsudku v úvodníku čtvrtletníku vydávaného Nejvyšším soudem *Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi* č. 2/2026. Více informací k výkonu rozsudků je k dispozici zde.

Užitečné odkazy

HUDOC – databáze judikatury ESLP
http://hudoc.echr.coe.int/

Evropský soud pro lidská práva
http://www.echr.coe.int/

Česká databáze vybraných rozsudků a rozhodnutí ESLP
http://mezisoudy.cz/

Přehled všech vydání Zpravodaje KVZ
https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz

Veřejný ochránce práv
http://www.ochrance.cz/

Nejvyšší soud České republiky
http://www.nsoud.cz/

Ústavní soud České republiky
http://www.usoud.cz/

Databáze rozhodnutí smluvních orgánů OSN
http://www.ohchr.org/en/

Rada Evropy
http://www.coe.int/

Nejvyšší správní soud
http://www.nssoud.cz/

Databáze judikatury web: mezisoudy.cz

Kontakt:
Kancelář vládního zmocněnce
pro zastupování ČR před ESLP
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
kvz@msp.justice.cz, www.justice.cz

Úvodní fotografie: © Paulgrecaud | Dreamstime.com
Fotografie u Slova úvodem © Petr Konůpka
Fotografie u Slova závěrem © Jana Martinková

Zpravodaj KVZ: vydává Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti.
Autoři anotací (v abecedním pořadí): Anna Beránková (NSS), Nikola Burdová (KVZ), Jakub Drahorád (KVZ), Alena Grüter (NS), Natálie Holubová (KVZ), Eliška Hronová (KVZ), Vladimír Janoušek Pysk (KVZ), Miroslav Kaštyl (KVZ), Kristína Kružlicová (KVOP), Jan Martínek (ÚS), Eva Petrová (KVZ), Kateřina Radová (KVZ), Martina Šiváková (KVZ), Gabriela Zukalová (KVZ).

V příštím čísle

Další číslo Zpravodaje bude netradičně pokrývat období duben až srpen 2026. V tomto období Soud ve vztahu k **České republice** přijal dva rozsudky a pět rozhodnutí. Ve věci Tožičková proti České republice Soud shledal porušení práva na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy kvůli **policejnímu zajištění novinářky během klimatického protestu**, při kterém zaznamenávala průběh akce a postup policie proti protestujícím. Ve věci Novák proti České republice Soud dospěl k závěru o porušení článku 8 Úmluvy v důsledku selhání vnitrostátních orgánů při ochraně práva stěžovatele na respektování rodinného života po **protiprávním přestěhování dětí matkou** do 200 km vzdáleného města. Věc P. S. D. proti České republice se rovněž týkala článku 8 Úmluvy; Soud zde však stížnost ohledně **práva nezletilého dítěte zjistit svůj biologický původ** prostřednictvím testu DNA odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, když shledal, že vnitrostátní soudy dostatečně zohlednily nejlepší zájem dítěte. Ve věci M. proti České republice byla stížnost matky a dcery na poli článků 3, 6 a 8 Úmluvy, týkající se **trestního řízení vedeného proti dospělému muži za pohlavní zneužití nezletilé**, odmítnuta částečně pro neslučitelnost *ratione personae*, částečně pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a ve zbytku pro zjevnou neopodstatněnost. Značné mediální pozornosti se těšila věc Rath proti České republice, kde byl stěžovatelem bývalý vrcholný politik, který byl odsouzen za korupci při zadávání veřejných zakázek. Soud jeho námitky ohledně **práva na spravedlivý proces** podle článku 6 Úmluvy odmítl jako zjevně neopodstatněné (v části směřující proti absenci nestrannosti předsedy senátu a přísedících krajského soudu), resp. pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (v části týkající se tvrzeného porušení presumpce neviny). Ve věci Machalický proti České republice Soud odmítl stížnost směřující proti **výkonu předchozího rozsudku Soudu**, který podléhá dohledu Výboru ministrů Rady Evropy, pro neslučitelnost *ratione materiae*. A nakonec ve věci Čegan a Babaieva proti České republice se Soud na poli článků 3, 8, 11 a 14 Úmluvy zabýval stížností ohledně vyšetřování roztržky u stánku na podporu svobodné Ukrajiny; odmítl ji jako zjevně neopodstatněnou, jelikož vnitrostátní orgány podle něj věc dostatečně přezkoumaly a řádně odůvodnily, proč nebylo prokázáno, že se jednalo o **předsudečné násilí**, jež by bylo třeba řešit prostředky trestního práva.

Z judikatury Soudu proti **jiným státům** za poslední čtvrtletí zmiňme především rozsudek velkého senátu ve věci Jesus Pinhal proti Portugalsku, kde Soud upřesnil svou judikaturu ohledně **zásady *ne bis in idem***. Proti stěžovateli byla zahájena tři různá řízení v souvislosti s jednáním, kterého se dopustil jako člen vedení komerční banky, a to ze strany trestních orgánů, komise pro trh s cennými papíry a národní banky. Soud dospěl k závěru o neporušení článku 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, jelikož uvedená řízení byla součástí integrovaného systému, jehož cílem bylo postihnout různé aspekty vytýkaného jednání spočívajícího v předávání nepravdivých informací příslušným orgánům. Tato řízení umožnila řešit různé stránky dotčeného jednání předvídatelným a přiměřeným způsobem, a tvořila tak ucelený celek, který stěžovatele nevystavil žádné nespravedlnosti. Nešlo tedy o duplicitu řízení.

Věc E. H. proti Německu se týkala **juvenilní justice**. V dané době patnáctiletého stěžovatele policie zadržela pro podezření z vraždy. Stěžovatel byl poučen o svých právech a uvedl, že si přeje vypovídat bez přítomnosti své matky, což tato respektovala. Při výslechu se k činu přiznal a následně byl odsouzen i na základě tohoto doznání. Dle Soudu zde nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy, neboť vnitrostátní orgány učinily veškeré rozumné kroky k tomu, aby si byl stěžovatel svých práv i důsledků svého jednání vědom, a zároveň stěžovatel potvrdil, že poučením rozuměl, a nenamítal, že by byl ke svému doznání jakkoliv donucen.

Ve věci C. P. proti Španělsku byla stěžovatelka **nucena porodit v nemocnici**, ačkoli si přála rodit doma s pomocí porodní asistentky, o čemž informovala nemocnici během těhotenství. Vzhledem k pokročilému stadiu těhotenství i nepoměru hlavičky dítěte a porodních cest jí však lékař sdělil, že doporučuje vyvolání porodu v nemocnici. Když se stěžovatelka ani druhého dne nedostavila k porodu, soud na návrh nemocnice nařídil její nedobrovolnou hospitalizaci; dítě se následně narodilo zdravé. Dle Soudu zde nedošlo k porušení práva na soukromý život, zakotveného v článku 8 Úmluvy. Zásah sledoval ochranu života a zdraví jak matky, tak nenarozeného dítěte. Na rozdíl od věci Hanzelkovi proti České republice v tomto případě návrh nemocnice na nařízení hospitalizace specifikoval konkrétní okolnosti, pro které lékaři dospěli k závěru, že zdravotní riziko je vážné a bezprostřední; soud rozhodující o návrhu měl tedy k dispozici všechny potřebné informace. Za daných okolností proto rozhodnutí španělského soudu přiznat více důležitosti životu a zdraví nenarozeného dítěte než právu matky zvolit si místo a způsob porodu lze vyhodnotit jako rozumné.

Naopak ve věci Ubeda a ostatní proti Itálii Soud dospěl k závěru o porušení článků 3 a 8 Úmluvy, a to pro nenaplnění pozitivních závazků státu k ochraně stěžovatelů – matky a nezletilých dětí – před **domácím násilím** ze strany otce dětí. Vyšetřování nebylo rychlé ani důkladné, nadto stěžovatelé byli umístěni na více než tři roky do azylového domu, v důsledku čehož na ně bylo uvaleno větší břemeno než na tvrzeného pachatele, který celou tuto dobu zůstal na svobodě. Stejně tak rozhodování civilních soudů o zbavení otce rodičovské odpovědnosti trvalo tři roky, což vytvořilo příliš dlouhý stav nejistoty ohledně toho, zda se matka s dětmi může odstěhovat do zahraničí, a celkově mělo značný negativní dopad na blaho dětí. A konečně, trestní řízení ohledně oznámení matky dětí o sexuálním násilí ze strany otce dětí skončilo odložením věci, kdy státní zastupitelství uvedlo, že nelze prokázat, že dotyčný si byl vědom absence souhlasu stěžovatelky s intimním stykem, jelikož „je normální, když muži musí překonat minimální úroveň odporu, který má každá žena tendenci projevovat, když je unavená z každodenních povinností a muž přijde s nabídkou sexu“. Toto odůvodnění Soud označil za nepřípustný sexistický stereotyp.

Více v příštím Zpravodaji nebo v naší nové databázi judikatury Soudu v českém jazyce dostupné na adrese Databáze judikatury | Mezi—soudy (mezisoudy.cz).

Jana Martinková,
Kancelář vládního zmocněnce